

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR XXIV/350/08
RADY MIEJSKIEJ INOWROCŁAWIA
z dnia 29 października 2008 r.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY MIASTO
INOWROCŁAW

Spis treści

Spis treści.....	2
CZEŚĆ I.....	4
WPROWADZENIE.....	4
1. Podstawa prawna opracowania.....	4
2. Podstawowe znamiona prawne "Studium ...".....	5
3. Cel opracowania.....	6
4. Zakres opracowania.....	6
5. Tok formalno - prawny opracowania.....	8
6. Akty prawne.....	9
7. Materiały wyjściowe.....	11
CZEŚĆ II.....	13
UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA.....	13
1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju miasta.....	13
1.1 Położenie i pozycja miasta w regionie.....	13
1.2 Powiązania zewnętrzne.....	15
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania.....	18
4. Uwarunkowania przyrodniczo - kulturowe.....	20
4.1 Charakterystyka środowiska przyrodniczego.....	20
4.1.1 Rzeźba terenu.....	20
4.1.2 Budowa geologiczna.....	22
4.1.3 Wody.....	24
4.1.4 Złoża surowców mineralnych i występowanie terenów górniczych.....	34
4.1.5 Warunki glebowe.....	36
4.1.6 Lasy.....	38
4.1.7 Flora.....	39
4.2 Obszary i obiekty poddane ochronie.....	47
4.2.1 Pomniki przyrody.....	47
4.2.2 Obszary NATURA 2000.....	49
4.3 Dziedzictwo i zasoby kulturowe.....	52
4.4 Stan środowiska.....	102
5. Warunki klimatyczne.....	129
6. Uwarunkowania demograficzno - społeczne Inowrocławia.....	131
7. Uwarunkowania gospodarcze.....	136
8. Uwarunkowania rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej.....	141
8.1 Komunikacja.....	141
8.1.1 Układ drogowy.....	141
8.1.2 Komunikacja kolejowa.....	153
8.1.3 Szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe.....	154
8.2 Zaopatrzenie w wodę.....	160
8.3 Odprowadzenie ścieków.....	162
8.4 Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	165
8.5 Zaopatrzenie w gaz.....	168
8.6 Sieć ciepłownicza.....	169
8.7 Odnawialne źródło energii.....	170

8.8 Gospodarka odpadami	173
9. Uwarunkowania rozwoju jednostek strukturalno - przestrzennych miasta	174
CZEŚĆ III	179
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	179
1. Główne kierunki rozwoju przestrzennego miasta	179
2. Koncepcja rozwoju miasta Inowrocławia.....	180
2.1 Strategiczne cele rozwoju	180
2.2 Struktura morfologiczna miasta.....	183
3. Zagadnienia demograficzne	186
4. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego	187
4.1 Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	187
4.1.1 Tereny i obiekty chronione na podstawie przepisów szczególnych.....	187
4.2 Kształtowanie wybranych komponentów środowiska przyrodniczego	190
5. Kierunki zagospodarowania terenów pogórnicych.....	193
6. Ochrona przed hałasem	193
7. Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego	193
8. Kierunki rozwoju strefy niezurbanizowanej.....	194
8.1 Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	194
8.2 Kształtowanie rozwoju turystyki	195
9. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego.....	196
9.1. Rozwój układu drogowego	196
9.2 Komunikacja kolejowa.....	198
9.3 Inne systemy komunikacji	200
10. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	200
10.1 Zaopatrzenie w wodę.....	201
10.2 Odprowadzanie ścieków	201
10.3 Odprowadzanie wód deszczowych	202
10.4 Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	202
10.5 Sieć telefoniczna	203
10.6 Zaopatrzenie w gaz ziemny.....	203
10.7 Zaopatrzenie w ciepło.....	203
10.8 Gospodarka odpadami	204
11. Kształtowanie rozwoju strefy zurbanizowanej.....	206
11.1 Mieszkalnictwo.....	206
11.2 Kierunki i zasady rozwoju zabudowy usługowej i produkcyjno - usługowej.....	207
12. Zadania ponadlokalne służące realizacji celów publicznych:	209
13. Zagadnienia nie uwzględnione w studium.....	210
14. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu „Zmiany studium...”	210
Spis tabel.....	221
Spis rysunków :	222

CZĘŚĆ I

WPROWADZENIE

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną opracowania "Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Inowrocław" stanowią przepisy *Ustawy* z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) oraz szereg ustaw szczególnych, w tym m.in.: *Ustawa* z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późniejszymi zmianami), *Ustawa* z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 4352), *Ustawa* z dnia 03 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (tekst jednolity ustawy z 2004 r., Dz. U. Nr 121, poz. 1266, z późniejszymi zmianami), *Ustawa* z dnia 18 lipca 2001 r. - *Prawo wodne* (tekst jednolity ustawy z 2005 r., Dz. U. Nr 239, poz. 2019, z późniejszymi zmianami), *Ustawa* z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo Ochrony Środowiska* (tekst jednolity z 2006 r., Dz. U. Nr 129, poz. 902, z późniejszymi zmianami) i inne.

"Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Inowrocław" opracowano w oparciu o *Uchwałę Nr VIII/122/2007 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 20.06.2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław* - zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Podstawowe znamiona prawne "Studium ..."

"Zmiana studium ..." jest aktem uchwalanym na podstawie przepisu ustawowego (art. 9 Ustawy powołanej powyżej). Nie można go jednak zaliczyć do aktów normatywnych prawa miejscowego - w rozumieniu art. 87, ust. 1 i art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie "Zmian studium ..." nie cechują trzy zasadnicze znamiona właściwe aktom prawa powszechnie obowiązującego, tj.:

- 1) sposób zapisu treści "Zmiany studium ...",
- 2) podstawa prawna,
- 3) wymóg formalnego ogłoszenia we właściwym Dzienniku Urzędowym.

"Zmiana studium ..." jest aktem bezpośrednio wyrażającym politykę przestrzenną. Z tego powodu jej ustalenia prawne nie mogą zostać zaliczone do norm prawa powszechnie obowiązującego.

Cechy formalne przybliżają "Zmianę studium ..." do aktów kierownictwa wewnętrznego (do rodzaju "wytycznych"), rozumianego jako specyficzny rodzaj aktów wewnętrznych.

Akty typu "wytyczne" i akty kierownictwa wewnętrznego nie mogą stanowić podstawy dla nakładania obowiązków lub przyznawania uprawnień dla obywatela, osób prawnych i innych podmiotów (art. 93 ust. 2 Konstytucji RP). Wiążą jedynie te jednostki organizacyjne, które podlegają hierarchicznie i służbowo danemu organowi. Podstawą do ich wydawania jest indywidualna, dla każdej władzy, tzw. ogólna norma kompetencyjna. Składają się na nią te przepisy ustawowe, w których mowa o zakresie właściwości dawnego organu oraz o jednostkach organizacyjnie podporządkowanych. Tak więc ustalenia "Zmiany studium ..." określają własne zobowiązania władz samorządowych gminy.

Jedynym ustaleniem "Zmiany studium ...", które można by uznać za prawo powszechnie obowiązujące jest dyrektywa, którą Rada Miasta, dla obszarów przez siebie wskazanych, ustanawia:

- obowiązek sporządzenia planów miejscowych,
- przeznaczanie pod (możliwą) zabudowę mieszkaniową na potrzeby wspólnoty samorządowej.

3. Cel opracowania

Podstawowym celem sporządzenia "Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Inowrocław" jest określenie związków między rozwojem przestrzennym miasta Inowrocław, a podstawami jej rozwoju społeczno - gospodarczego.

Podstawowymi zadaniami "Zmiany studium ..." są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji miasta, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jego rozwojem,
- sformułowanie zasad polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta,
- stworzenie podstawy merytorycznej i prawnej do koordynacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocja rozwoju miasta.

4. Zakres opracowania

Przedmiotem opracowania są:

- diagnoza stanu i uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta, które zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym wynikają głównie z:
 - 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
 - 2) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
 - 3) stanu i funkcji środowiska przyrodniczego i kulturowego,

- 4) stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - 5) prawa własności gruntów,
 - 6) jakości życia mieszkańców,
 - 7) zespołu zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych (wynikających z rejestru zadań),
- określenie kierunków rozwoju przestrzennego i zasad polityki przestrzennej, zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy, a w szczególności:
- 1) kierunki rozwoju komunikacji infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których stosowane będą indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków,
 - 2) obszary przeznaczone pod zabudowę ze wskazaniem obszarów przewidzianych dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
 - 3) obszary zabudowane ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji,
 - 4) obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym wyłączone z zabudowy,
 - 5) obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego,
 - 6) obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

W ramach prac nad "Zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Inowrocław" poddano wszechstronnej analizie środowisko przyrodnicze i kulturowe, zagadnienia demograficzne i społeczno - gospodarcze, dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, uwarunkowania wynikające z prawa własności gruntów i turystycznego zagospodarowania, a także uwarunkowania związane ze stanem komunikacji oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. Uwzględniono także uwarunkowania, cele i kierunki polityki państwa na obszarze województwa dotyczące miasta Inowrocław.

Powyższe analizy pozwoliły na stworzenie bazy poznawczej "Zmiany studium ...", będącej podstawą określenia polityki miasta Inowrocławia w zakresie długookresowego gospodarowania przestrzenią. Niektóre analizy wykonano w postaci niezależnych opracowań. Całość analiz zawarto w części opisowej pod nazwą "Uwarunkowania rozwoju miasta", wzbogaconej o liczne tabele oraz rysunki.

Część uchwalaną stanowią dwa załączniki do *Uchwały Nr VIII/122/2007 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 20.06.2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław* - załączniki nr 1 (tekst) oraz załącznik graficzny - mapowy jako załącznik nr 2 w skali 1:10000. Obydwa te załączniki zawierają również syntezę uwarunkowań w zakresie niezbędnym do określenia stref polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

"Studium..." zawiera także dokumentację formalno - prawną.

5. Tok formalno - prawny opracowania

- Uchwała Nr VIII/122/2007 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 20.06.2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław.
- Wystąpienie o wnioski i postulaty do zainteresowanych jednostek.
- Spotkania robocze i akceptacja "Zmiany studium..." przez prezydenta miasta Inowrocławia.
- Przedstawienie "Zmiany studium..." do opiniowania i uzgadniania właściwym organom w 2008 roku.
- Wyłożenie do publicznego wglądu.
- Uchwalenie "Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Inowrocław" - uchwała Nr / / Rady Miasta Inowrocław z dnia roku.

- Przedstawienie Wojewodzie uchwały wraz z dokumentacją planistyczną ”Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Inowrocław” w celu stwierdzenia zgodności z prawem.

6. Akty prawne

1. *Uchwała Nr VIII/122/2007 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 20.06.2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław.*
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02.04.1997 r.
3. Ustawa z dnia 27.04.2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity ustawy z 2006 r., Dz. U. Nr 129, poz. 902, z późniejszymi zmianami).
4. Ustawa z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późniejszymi zmianami).
5. Ustawa z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).
6. Ustawa z dnia 28.09.1991 r. o lasach (tekst jednolity ustawy z 2005 r., Dz. U. Nr 45, poz. 435, z późniejszymi zmianami).
7. Ustawa z dnia 18.07.2001 r. - Prawo wodne (tekst jednolity ustawy z 2005 r., Dz. U. Nr 239, poz. 2019, z późniejszymi zmianami).
8. Ustawa z dnia 04.02.1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity ustawy z 2005 r., Dz. U. Nr 228, poz. 1947, z późniejszymi zmianami).
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24.07.2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984).
10. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25.08.1992 r. w sprawie szczególnych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. Nr 67, poz. 337).

11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29.07.2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178, poz. 1841).
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.07.2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. Nr 92, poz. 1029).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.07.2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28.09.2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237).
15. Prawne zobowiązania wynikające z konwencji międzynarodowych ratyfikowanych przez Polskę w zakresie ochrony środowiska:
 - a) Konwencja o obszarach wodno - błotnych, mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, tzw. *Konwencja Ramsarska* (1971 r.), której celem jest ochrona i czynne zabezpieczenie terenów podmokłych o międzynarodowym znaczeniu, a w szczególności uchodzących za wybitne miejsca występowania ptaków wodno - błotnych,
 - b) *Konwencja Bońska* (1979 r.) dotycząca ochrony wędrownych dziko żyjących gatunków zwierząt,
 - c) Konwencja o ochronie europejskich dzikich gatunków zwierząt i roślin oraz ich siedlisk naturalnych, tzw. *Konwencja Berneńska* (1982 r.), zobowiązująca do ochrony dziko żyjących roślin i zwierząt oraz ich naturalnych siedlisk, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem,
 - d) *Konwencja z Rio* (1992 r.) o różnorodności biologicznej, odnosząca się do ochrony całego bogactwa przyrodniczego Ziemi. Celem tej konwencji jest ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone wykorzystywanie jej elementów i gospodarowanie nimi, a także sprawiedliwy podział korzyści czerpanych z zasobów genetycznych,
 - e) *Dyrektywa Ptasia* (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2.04.1979 r.) w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków,

- f) *Dyrektywa Siedliskowa* (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21.05.1992 r.) w sprawie ochrony naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory.

7. Materiały wyjściowe

W pracach przy "Zmianie studium..." wykorzystano następujące materiały wyjściowe:

1. Atlas hydrograficzny Polski, IMGW, Warszawa.
2. Bednarek R., Prusinkiewicz Z., 1997, Geografia gleb, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
3. Bukowski G., Bukowska H., 2006, Opracowanie ekofizjograficzne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w Inowrocławiu w rejonie ulic Dworcowej, Jana Kasprowicza, Karola Libelta, Karola Marcinkowskiego i Orłowskiej.
4. Galon R., 1965, Geomorfologia Polski, tom 2, IGiZP, Warszawa.
5. Gminny plan gospodarki odpadami dla miasta Inowrocławia opracowany przez Biuro Projektowe ABRYS Technika Sp. z o.o., Poznań 2004 r.
6. Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia opracowany przez Biuro Projektowe ABRYS Technika Sp. z o.o., Poznań 2004 r.
7. Kaczalski M., 2007, Charakterystyka struktury przestrzennej miasta Inowrocław ze szczególnym uwzględnieniem struktury morfologicznej i funkcjonalnej, Poznań.
8. Kondracki J., 1988, Geografia Fizyczna Polski, Wydanie VI, Warszawa.
9. Lokalny Program Rewitalizacji Inowrocławia, Inowrocław 2004 r.
10. Okołowicz W., 1969, Klimatologia ogólna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
11. Podstawowe dane statystyczne opracowane przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Polska Statystyka Publiczna – Bank danych regionalnych.
12. Raport o stanie środowiska Województwa Kujawsko - Pomorskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 i 2004 roku - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz.

13. Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Inowrocławia opracowane w Wydziale Gospodarki Komunalnej, Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Inowrocławiu, 2007 r.
14. Strategia Rozwoju Miasta Inowrocławia 2003 - 2013.
15. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Inowrocławia - załącznik do Uchwały Nr VI/73/99 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 26 lutego 1999 r.
16. Tomaszewski W., 2006, Ekofizjografia obszaru przylegającego do ulicy Bagiennej oraz linii kolejowej Gdynia - Katowice w Inowrocławiu.
17. Tomaszewski W., 2006, Ekofizjografia terenu w obrębie ulic: alei Mikołaja Kopernika, Prezydenta Franklina Roosevelta, alei Niepodległości, Miechowskiej, Poznańskiej, Górniczej, Szymborskiej, Andrzeja, Św. Ducha, Średniej, Biskupa Antoniego Laubitza i Dworcowej, w Inowrocławiu na obszarze oznaczonym symbolem 135 - MW, U.

CZĘŚĆ II

UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju miasta

1.1 Położenie i pozycja miasta w regionie

Inowrocław, zwany stolicą Kujaw Zachodnich, leży w centralnej Polsce, na skrzyżowaniu głównych tras komunikacyjnych i handlowych, mających olbrzymie znaczenie dla gospodarki i turystyki kraju, w sąsiedztwie dużych ośrodków kulturalnych i gospodarczych - Torunia, Bydgoszczy i Włocławka.

Rys. 1. Położenie Inowrocławia

Źródło: <http://www.odleglosci.pl/tabele-odleglosci.php>

Inowrocław wraz z okolicznymi gminami tworzy powiat inowrocławski, którego jest stolicą. W wyniku reformy administracyjnej z 1999 r. Inowrocław stał się jedną z dziewięciu jednostek samorządowych powiatu Inowrocław, o statusie gminy miejskiej. W większości miasto jest otoczone przez gminę wiejską Inowrocław, tylko od zachodu sąsiaduje z gminą Pakość.

Inowrocław łączy funkcje miasta uzdrowskiego z rozbudowaną siecią sanatoriów i ośrodka gospodarczego.

Inowrocław posiada bardzo korzystne powiązania komunikacyjne, zarówno drogowe, jak i kolejowe.

Inowrocław leży w niewielkich odległościach od dużych ośrodków miejskich oraz od obydwu stolic województwa kujawsko – pomorskiego, tj. Bydgoszczy i Torunia. Sprawia to, że mieszkańcy mają łatwy i szybki dostęp do lotniska w Bydgoszczy i autostrady A1 w Toruniu. Fakt ten poprawia sytuację komunikacyjną miasta.

Odległości:

- Złotniki Kujawskie - 14 km,
- Toruń - 35 km,
- Bydgoszcz - 45 km,
- Poznań - 120 km,
- Włocławek - 65 km,
- Warszawa - 250 km.

Pod względem wielkości, miasto Inowrocław zajmuje najmniejszą powierzchnię wśród 9 jednostek administracyjnych powiatu.

1.2 Powiązania zewnętrzne

Powiązania przyrodnicze

Przez południową część miasta Inowrocław płynie rzeka Noteć, będąca nośnikiem życia biologicznego i tworząca korzystny mikroklimat. Rzeka Noteć stanowi również korytarz ekologiczny, przez który Inowrocław łączy się z systemem obszarów chronionych w gminie. Są to najbardziej atrakcyjne i cenne przyrodniczo obszary, do których należą: park krajobrazowy - „Nadgoplański Park Tysiąclecia” oraz obszary objęte programem Natura 2000 - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków pn. „Ostoja Nadgoplańska” i Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk pn. „Dolina Noteci”.

Powiązania funkcjonalne

Miasto Inowrocław z racji usytuowania w województwie kujawsko - pomorskim znajduje się w odległości 35 km od Torunia i 45 km od Bydgoszczy i wykazuje wiele różnorodnych powiązań zarówno społecznych, gospodarczych, jak i administracyjnych z obydwoma stolicami województwa kujawsko - pomorskiego.

Miasta - Toruń oraz Bydgoszcz z racji swej hierarchii, rangi i potencjału demograficznego, społecznego, kulturowego oraz gospodarczego służą mieszkańcom strefy podmiejskiej, wojewódzkiej, regionu jako:

- ośrodki usługowe najwyższego rzędu, o koncentracji usług w zakresie lecznictwa, szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego, usług kultury wyższego rzędu, usług biznesu i administracji, usług sportu i rekreacji,
- ośrodki koncentracji miejsc pracy,
- ośrodki najwyższej przedsiębiorczości i innowacyjności gospodarczej,
- ośrodki stowarzyszeń pozarządowych.

Inowrocław wykazuje także związki z otoczeniem, poprzez działalność placówek i obiektów o znaczeniu subregionalnym, położonych na terenie miasta, do których należą:

- Urząd Miasta,
- Urząd Gminy,
- Banki,
- Cech Rzemiosł Różnych,
- NOT Federacja Stowarzyszeń Naukowo - Technicznych,
- Ośrodek Innowacji NOT,
- Polskie Towarzystwo Ekonomiczne,
- Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości,
- Fundacja „Ekspert - Kujawy”,
- Kujawskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Handlowców,
- Kujawsko - Pomorskie Zrzeszenie Handlu i Usług,
- Szpital Powiatowy,
- Szpital Uzdrowski,
- Dom Dziennego Pobytu,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Sanatoria i in.

Inowrocław stanowi ważny ośrodek uzdrowski, turystyczno-rekreacyjny i kulturalny oraz przemysłowy. Szkoły średnie z dużymi tradycjami przyciągają do miasta młodzież z okolicznych miasteczek i wsi. Dobrze wyposażona baza sportowa stwarza możliwość organizacji imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych o randze regionalnej i ponadregionalnej.

Funkcjami subregionalnymi pełnionymi przez miasto są też:

- **Funkcje rekreacyjne** – pełnione przez wytyczone szlaki turystyczne oraz ścieżki rowerowe.
- **Funkcje specjalne** - Inowrocław leży przy linii kolejowej Poznań (z połączeniem do Berlina i Wrocławia) – Gniezno (z połączeniem do Kluczborka i ze Śląskiem) – Toruń - Olsztyn. Ponadto posiada zelektryfikowaną magistralę węglową Herby - Ponętów – Gdynia.
- **Funkcje komunalne** – Inowrocław dysponuje własnym Zakładem Utylizacji Odpadów Komunalnych oraz Miejską Oczyszczalnią Ścieków.
- **Funkcje mieszkaniowe.**

Powiązania komunikacyjne

Przez miasto przebiegają ważne trasy:

- droga krajowa nr 15: (Konin) Inowrocław - Toruń - Brodnica – Ostróda (Olsztyn),
- droga krajowa nr 25: Bydgoszcz - Inowrocław - Strzelno - Konin - Rychwał - Kalisz - Ostrów Wlkp.,
- droga wojewódzka nr 251: (Wągrowiec) Kaliska - Żnin - Barcin - Pakość – Inowrocław,
- droga wojewódzka nr 252: Inowrocław - Zakrzewo - Rózinowo (Włocławek).

Na analizowanym obszarze zbiega się jedenaście dróg powiatowych o znaczeniu wojewódzkim wychodzących z miasta oraz sześć dróg powiatowych o znaczeniu komunikacyjnym dla miasta i piętnaście pozostałych dróg powiatowych.

W Inowrocławiu krzyżują się też alternatywne trasy drogowej komunikacji dalekobieżnej, łączące południowe i południowo – zachodnie regiony kraju z regionami północnymi i północno - zachodnimi.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania

Całkowita powierzchnia miasta Inowrocławia wynosi 3 042 ha, z czego:

- tereny mieszkaniowe zajmują 405 ha,
- tereny przemysłowe zajmują 344 ha,
- tereny komunikacyjne zajmują 292 ha,
- tereny kolejowe zajmują 113 ha,
- tereny rekreacyjne zajmują 97 ha,
- tereny zabudowane zajmują 131 ha,
- tereny niezabudowane zajmują 35 ha,
- wody stojące i płynące zajmują 24 ha,
- nieużytki i inne tereny różne zajmują 156 ha,
- grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 11 ha,
- grunty orne, sady, łąki, pastwiska, rowy zajmują 1434 ha.

Taki sposób użytkowania gruntów, w oparciu o zasoby przyrodnicze i uzdrowiskowe, umożliwi częściowy rozwój miasta w kierunku turystycznym. Inowrocław umiejętnie łączy bowiem charakter miasta uzdrowiskowego z funkcją ośrodka gospodarczego, wykorzystującego bogate lokalne zaplecze surowców mineralnych

3. Zagospodarowanie turystyczno - wypoczynkowe

Miasto Inowrocław jest ważnym krajowym węzłem komunikacyjnym. Pomimo istnienia na terenie miasta znacznej koncentracji przemysłu, zlokalizowane jest tutaj Uzdrawisko. Związane jest to z obecnością na tym terenie solanek, które wykorzystuje się w leczeniu schorzeń górnych dróg oddechowych, chorób krążenia i innych. Inowrocław, zwany "miastem na soli", posiada liczne atrakcje, które przyciągają turystów i kuracjuszy. Należą do nich: tężnie solankowe, park zdrojowy i zabytki architektury sakralnej.

Obsługą ruchu turystycznego i informacją turystyczną na terenie miasta zajmuje się Miejskie Centrum Informacji Turystycznej i Uzdrawiskowej.

Baza noclegowa jest dobrze rozwinięta, a w jej skład wchodzi:

- Hotel „Bast” - ulica Królowej Jadwigi 35,
- Hotel „Park” – ulica Świętokrzyska 107,
- Bursa Szkolna Nr1 – ulica Gabriela Narutowicz 34,
- Hotelik Pod Tężniami – ulica Przy Stawku 8,
- Willa WIKTORIA – aleja Powstańców 9,
- Willa Józefina – aleja Henryka Sienkiewicza 47,
- Pokoje Gościnne L.R. MACIEJEWSKY - ulica Marii Konopnickiej 9,
- Dom Turystyczny, ulica Daniela Rakowicza 53,
- Pokoje gościnne Bajka s.c. – ul. Solankowa 58.

Według informacji GUS w 2006 roku na terenie miasta Inowrocławia ilość całorocznych miejsc noclegowych wynosiła 1817. Dodatkowym atutem rekreacyjnym miasta Inowrocławia jest dobrze rozwinięta oferta obiektów sportowo - rekreacyjnych, na których odbywają się imprezy o randze regionalnej. Do obiektów tych należą m.in.:

- kryta pływalnia „Delfin” (dostępna także sala gimnastyczna oraz centrum odnowy biologicznej), ulica Wierzbńskiego 11,
- pływalnia „Wodny Park” ul. Toruńska 46-48,
- basen odkryty czynny w dni upalne, ulica Świętokrzyska,
- ośrodek jeździecki „Stangret”, ulica Rąbińska,
- korty tenisowe OSiR, ulica Przy Stawku 1,
- hala widowiskowo-sportowa (ściana wspinaczkowa), sale gimnastyczne i boiska sportowe w szkołach,
- lotnisko sportowo - usługowe,
- stadiony miejskie i hale sportowe ,
- teren rekreacyjny „Przy Tężni”(minigolf, kręgle),
- lodowisko sezonowe „Lodino” ul. Władysława Łokietka 3
- lodowisko sezonowe „Lodolandia” ul. Toruńska 46-48.

Miasto dysponuje pewnym potencjałem zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego możliwym do wykorzystania przy wprowadzeniu różnego rodzaju form rekreacji. Na terenie miasta do najbardziej ciekawych pod względem rekreacyjnym terenów należy zlokalizowany w południowo - zachodniej części miasta Park Solankowy, na terenie którego usytuowane jest Inowrocławskie Uzdrawisko oraz sanatoria i muszla koncertowa, a także wiele pomników.

4. Uwarunkowania przyrodniczo - kulturowe

4.1 Charakterystyka środowiska przyrodniczego

4.1.1 Rzeźba terenu

Inowrocław usytuowany jest na wysoczyźnie morenowej. Wysokości terenu wokół miasta wahają się od 85 do 95 m n.p.m, a na obszarze samego miasta wynoszą od 100 do 102 m n.p.m. Wynika to z istnienia tzw. „Guza Inowrocławskiego”.

„*Guz Inowrocławski*” ma układ południkowy – dłuższa oś zorientowana jest na kierunku północ - południe, krótsza zaś wschód – zachód. Wypiętrzenie to ma u podstawy około 5 km, natomiast szerokość jego wynosi 2,5 km. Stoki południowe i północne w górnej swej części są bardziej strome, natomiast w dolnej charakteryzują się łagodniejszym nachyleniem. Mają one długości od 1 do 2 km. Długość krótszych boków (wschodnich i zachodnich) waha się od 100 do 250 m. Stoki te nie obniżają się w sposób regularny, lecz posiadają wyraźne załamania linii spadku oraz spłaszczenia.

Wzgórze inowrocławskie ma swe krańce sięgające na wschodzie do ulicy Błonie, na zachodzie do ulicy Zygmunta Wilkońskiego, na południu przekraczające ulicę Miechowicką i na północy dochodzące do granicy miasta. Od południowego wschodu i południa wzgórze inowrocławskie łączy się z pasmem mniejszych wyniosłości, z których jedna ciągnie się z Jacewa w kierunku Marulew i Miechowic, druga obejmuje Mątwy, by uwidocznic się między Rąbinkiem a Rąbinem oraz na północ od Szymborza.

Na terenie miasta występują także trzy lokalne wzniesienia o wysokościach względnych od 1 do 1,5 m. Występują one w rejonach ulic: Bpa A. Laubitza, Orłowskiej i Młyńskiej, a także przy Kościele NMP.

Najwyżej położony punkt na terenie miasta ma rzędną 109 m n.p.m. i jest zlokalizowany w okolicy cmentarza przy ulicy Młyńskiej. Najniżej położonymi terenami leżącymi w granicach administracyjnych miasta są obszary doliny Noteci, której dno leży około 12 - 13 m poniżej płaskiej moreny dennej, na której położona jest większa część Inowrocławia. Pozostałe obszary miasta, jak również terenów przyległych, są płaskie z niewielkimi bardzo łagodnymi zmianami wysokościowymi.

Pozyskanie terenów pod zabudowę i komunikację, a co za tym idzie rosnący udział powierzchni uszczelnionej i przekształconej, spowodowało znaczne zmiany w naturalnej rzeźbie.

Na terenie miasta istnieje kilka obszarów w różnym stopniu przeobrażenia, zdegradowanych lub zniszczonych, do których należą m.in.:

1. Teren miejskiej oczyszczalni ścieków w południowo - zachodniej części miasta.
2. Obszar dzielnicy przemysłowej w południowej części miasta, a w jej obrębie Zakłady Chemiczne Soda - Mątwy S. A. wraz ze stawami osadowymi, które zajmują powierzchnię około 130 ha, a wysokość obwałowań sięga ponad 10 m. Obecnie część z nich nie jest już wykorzystywanych w procesach technologicznych.
3. Teren Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w południowej części miasta.
4. Korytarze szlaków drogowych, kolejowych i napowietrznych linii elektroenergetycznych.

Specyficznym przeobrażeniem terenu jest także ziemny wał izolacyjny mający stanowić barierę akustyczną oddzielającą tereny Parku Solankowego od torów kolejowych. Wał ten ma długość około 300 m.

Ukształtowanie rzeźby terenu miasta Inowrocław nie stwarza znacznych problemów w zagospodarowaniu.

4.1.2 Budowa geologiczna

Według fizyczno - geograficznego podziału Polski opracowanego przez J. Kondrackiego (1988) Inowrocław położony jest w prowincji Niziu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego oraz w końcowej klasyfikacji do mezoregionów tj.: Równina Inowrocławska i Pojezierze Gnieźnieńskie.

Z takiego położenia wynikają konsekwencje w odniesieniu do wszystkich komponentów środowiska geograficznego miasta Inowrocław.

Równina Inowrocławska to mezoregion o całkowitej powierzchni około 1 540 km², położony na północ od Pojezierza Kujawskiego, na południe od Kotliny Toruńskiej i na wschód od Pojezierza Gnieźnieńskiego. Ukształtowanie powierzchni mezoregionu stanowi płaska wysoczyzna morenowa o rzędnych wysokościach 85 - 90 m n.p.m. W południowej części równinę przecina ze wschodu na zachód dolina Bachorze z przekształconym w kanał ciekim. Na wschód od Inowrocławia bierze początek Tążyna, wpadająca do Wisły poniżej Ciechocinka.

Pod powierzchniowymi osadami polodowcowymi, w podłożu Równiny Inowrocławskiej, występuje tektoniczny wał kujawski. W obrębie wału spotyka się na niewielkich głębokościach wysady solne i towarzyszące im źródła solankowe (Inowrocław, Ciechocinek). W odróżnieniu od przyległych obszarów pojezierzy, Równina Inowrocławska pozbawiona jest jezior niemal całkowicie. Ze względu na występujące na tym terenie gleby - czarne ziemie bagienne nazwano Równinę Inowrocławską „Czarnymi Kujawami”. Gleby te ze względu na swą żyzność stwarzają bardzo dobre warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej na analizowanym terenie.

Pojezierze Gnieźnieńskie to mezoregion o powierzchni 4 300 km², położony na zachód od Równiny Inowrocławskiej i ograniczony na zachodzie doliną Warty, a na wschodzie rynną jezior goplańskich. Na powierzchni zalegają głównie gliny morenowe.

Mezoregion charakteryzują rozległe formy wklęsłe – rynny subglacjalne. Średnia wysokość liczy od 100 do 125 m. Najwyższym punktem Pojezierza jest Wał Wydartowski o położeniu 167 m n.p.m. Do największych jezior należą: Gopło, i Powidzkie, natomiast najgłębszym jeziorem jest jezioro Popielewskie.

Pojezierze Gnieźnieńskie jest krainą rolniczą o dobrze rozwiniętym osadnictwie. W północnej części regionu, na przedłużeniu wału kujawskiego, spotyka się wysady soli permskiej.

Miasto Inowrocław położone jest również w granicach jednostki geologiczno - strukturalnej, zwanej Zachodnioeuropejską Platformą Paleozoiczną, w obrębie zachodniego skrzydła antyklinorium Kujawsko - Pomorskiego.

Antyklinorium Kujawsko - Pomorskie miało znaczący wpływ w ukształtowaniu się budowy geologicznej trzecio- i czwartorzędu i jego cechą charakterystyczną jest występowanie w jego obrębie struktur halokinetycznych tzw. „wysadu solnego”. Wysad solny powiązany jest z dyslokacją warstw mezozoicznych powstałych na skutek nacisków tektonicznych w czasie formowania się Wału Kujawsko - Pomorskiego. Wysad solny przykryty jest czapą gipsową o średniej miąższości około 100 m (maksymalna grubości warstwy wynosi 180 m). Miąższość pokładów soli na terenie Inowrocławia nie jest jednak do końca znana. Istniejący otwór wiertniczy wykonany do głębokości 3.000 m nie spowodował przebicia się przez warstwę pokładu soli.

Na obszarze miasta można wyróżnić następujące utwory zalegające pod powierzchnią terenu:

o **Utwory czwartorzędowe**

Dominującą rolę w budowie geologicznej czwartorzędu terenu miasta Inowrocławia odgrywają utwory plejstoceny. Występują one pod postacią glin zwałowych, ilów, piasków różnej granulacji oraz żwirów. Miąższość tej warstwy w przeważającej części obejmującego teren miasta, waha się w granicach 20,0 – 30,0 m. Jedynie w północno - zachodniej części wynosi ona od kilku do 20 m, natomiast znacznie wzrasta wzdłuż granicy południowej i wschodniej, nawet do 70 m.

Osady holocenijskie reprezentowane są przez piaski napływowe, mułki rzeczne oraz torfy. Miąższość tych utworów jest niewielka i z reguły nie przekracza 2,0 m.

o *Utwory trzeciorzędowe*

Utwory wieku pliocenijskiego występują bezpośrednio pod plejstocenem. Składają się na nie iły pstry szare (poznane). Iły pliocenijskie niekiedy wykazują przewarstwienia mułków lub średnioziarnistych piasków.

Miąższość pliocenu jest największa na obszarze poza strefą rynien i waha się w granicach od 10,0 m do 30,0 m. Najmniejszą miąższość tej warstwy zanotowano w centrum zagłębień rynnowych.

Poniżej pliocenu występują utwory miocenijskie formacji burowęglowej. Formacja ta składa się z drobno- i średnioziarnistych lub pylastych piasków kwarcowych barwy jasnej lub brunatnej oraz piaszczystych ciemnobrunatnych iłów. Zabarwienie to wynika z występowania w tych utworach domieszek pyłu węgla brunatnego.

Strop miocenu na terenie miasta Inowrocławia występuje na głębokości od 50,0 m do 70,0 m poniżej powierzchni terenu. Sumaryczna miąższość miocenu waha się w granicach od 40,0 m do 60,0 m.

o *Utwory kredowe*

Na omawianym terenie występują utwory kredy dolnej, na które składają się margle szare i białe laminowane mułowcem oraz pisakami glaukonitowymi. Strop utworów kredowych występuje na głębokościach 103,2 - 110,0 m poniżej powierzchni terenu.

4.1.3 Wody

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe stanowią istotny element krajobrazowy, gdyż są nośnikiem życia biologicznego i wpływają w znaczny sposób na klimat lokalny.

Pod względem zasobności w wody powierzchniowe, miasto Inowrocław, zaliczane jest niestety do obszarów o małej zasobności. Teren wysadu solnego, na którym rozłożony jest Inowrocław, charakteryzuje się skomplikowanymi stosunkami wodnymi. Obszar ten jest w znacznym stopniu przesuszony, wody powierzchniowe

spływają łatwo na zewnątrz, ku obniżeniom wzniesienia. Na skutek istniejących wewnątrz wysadu spękań i szczelin miały miejsce ucieczki wody w głąb, powiązane z ługowaniem soli i gipsu, powstawaniem pustych komór będących w następstwie przyczyną zapadlisk zagrażających bezpiecznemu bytowi miasta.

Cieki występujące na terenie miasta Inowrocławia należą do dorzecza Warty.

Cały obszar miasta Inowrocławia należy do regionu wodnego zarządzanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Na północnych wschód od granic miasta Inowrocławia przebiega granica regionów wodnych – wododział dorzecza Warty (podlegający RZGW w Poznaniu) i dorzecza Wisły (podlegający RZGW w Gdańsku)

Przebieg wododziału jest określony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. (Dz.U. nr 126 poz. 878 - w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych).

Przez granice miasta przepływa:

▪ **Rzeka Noteć**

Noteć jest główną rzeką w dorzeczu Odry na obszarze województwa kujawsko - pomorskiego i jedyną rzeką na terenie powiatu inowrocławskiego. Noteć jest prawostronnym dopływem Warty o długości równej 388,4 km. Powstała ona z połączenia dwóch cieków: Noteci Wschodniej przepływającej przez jezioro Gopło oraz Noteci Zachodniej, która płynie przez Zbiorniki Pakoskie. Obydwa ciek łączą się na północ od Pakości.

Rzeka wypływa z jeziora Przedecz na Pojezierzu Kujawskim, na północ od miejscowości Koło (województwo wielkopolskie). Od jeziora Gopło do ujścia Łobzanki przepływa przez województwo kujawsko – pomorskie. Całkowita powierzchnia dorzecza wynosi 5 460 km². Długość Noteci w granicach województwa wynosi 127 km, natomiast na granicy miasta Inowrocławia przepływa na długości około 3,5 km. Średnia wielkość przepływu w Pakości wynosi 8 m³/s.

Noteć wyróżnia się śnieżno – deszczowym reżimem zasilania, charakteryzującym się wyraźnym wysokim stanem wody po roztopach wiosennych (marzec, kwiecień), kiedy występuje często powódź w dolinie Noteci i mniej regularnym wysokim stanem wody po opadach letnich (czerwiec, lipiec) oraz długim okresem niżówkowym (od sierpnia do października, przedłużającym się nieraz na następne miesiące jesienne i wczesne zimowe).

Rzeka została w dużym stopniu przeobrażona na skutek melioracji, a przede wszystkim regulacji i przystosowaniu jej do żeglugi.

▪ ***Kanał Smyrnia Duża***

Kanał Smyrnia Duża jest niewielkim ciekim śnieżno - deszczowym z niedużym udziałem dopływu podziemnego, odwadniającym obszar o powierzchni 136,2 km² i uchodzi do rzeki Noteć. Długość cieków na terenie gminy miejskiej Inowrocław na podstawie danych przekazanych przez Kujawsko - Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku Biuro Terenowe we Inowrocławiu, wynosi 0,3 km.

▪ ***Staw Kozłówka***

Staw Kozłówka to największy zbiornik występujący na terenie Inowrocławia, który położony jest przy wschodniej granicy miasta. Staw wykorzystywany jest do celów rekreacyjnych.

Na terenie Parku Solankowego zlokalizowane są dwa stawy pełniące rolę dekoracyjną. Ponadto na terenie miasta nie występują inne zbiorniki wodne - w tym jeziora powyżej 1 ha.

Wody podziemne

Miasto Inowrocław należy do terenów średnio zasobnych w wody podziemne. Istniejące zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym związane są przede wszystkim z występowaniem dwóch Głównych Zbiornika Wód Podziemnych:

- a) GZWP nr 143 - Subzbiornik Inowrocław - Gniezno, który występuje w utworach trzeciorzędowych, związanych z dolinami podścielanymi oraz dolinami kopalnymi i ma porowy charakter ośrodka,
- b) GZWP nr 142 - Zbiornik międzymorenowy Inowrocław - Dąbrowa, który występuje w utworach czwartorzędowych i również ma porowy charakter ośrodka.

Zestawienie parametrów charakterystycznych dla GZWP nr 142 i 143 przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Parametry GZWP.

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Typ ośrodka	Wiek skał	Powierzchnia GZWP [km ²]	Średnia głębokość ujęć [m]	Zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /d]
142	Zbiornik międzymorenowy Inowrocław - Dąbrowa	porowy	Om	251,8	35	26
143	Subzbiornik Inowrocław - Gniezno	porowy	Tr	2 000	120	96

Q_m – zbiornik czwartorzędowy międzymorenowy,

Tr – zbiornik trzeciorzędowy.

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie (stan na dzień 31 stycznia 2003 r.).

Na analizowanym obszarze można wyróżnić trzy piętra wodonośne: czwartorzędowe (poziom holoceniński, poziom plejstoceniński), trzeciorzędowe (poziom mioceński) i kredowe.

□ *Czwartorzęd*

Poziom holoceni występuje w osadach rzecznych doliny Noteci oraz w niewielkich bezodpływowych wklęsłościach terenu. Są to głównie wody typu zaskórnego występujące bezpośrednio pod powierzchnią terenu. W obrębie doliny Noteci zwierciadło swobodne tego poziomu występuje na głębokości od 0,5 do 2 m p.p.t. W związku z tym wody te są uzależnione mocno od panujących warunków meteorologicznych (opady atmosferyczne, pokrywy śnieżnej), a także stanów Noteci. Miąższość tego poziomu jest zróżnicowana i wynosi od kilku do 14 m. Poziom ten nie jest izolowany od powierzchni terenu, jedynie lokalnie w jego stropie występują holoceni torfy i namuły o miąższości do 4 m. W spągu natomiast występują gliny zwałowe fazy leszczyńskiej ostatniego zlodowacenia. Wahania zwierciadła wody w ciągu roku nie przekraczają 1,5 m. Ze względu na styczność z torfami, namułami i glebą, zawierają one znaczne ilości produktów rozkładu organicznego oraz

drobnoustrojów. Poziom ten wykorzystywany jest jedynie przez użytkowników indywidualnych (studnie gospodarskie).

Poziom plejstoceni występuje w piaszczysto - żwirowych utworach pochodzenia wodnolodowcowego oraz piaszczysto – żwirowych i mułkowatych utworach rzecznych tarasu akumulacyjnego. Istniejące na obszarze miasta nieznacznie zaznaczające się w morfologii terenu obniżenia wypełnione są utworami tarasowymi. Składają się na nie od góry drobnoziarniste i mułkowate piaski czasami z przewarstwieniami mułkowo - ilastymi. Przechodzą one ku dołowi w średnio- i gruboziarniste piaski, a nawet żwiry. Powyższe utwory są nawodnione.

Poniżej otworów tarasowych występują przeważnie gliny zwałowe, pod którymi z kolei znajdują się w przeważającej części omawianego obszaru utwory piaszczysto - żwirowe pochodzenia wodnolodowcowego. W występujących na terenie Inowrocławia zagłębieniach rynnowych miąższość tych utworów dochodzi nawet do 50,0 m. Należy przypuszczać zatem, że przy takich warunkach są one rezerwuarem znacznej ilości wód podziemnych. Nie jest jednak wiadomo, czy zagłębienia rynnowe posiadają połączenia z innymi warstwami wodonośnymi na terenie miasta i okolic.

□ **Trzeciorzęd**

Poziom mioceni związany jest z piaskami kwarcowymi występującymi wśród nieprzepuszczalnych iłó mioceni. W strefie głębokości od 70,0 do 110,0 m napotkano warstwy wodonośne pod postacią piasków drobnoziarnistych, a często w spągu pod postacią piasków średnioziarnistych. Występujący w miocenie kompleks utworów piaszczystych pokryty jest od góry z reguły węglem brunatnym lub mułkami z węglem brunatnym o miąższości od 2,0 do 10,0 m, ale wyżej nad całością zalega kompleks iłó plioeni o miąższości od 40,0 do 50,0 m. W wyniku takiego ukształtowania warstw zawarte w miocenie wody są typu artezyjskiego o dość znacznym ciśnieniu piezometrycznym.

□ **Kreda**

Wody kredowe napotkane zostały w szczelinach i spękaniach wśród margli kredowych. Wody kredowe w rejonie Inowrocławia są zasolone, co wynika z obecności tu pokładów soli. Wody szczelinowe formacji kredowej i jurajskiej kontaktując się z solonośną formacją cechsztynu ulegają mineralizacji, co praktycznie przekreśla ich wykorzystanie do zaopatrzenia miasta Inowrocławia.

Z uwagi na złożoną budowę geologiczną, w tym zmienną i nieciągłą warstwę nieprzepuszczalną oraz zmienną miąższość, istnieje znaczne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód podziemnych zbiorników w wyniku infiltracji wód powierzchniowych do wód głębszych.

Wody podziemne, jak i obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej na zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód.

W przeszłości wody lecznicze na terenie Inowrocławia pozyskiwane były ze studni kopanej - tzw. ujęcie „Kujawianka”, która ze względu na antropogeniczne

zanieczyszczenie wód została wyłączona z eksploatacji. W międzyczasie uzyskiwano również tzw. „solankę gorzką”, najpierw z komory ługowniczej „D”, a następnie z innych komór ługowniczych Kopalni Soli „Solno”. Wraz z likwidacją kopalni zaprzestano produkcji solanki gorzkiej. Aktualnie solanka (przemysłowa) do celów leczniczych pozyskiwana jest z otworowej kopalni soli w Górze, która znajduje się jednak poza granicami gminy miejskiej Inowrocław. Dla zachowania statusu gminy uzdrowskiej niezbędne jest na terenie miasta Inowrocław udokumentowanie złóż wód leczniczych. Zaprojektowano otwory eksploatacyjne oraz podjęto starania w celu udokumentowania wód leczniczych (z utworów jury dolnej).

Ww. projektowane otwory eksploatacyjne pokazano na rysunku „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław”.

Jednocześnie konieczne jest zachowanie dotychczasowego profilu balneoterapeutycznego uzdrowiska.

W związku z tym, projektowane otwory wiertnicze oraz przewidywany zakres badań winny umożliwić pozyskanie i rozpoznanie warunków występowania następujących wód:

- solanki o mineralizacji 50-100 g/l typu Cl-Na, które w ilości około 50 m³/d zapewnią dalsze funkcjonowanie tężni, a w przyszłości mogą zostać również wykorzystane do kuracji kąpielowych (pożądana podwyższona temperatura wód),
- wody o mineralizacji 15-30 g/l typu Cl-Na, które w ilości około 100 m³/d służyć będą do kuracji kąpielowych - nie wyklucza się ich wykorzystania również do kuracji pitnych,
- wody o mineralizacji 1-2 g/l, które w ilości około 50 m³/d wykorzystywane będą do kuracji pitnej, a w przyszłości mogłyby być również butelkowane.

Dla rozpoznania występowania złóż wód leczniczych w rejonie Inowrocławia w ramach projektu przewidziano wykonanie następujących prac i badań:

1. Prace wiertnicze:

- wykonanie 2 otworów hydrogeologicznych o nazwach IL-1 i IL-2 o głębokości odpowiednio: 500 i 250 m, położonych na terenie Strefy uzdrowiskowej „A”. Ujmą one wody mineralne z przywysadowych utworów jury dolnej.
- wykonanie 2 hydrogeologicznych otworów obserwacyjnych o nazwach IC-1 i IC-2 o głębokości odpowiednio: 50 i 200 m, położonych na wschód od Strefy uzdrowiskowej „A”, tj. w zachodniej części wysadu solnego. Ujmą one wody występujące w czapie wysadu.

Łączny metraż otworów wiertniczych wyniesie 1000 m.

2. Badania hydrogeologiczne w nowo wykonanych otworach:

- wykonanie pompowań oczyszczających, pomiarowych (próbnych pompowań) i opróbowawczych (tu: dla otworu IL-1 także w trakcie wiercenia),

- pobór i opis próbek gruntów i materiału rdzeniowego do badań laboratoryjnych.
3. Badania hydrogeologiczne w istniejących otworach:
- w dwóch istniejących studniach wierconych (wykonanych na potrzeby szpitala) należących do Powiatu Inowrocławskiego (zlokalizowanych w południowej części miasta). Studniami tymi w 1976 r. ujęto wody w stropowych partiach przywysadowych dolomitów wieku jurajskiego (studnia nr 3) oraz w piaskach kredy dolnej (studnia nr 2). W obu studniach stwierdzono wody mineralne (1,2-1,5 g/l), które jednak nie były użytkowane. W ramach projektu przewiduje się instrumentację studni, próbne pompowanie i pobór próbek wód do badań. Wstępnie przewiduje się wykorzystanie tych wód do kuracji pitnej.
 - w rejonie projektowanych otworów wiertniczych oraz w otoczeniu studni szpitalnych przewiduje się wykonanie pomiarów hydrodynamicznych (w tym w trakcie prowadzonych próbnych pompowań), a dla wytypowanych otworów również opróbowanie do badań hydrochemicznych.
4. Badania geofizyczne.
5. Badania laboratoryjne wód i skał:
- badania laboratoryjne próbek wód podziemnych: hydrogeochemiczne oraz izotopowe,
 - laboratoryjne badania petrograficzne oraz przepuszczalności gruntów uzyskanych z wierceń.

Projektowane prace wiertnicze prowadzone będą na terenie miasta Inowrocław w dwóch rejonach:

- otwory IL-1 i IL-2 – na terenie Strefy uzdrowiskowej „A” w rejonie Parku Zdrojowego (tzw. „Park Solankowy”), w jego SE części. Park Solankowy znajduje się w zachodniej części miasta Inowrocław. Zagospodarowanie Parku ma tu charakter rekreacyjno – leczniczo - wypoczynkowy i dominują tereny parkowe oraz zieleni urządzonej (głównie skwery kwiatowe). Ponadto na terenie parku występują obiekty budowlane – zakłady przyrodolecznice, borowinowe i kąpieli mineralnych

oraz punkty gastronomiczne. W obrębie parku zlokalizowana jest również tężnia solankowa oraz dwa naturalne stawy.

- otwory IC-1 i IC-2 zlokalizowane będą w obrębie terenów zielonych miasta Inowrocław, w jego centralnej części, przy ul. Świętokrzyskiej. Otwory wykonane zostaną na terenie tzw. „Skweru Wyczółkowskiego”, który jest parkiem miejskim z roślinnością drzewiastą i ścieżkami spacerowymi. Na terenie Skweru zlokalizowana jest zabytkowa wieża ciśnień, a w jego otoczeniu dominują tereny ogródków działkowych oraz obiekty użyteczności publicznej, w tym budynek Urzędu Miejskiego w Inowrocławiu.

Wytypowane do badań pod kątem wykorzystania do celów balneologicznych studnie głębinowe ujęcia dla szpitala w Inowrocławiu, zlokalizowane są na południe od centrum miasta, przy ul. Miechowickiej. Studnie znajdują się na terenach zieleni niskiej (głównie trawniki) otaczających szpital. W otoczeniu szpitala dominują tereny rekreacyjno - wypoczynkowe - ogródki działkowe.

Uzupełniające badania hydrogeologiczne przeprowadzone zostaną na już istniejących otworach zlokalizowanych w otoczeniu projektowanych otworów i studni szpitalnych, tj. w promieniu około 1-1,5 km od tych obiektów. Oznacza to objęcie rozpoznaniem hydrogeologicznym punktów zlokalizowanych głównie w południowej i zachodniej części miasta. Są to tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, jak i tereny parków, ogródków działkowych, tereny rolnicze i nieużytków.

4.1.4 Złoża surowców mineralnych i występowanie terenów górniczych

Obecnie w granicach administracyjnych miasta nie są eksploatowane zasoby złóż kopalin. Występują natomiast udokumentowane złoża soli kamiennej, których długość wynosi 2,5 km, natomiast ich szerokość 1 km.

Na terenie miasta od 1875 roku istniała kopalnia, która wydobywała sól z pokładów na poziomie od 122 do 180 m p.p.t. W 1907 roku nastąpiło zalanie kopalni. W 1929 roku rozpoczęto ponowną eksploatację złóż na poziomach od 470 do 637 m p.p.t. Kopalnia ta oparta o trzy szyby (Solno I, II i III) została zlikwidowana w 1991 roku. Średnie roczne wydobycie wynosiło około 1,1 mln ton.

Po zakończeniu eksploatacji złóż w Inowrocławiu wydobycie soli przeniesiono do miejscowości Góra w gminie Inowrocław (około 10 km na południowy - wschód od Inowrocławia) oraz w miejscowości Przyjma w gminie Mogilno (około 25 km na południowy - zachód od Inowrocławia).

Skutkiem prowadzonej eksploatacji pokładów soli kamiennej są występujące w Inowrocławiu szkody górnicze, do których należy zaliczyć osiadanie gruntów na obszarze całego miasta. Osiadania te mają miejsce przede wszystkim w granicach obszaru górniczego „Inowrocław”. Przestrzenny rozkład osiadań można powiązać z kierunkami eksploatacji złóż soli. Można wyodrębnić dwie „niecki” osiadań. Centrum pierwszej z nich znajduje się wzdłuż ulicy Przypadek. Osiadanie gruntu osiąga największą wartość 350 mm pomiędzy ulicami: Poprzeczna i Plebanki. Druga z niecek zlokalizowana jest w obrębie skrzyżowania ulic: Staszica i Staropoznańskiej. Wartość osiadania wynosi tu 200 mm.

Mimo zaprzestania wydobywania soli na analizowanym terenie, nadal trwają procesy osiadania gruntu. Zanotowane pomiary wykazały osiadanie rzędu 7 i 5 mm (od czasu zalania kopalni). Występują one odpowiednio na obszarze pomiędzy ulicami: Toruńską i Kilińskiego oraz w rejonie ulicy Krótkiej.

Ze względu na procesy osiadania gruntów miasto zostało podzielone na dwie strefy:

- 1) strefę niebezpieczną – A,
- 2) strefę bezpieczną – B.

Strefa A to rejon występowania zjawisk krasowych w czapie gipsowej, na którym zabudowa może być dopuszczona po przeprowadzeniu każdorazowo rozpoznania istniejących warunków geologiczno – górniczych i zastosowania stosownych zabezpieczeń na podstawie indywidualnych opinii konstrukcyjno – budowlanych.

Strefa B to rejon pozostałej części terenu górniczego, na którym zabudowa jest możliwa bez ograniczeń wynikających z działalności górniczej, lecz z uwzględnieniem obniżen terenu.

Dla realizacji zabudowy w **Strefie A**, gdzie mogą wystąpić kawerny w czapie gipsowej nie związane z działalnością górniczą zaleca się:

- Przy budynkach o szerokości do 10 m i długości do 10 m wiercić jeden otwór z pełnym rdzeniowaniem i w środku projektowanego budynku. Jeżeli rdzeń będzie litym anhydrytem z przerostami gipsu do 10 cm, dalsze badania nie są potrzebne. W przypadku występowania większych przerostów gipsu trzeba wykonać dodatkowo dwa otwory bezrdzeniowe na dwu końcach budynku.
- Przy budynkach o szerokości do 10 m i długości większej od 10 m wiercić w środku projektowanego budynku jeden otwór z pełnym rdzeniem, a wzdłuż budynku otwory bezrdzeniowe w ilości dwa otwory przy długości budynku do 20 m i dodatkowo po jednym otworze na każde następne 10 m długości budynku.
- Przy budynkach o szerokości powyżej 10 m należy stosować siadkę wierceń, w której oba boki będą skontrolowane według zasady podanej wyżej.

W *Strefie A i B* w obrębie izolacji 50 mm należy stosować zabezpieczenia jak dla I kategorii przydatności terenów do zabudowy.

Strefy terenu górniczego (byłego) z obowiązującymi ograniczeniami i uwarunkowaniami realizacji obiektów budowlanych zostały przedstawione na mapie stanowiącej załącznik do przedmiotowego opracowania.

Osiadanie gruntów na terenie miasta wymusza konieczność dokładnego rozpoznania podłoża gruntowego przed podjęciem decyzji lokalizacyjnej obiektu. W przypadku stwierdzenia niekorzystnych warunków konieczna jest zmiana lokalizacji lub zastosowaniu odpowiednich środków zabezpieczających.

4.1.5 Warunki glebowe

Na analizowanym obszarze przeważają utwory gliny morenowej zwartej, twardoplastycznej oraz piaski. W południowej części miasta (dzielnica Mątwy wzdłuż ulic: Mątewskiej i Wielkopolskiej) występują utwory piasków drobnych, średnich i grubych, o miąższości do 3 m. Zalegają one na glinach zwałowych zwartych i twardoplastycznych, a sporadycznie także na piaskach namułowych, organicznych, o miąższości do 1 m. W dolinie Noteci występują z kolei gleby torfowo – murszowe.

Na terenie miasta występują gleby wszystkich klas bonitacyjnych. Znacznie powierzchniowo zajmują grunty zakwalifikowane od I do III klasy (65 % użytków rolnych). Są one usytuowane w środkowej części miasta, szczególnie w rejonach Osiedla Rąbin. Występują one także poniżej linii kolejowej Karsznice, Herby Nowe. Gleby najlepszych klas bonitacyjnych występują również w północnej części miasta. Są one zajmowane między innymi przez uprawy rolnicze, a także ogródki działkowe.

Na omawianym obszarze mamy do czynienia z:

1. Degradacja naturalną gleb spowodowaną przez działalność sił przyrody: wiatru, wody, siły grawitacyjnej, które wywołują erozję naturalną (geologiczną). Przebieg i charakter procesów erozyjnych zależy głównie od rzeźby i nachylenia terenu, wielkości, rozkładu i rodzaju opadów atmosferycznych, temperatury, sposobu użytkowania terenu oraz składu mechanicznego gleb.
2. Degradacja chemiczną gleb, która związana jest głównie z antropogeniczną działalnością człowieka. Często jako odniesienie chemicznej degradacji uznawane jest jej nadmierne zakwaszenie, na które wpływ mają również związki siarki i azotu pochodzące z atmosfery. Typowa degradacja chemiczna gleb ma miejsce w przypadku ich zanieczyszczenia szkodliwymi substancjami chemicznymi, tj. metale ciężkie, węglowodory wielopierścieniowe, pozostałości po stosowanych doglebowo środkach chemicznych ochrony roślin i niewłaściwym stosowaniu osadów ściekowych do nawożenia gleb.

Za podstawowe przyczyny degradacji chemicznej gleb na terenie miasta Inowrocławia należy uznać przede wszystkim zanieczyszczenia związane ze spalaniem paliw - osiadanie zanieczyszczeń pyłowych i chemicznych, zanieczyszczenia komunikacyjne, kwaśne deszcze oraz oddziaływanie IZCH „Soda - Mątwy”.

Pomimo zurbanizowanego charakteru miasta, Inowrocław jest specyficzną aglomeracją, w której (według danych ewidencyjnych Urzędu Miejskiego z dnia 31.12.2003 roku) użytki rolne zajmują 45 % ogólnej powierzchni miasta. Tereny niezabudowane i wykorzystywane rolniczo to przede wszystkim łąki i pastwiska, a także tereny użytkowane w ramach tzw. ogródków działkowych oraz zieleni miejskiej.

Za tereny o przekształconej glebie należy uznać tereny zabudowane i zurbanizowane, w tym tereny mieszkalne, przemysłowe, inne tereny zabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe, tereny komunikacyjne, które łącznie zajmują 1 670 ha (54,9 %). W ramach minimalizacji szkód wywołanych przez urbanizację gruntów należy zwrócić szczególną uwagę na zgodność powstającej zabudowy z planem zagospodarowania przestrzennego i walczyć z tzw. „samowolami budowlanymi”.

Ze względu na żyzność czarnych ziem bagiennych mamy do czynienia z bardzo dobrymi warunkami naturalnymi do rozwoju produkcji rolnej na analizowanym terenie. Należy zauważyć też, że grunty V i VI klasy bonitacyjnej stanowią niewielką część miasta, w związku z czym możliwości wytypowania gruntów na cele inwestycyjne są nieduże.

4.1.6 Lasy

Na terenie miasta Inowrocław nie występują w czystej formie lasy. Rekompensuje je parkowy kompleks strefy uzdrowskiej.

Brak lasów na terenie miasta wynikający z ustawowych przeciwwskazań zalesiania ze względu na występowanie gleb I, II, III i IV klasy bonitacyjnej, obniża walory rekreacyjne. Ponadto istnienie lasów mogłoby poprawić niekorzystne na omawianym terenie stosunki wodne (lasy przetrzymywałyby wody opadowe) oraz stan zanieczyszczenia powietrza.

4.1.7 Flora

Na terenie miasta Inowrocławia występuje znaczne zróżnicowanie florystyczne, które wiąże się głównie ze zróżnicowaniem rzeźby, krajobrazu oraz pokryciem terenu. Do najbardziej wartościowych przyrodniczo obszarów należą tereny uzdrowiskowe, tereny podmokłe, łąki i wody, z występującą tam roślinnością i różnorodnym światem zwierząt.

Inowrocław posiada 29 pomników przyrody (w tym 28 pomników stanowią drzewa), które szczegółowo zostały omówione w Punkcie 6.12.3 niniejszego opracowania. Inne ciekawe drzewa to miłorząb japoński (*Ginkgo biloba*) rosnący przy ulicy Roosevelta oraz sosny czarne (*Pinus nigra*) i jesiony wyniosłe w formie płaczącej (*Fraxinus excelsior 'Pendula'*) w parku podworskim. Rośliny te nie mają wymiarów pomnikowych i nie są objęte ochroną.

Według geobotaniczno – regionalnego podziału, Inowrocław należy do Działu Bałtyckiego i 7 Krainy: wielkopolsko - kujawskiej.

Układ zieleni w obrębie miasta Inowrocławia można określić jako układ pierścieniowy. Niepełne pierścienie terenów zieleni zlokalizowane są koncentrycznie wokół zabudowy staromiejskiej. Na szczególną uwagę zasługuje roślinność nieleśna urządzona, zieleń parkowa, a także zieleń cmentarna. Parki miejskie, skwery, aleje oraz starodrzewia przykościelne i cmentarne stanowią wartościowy element krajobrazu, zarówno jako składnik szaty roślinnej i ostoja fauny, jak i część zasobów kulturowych. Większość publicznych terenów zieleni komponowanej znajduje się w Śródmieściu. Na tym terenie na szczególną uwagę zasługują pojedyncze wąskie aleje kasztanowe i lipowe (ulica Kasztanowa i ulica Lipowa), aleja głogowa z różankami (ulica Solankowa) oraz układ alei jedno i dwurzędowych, wysokich, lipowo- kasztanowych wraz z nawierzchniami z kostki bazaltowej i klinkieru (aleja H. Sienkiewicza, ulica G. Narutowicza, ulica M. Konopnickiej, ulica I. Daszyńskiego, ulica Z. Wilkowskiego). Są to formy wyróżniające się nie tylko swoją wartością dendrologiczną, ale przede wszystkim jako przemyślany i wyjątkowo ciekawy zespół komponowanej przestrzeni miejskiej.

Istotnym elementem struktury zieleni są aleje drzew, łączące strefę ścisłej zabudowy staromiejskiej z Uzdrowiskiem. Zadrzewienia, szczególnie o charakterze pasowym, przydrożne i nadwodne, oprócz tego, że regulują stosunki wodne i poprawiają lokalny agroklimat, to pełnią rolę migracyjnych korytarzy ekologicznych, urozmaicają krajobraz oraz podnoszą walory estetyczno - krajobrazowe. Tego typu otwarte tereny przenikają zabudowę osiedli mieszkalnych.

Podział powierzchni terenów zielonych (bez zieleńców przykładowych) na terenie miasta Inowrocławia przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Tereny zieleni miejskiej w Inowrocławiu.

Wyszczególnienie	% powierzchni miasta	Powierzchnia [ha]
Park Solankowy ze Strefą Uzdrowiskową	15,6	53,50
Ogrody działkowe	47,7	164,00
Tereny zieleni miejskiej	16,5	56,37
Zieleń przyuliczna	4,6	15,75
Zieleń osiedlowa	15,6	53,68
Powierzchnia ogółem		343,30

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Urzędu Miasta Inowrocław (stan na 2003 r.).

Łączna powierzchnia zieleni urządzonej w mieście wynosi 343,30 ha.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni ozdobnej w mieście, wynosi około 43 m² (zgodnie z Urzędem Statystycznym krajowy wskaźnik liczy 16,3 m²).

Do najważniejszych zadań zieleni urządzonej należą funkcje: sanitarno - higieniczne, biologiczne, dekoracyjne, dydaktyczno - wychowawcze, a także gospodarcze.

Tereny zieleni stanowią bardzo ważny element zagospodarowania miasta, co wynika z następujących czynników:

- brak w okolicy Inowrocławia dużych terenów zalesionych,
- funkcja uzdrowiskowa miasta,
- duży węzeł kolejowy.

Zieleń osiedlowa na analizowanym terenie zajmuje łącznie 53,68 ha, co stanowi 15,6 % ogólnej powierzchni terenów urządzonych. Powierzchnia terenów zieleni zarządzana jest przez poszczególne administracje. Podział taki w układzie poszczególnych administracji przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Powierzchnia terenów zieleni w układzie poszczególnych administracji.

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
1.	Kujawska Spółdzielnia Mieszkaniowa	36,10
	Administracja nr 1	5,90
	Osiedle Stare Miasto	3,80
	Osiedle Nowe	2,10
	Administracja nr 2 (Osiedle Piastowskie)	11,40
	Administracja nr 4 (Osiedle Rąbin)	9,40
	Administracja nr 5 (Osiedle Rąbin)	9,40
2.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	7,82
3.	PKP	5,18
4.	Wojskowa Agencja Mieszkaniowa	0,48
5.	Soda Polska Ciech Sp. z o. o.	4,10
	Powierzchnia ogółem	53,68

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Urzędu Miasta Inowrocław (stan na 2003 r.).

Największym terenem zieleni urządzonej na obszarze Inowrocławia jest **Park Solankowy ze Strefą Uzdrawiskową** o powierzchni ponad 53 ha, zlokalizowany w północno - zachodniej części miasta. Ze względu na ukształtowanie terenu, w granicach Parku, mamy do czynienia z grawitacyjnym spływem mas powietrza i naturalną wentylacją, dzięki czemu stanowi on odrębną dzielnicę o korzystnym bioklimacie. W Parku znajdują się wszystkie obiekty uzdrawiskowe i sanatoria (najstarsze pochodzą z drugiej połowy XIX wieku) oraz *muszla koncertowa*, w której w sezonie odbywają się koncerty plenerowe. Jest tu również *teźnia solankowa* (otwarta we wrześniu 2001 roku), która przyciąga kuracjuszy walorami leczniczymi i oryginalnością konstrukcji. Powstający wokół teźni aerozol, służy profilaktyce oraz wspomaga leczenie schorzeń górnych dróg oddechowych, chorób tarczycy, schorzeń alergicznych skóry, a także obniża poziom ciśnienia tętniczego. Inowrocławska teźnia ma kształt dwóch połączonych ze sobą wieloboków, mierzy 9 m wysokości i 300 m długości. Na całej jej długości znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę Parku Solankowego i miasta. Inowrocławska budowla, trzecia w kraju (pierwsza w Ciechocinku, druga w Konstancinie – Jeziornej) pod względem chronologicznym, jest drugą co do wielkości. Przy budowie tej teźni wykorzystano tarninę pobraną z okolic Inowrocławia. W kompleksie teźni jest również miejsce na czynny wypoczynek. Miłośnicy golfa mają do dyspozycji 18 torów do minigolfa, są tu również trzy tory do gry w kręgle i stoliki do gry w szachy.

W Parku Solankowym znajduje się także wiele pomników. W pobliżu muszli koncertowej postawiony jest jeden z dwóch monumentów upamiętniających założyciela Solanek, tj. Zygmunta Wilkońskiego, drugi będący formą przestrzenną z medalionem stoi przed zakładem kąpielii borowinowych. Na uwagę zasługuje również pomnik - piękna ławeczka usytuowana pod wielkim platanem z siedzącym na niej Generałem Władysławem Sikorskim. Ozdobą głównego wejścia do parku jest ogromny pomnik pawia, pełniący jednocześnie rolę zegara słonecznego.

Poza budynkami na terenie Parku znajdują się również zabytki przyrody i bardzo urozmaicony drzewostan. Według wykonanej inwentaryzacji zieleni wysokiej i niskiej Parku oraz oceny szaty roślinnej, na omawianym obiekcie rośnie 5 036 drzew oraz około 40 000 m² powierzchni krzewów. Najliczniej występującym gatunkiem w Parku Solankowym jest klon oraz lipa. Poza tym rosną tu: jesiony, kasztanowce, dęby, platany, oliwniki wąskolistne oraz wierzby nadmorskie. W pojedynczych ilościach występują drzewa gatunku: sumak, rokitnik, karagana, surmia, jabłoń oraz jodła. Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji można stwierdzić, że stan zdrowotny drzew jest zadawalający. Ponadto latem w parku można podziwiać wielobarwne, starannie pielęgnowane dywany kwiatowe, będące chlubą uzdrowiska.

Bardzo malownicze są stawy parkowe - jeden z mostkiem prowadzącym wprost do tężni i z wysepką, na której niegdyś stała miniaturowa latarnia morska, drugi z okazałą fontanną, której zmieniające się strumienie wody, po zmierzchu podświetlane są różnobarwnymi światłami.

Do kategorii terenów zielonych zaliczyć trzeba również **ogrody działkowe**. Na terenie miasta jest ich 12 i zajmują łączną powierzchnię 164 ha. Szata roślinna ogrodów działkowych składa się głównie z drzew i krzewów owocowych, kwiatów oraz z uprawianych warzyw. W związku z powyższym można śmiało stwierdzić, że są to biotopy o ograniczonej wartości przyrodniczej.

Na omawianym terenie pasy drzew zlokalizowane są wzdłuż większości dróg, a także w rejonie cieków oraz rowów. Z inwentaryzacji zieleni wynika, iż w pasie dróg powiatowych miasta Inowrocławia całkowita liczba drzew wynosi 2 430 sztuk, natomiast w pasie dróg gminnych liczy 2 889 sztuk. W zadrzewieniach przeważają takie gatunki jak: topole, wierzby, kasztanowce i jesiony. Łączna powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych w mieście wynosi 32 ha.

Park Solankowy stanowi klin, ogrody działkowe stanowią układ pasmowy, cmentarze i obszary trawiaste stanowią układy wyspowe.

Podsumowując, do najbardziej charakterystycznych cech zieleni należą:

a) *pod względem gatunkowym*

W obrębie stref przemysłowych

Silne zanieczyszczenie środowiska stwarza trudne warunki wzrostu i rozwoju roślin. Tym samym znacznie ogranicza dobór gatunkowy. Zjawisko to jest szczególnie istotne w przypadku przemysłowej dzielnicy Mątwy. W obrębie tej dzielnicy sprawdzają się jedynie gatunki wytrzymałe na silne zasolenie gleby i słone wiatry, takie jak: klon jesionolistny (*Acer negundo*), rokitnik wąskolistny (*Hipöphae rhamnoides*), brzoza pospolita (*Betula pendula*), tamaryszki (*Tamarix* sp.), oliwnik wąskolistny (*Elaeagnus angustifolia*) i topole (*Populus* sp.).

W bezpośrednim sąsiedztwie terenów przemysłowych dobór roślin do nasadzeń ma charakter eksperymentalny. Na tym tle ewenementem jest zieleń przy zakładzie energetycznym w pobliżu linii kolejowej, która zadziwia różnorodnością gatunków i bujnością roślin.

W obrębie stref przemysłowych miasta wszystkie przystosowane do trudnych warunków środowiskowych enklawy zieleni są wartościowym elementem krajobrazu miejskiego. Ich udział w zagospodarowaniu terenu dzielnic przemysłowych jest jednak niewystarczający.

W obrębie Strefy Uzdrawiskowej

Największym i najbardziej zróżnicowanym gatunkowo terenem zieleni komponowanej na obszarze miasta jest Park Solankowy znajdujący się w obrębie Strefy Uzdrawiskowej. Tu gatunkami najliczniej występującymi są: lipy (*Tilia* sp.), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), robinia akacjowa (*Robinia pseudoacaccia*), topole: biała i Simona (*Populus alba*, *Populus simonii*), klony pospolite i jesionolistne (*Acer platanoides*, *Acer negundo*), brzoza brodawkowata (*Betula pendula*). W mniejszym stopniu inne gatunki liściaste jak: buki pospolite (*Fagus sylvatica*), dęby szypułkowe (*Quercus robur*), głogi pośrednie (*Crategus x media*), śliwy wiśniowe (*Prunus*

cerasifera), jarzęby (*Sorbus* sp.), sumaki octowce (*Rhus typhina*). Duży obszar zieleni stwarza lepsze warunki dla wrażliwszych gatunków roślin. Stąd poza roślinnością liściastą występują tu również gatunki iglaste reprezentowane przez świerki pospolite i kłujące (*Picea abies*, *Picea pungens*), żywotniki zachodnie (*Thuja occidentalis*), jodły jednobarwne (*Abies concolor*), modrzewie europejskie (*Larix decidua*), cyprysiki (*Chamaecyparis* sp.) i jałowce (*Juniperus* sp.). Na podstawie przeprowadzonej ogólnej inwentaryzacji można stwierdzić, że stan zdrowotny drzew jest zadowalający.

Strefa zabudowy śródmiejskiej

W obrębie zewnętrznej strefy zabudowy śródmiejskiej występują aleje wysokich drzew: kasztanowców (*Aesculus hippocastanum*) i lip (*Tilia cordata*). Ulica Solankowa łącząca teren Uzdrowiska ze starówką obsadzona jest strzyżonymi, kulistymi głogami (*Crataegus* sp.) i pasmami różanek. Na skwerach można spotkać duże jodły jednobarwne (*Abies concolor*), sosny czarne (*Pinus nigra*), cisy pospolite (*Taxus baccata*) i świerki kłujące (*Picea pungens*). Na cmentarzu przy ulicy Marcinkowskiego uwagę zwracają duże dęby szypułkowe (*Quercus robur*) prawdopodobnie w formie kolumnowej.

b) z uwagi na wiek

Najstarsze drzewa znajdują się w obrębie starodrzewów przykościelnych (jesiony wyniosłe i lipa drobnolistna), parku podworskiego (jesiony wyniosłe, jesiony wyniosłe w formie płaczącej, sosny czarne), Parku Solankowego (platany klonolistne, dęby szypułkowe) i na cmentarzach (dęby szypułkowe). Większość drzew liściastych objętych ochroną jako pomniki przyrody ma wiek szacunkowy powyżej 120 lat.

c) formy nasadzeń i układów zieleni

Parki, skwery i zieleńce:

- Park Solankowy w stylu modernistycznym, oparty na prostopadłym układzie osi kompozycyjno - widokowych, związanych z nimi dróg, żywopłotów i geometrycznych parterów ogrodowych oraz nieregularnych nasadzeń drzew,
- XIX-wieczny park podworski o układzie swobodnym z wyraźnie zachowaną częścią zajezdną i salonem ogrodowym,
- Zieleńce i skwery o mieszanych układach kompozycyjnych.

Zieleń pasmowa:

- Aleje śródmiejskie pojedyncze (wysokie lub niskie) i dwurzędowe (wysokie),
- Zadrzewienia przydrożne i śródpolne – rzędowe, pasmowe.

Zieleń towarzysząca:

- ✓ Zieleń osłonowa wokół zakładów przemysłowych w formie regularnych nasadzeń wielorzędowych lub grupowych zadrzewień swobodnych,
- ✓ Zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej i usługowej,
- ✓ Zieleń towarzysząca urządzeniom rekreacyjnym i sportowym,
- ✓ Nasadzenia w obrębie cmentarzy.

4.2 Obszary i obiekty poddane ochronie

4.2.1 Pomniki przyrody

Na terenie miasta Inowrocławia znajduje się 29 pomników przyrody zatwierdzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz obiekty przeznaczone do uznania za pomnikowe znajdujące się w rejestrze Urzędu Miasta Inowrocławia. W przeważającej większości są to elementy przyrody ożywionej (drzewa) i tylko jeden jest elementem przyrody nieożywionej (głaz narzutowy). Spośród drzew najliczniej reprezentowana jest jednak topola biała. Wśród pomników przyrody znajdują się także gatunki rzadkie, jak: igliczna trójcierniowa oraz topola czarna. Większość z pomników przyrody występuje na terenie Parku Solankowego.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 322 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29.12.1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego, za pomniki przyrody na terenie miasta Inowrocławia uznano:

- dwa jesiony wyniosłe o obwodach w pierśnicy: 316 i 277 cm i wysokościach: 30 i 29 m oraz lipę drobnolistną o obwodzie w pierśnicy 246 cm i wysokości 25 m – rosnące przy skrzyżowaniu ulic: Orłowskiej i Toruńskiej – Park, przy kościele pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny - tzw. „Ruina”, stanowiące własność komunalną pod zarządem Urzędu Miasta Inowrocławia (nr rejestru wojewódzkiego - **811**),
- topolę czarną o obwodzie w pierśnicy 420 cm i wysokości 49 m – rosnąca na skwerze obok Urzędu Miejskiego, przy ul. Prezydenta Franklina Roosevelta (park), stanowiąca własność komunalną pod zarządem Urzędu Miasta Inowrocławia (nr rejestru wojewódzkiego – **812**),
- głaz narzutowy o nazwie „Edmund” o obwodzie 495 cm - znajdujący się w Parku Solankowym, stanowiący własność komunalną pod zarządem Przedsiębiorstwa Budowy i Pielęgnacji Zieleni Sp. z o.o. w Inowrocławiu (nr rejestru wojewódzkiego – **813**),

- dąb szypułkowy zwany „Dębem Kasprowicza” o obwodzie w pierśnicy 406 cm i wysokości 31 m, dziewięć dębów szypułkowych o obwodach w pierśnicy: 258, 242, 206, 200, 195, 160, 145, 135, 105 cm, dwa platany klonolistne o obwodach w pierśnicy: 314 i 280 cm i wysokościach: 21 i 31 m, lipę drobnolistną o obwodzie w pierśnicy 386 cm i wysokości 24 m, iglicznię trójcieniową o obwodzie w pierśnicy 178 cm i wysokości 17 m, robinie akacjową o obwodzie w pierśnicy 303 cm i wysokości 21 m, trzy żywotniki zachodnie o obwodach w pierśnicy: 81, 76, i 64 cm i wysokościach 14, 15 i 14 m, cztery topole białe o obwodach w pierśnicy: 316, 350, 280 i 270 cm i wysokościach: 30, 33, 28 i 30 m oraz dwie topole czarne o obwodach w pierśnicy: 390, i 345 cm i wysokościach: 30 i 30 m - rosnące w Parku Solankowym, stanowiące własność komunalną pod zarządem Przedsiębiorstwa Budowy i Pielęgnacji Zieleni Sp. z o.o. w Inowrocławiu (nr rejestru wojewódzkiego – **814**).

4.2.2 Obszary NATURA 2000

Sieć NATURA 2000 to sposób wypełnienia zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję z Rio. Podstawę prawną sieci Natura 2000 stanowią dwa akty prawne: tzw. Dyrektywa Ptasia oraz Dyrektywa Siedliskowa. Przewidują one stworzenie systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych (np. alpejskiego, atlantyckiego, kontynentalnego itp.).

Tworzenie takiej sieci jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, gdyż dyrektywy unijne mają charakter tzw. „twardego prawa”, a więc muszą być przestrzegane pod groźbą sankcji finansowych. Jej podstawowym celem jest ochrona przyrodniczego dziedzictwa Europy i realizacja idei zrównoważonego rozwoju w skali ponad krajowej.

Cała rzeka Noteć (w 3 osobnych odcinkach) jest objęta projektowanym Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk pn. „**Dolina Noteci**” (kod PLH 300004), zgłoszonym do Brukseli.

„Dolina Noteci” to obszar o powierzchni 47658 ha, charakteryzujący się wybitnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Jest to jeden z najcenniejszych w Polsce i duży obszar torfowisk niskich. Obszar obejmuje część doliny Noteci między miejscowościami Wieleń, a Bydgoszczą. Teren ten przecinają liczne kanały i rowy odwadniające. Częste są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płaty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej. Potencjalne zagrożenie dla „Doliny Noteci” stanowi osuszanie oraz wycinanie drzew i krzewów, a także dopływ zanieczyszczeń z Gwdy.

Do ważnych typów siedlisk „Doliny Noteci” należą: starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne, zalewane muliste brzegi rzek, suche wrzosowiska, górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (dotyczy płątów stosunkowo bogatych florystycznie), zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, a także górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowi.

Lasy iglaste zajmują tu 2% powierzchni, lasy liściaste - 4%, siedliska łąkowe i zaroślowe - 85%, siedliska rolnicze - 5%, natomiast torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód oraz młaki - 2% powierzchni obszaru. Wody śródlądowe (stojące i płynące) stanowią 2% powierzchni terenu.

„Dolina Noteci” to także ważne ostoje ptaków o randze europejskiej. Występują tu następujące gatunki ptaków:

- *Botaurus stellaris*,
- *Ixobrychus minutus*,
- *Ciconia ciconia*,
- *Milvus migrans*,
- *Milvus milvus*,
- *Haliaeetus albicilla*,
- *Circus aeruginosus*,
- *Circus pygargus*,
- *Aquila pomarina*,
- *Porzana porzana*,
- *Porzana parva*,
- *Crex crex*,
- *Grus grus*,
- *Gallinago media*,
- *Chlidonias niger*,
- *Alcedo atthis*,
- *Dryocopus martius*,
- *Anthus campestris*,

- *Luscinia svecica*,

- *Sylvia nisoria*,

- *Lanius collurio*,

- *Emberiza hortulana*.

Regularnie występujące ptaki migrujące to:

- *Anas crecca*,

- *Numenius arquata*,

- *Tringa totanus*.

Do ssaków należą:

- *Castor fiber*,

- *Lutra Lutra*,

- *Alces alces*.

Ważne płazy i gady to:

- *Bombina bombina*.

Ryby występujące na obszarze Natura 2000 to:

- *Aspius aspius*,

- *Misgurnus fossilis*,

- *Cottus gobio*.

Do bezkręgowców należą:

- *Lycaena helle*,

- *Coenagrion ornatum*.

Należy pamiętać, że zgodnie z ustawą o ochronie przyrody - zakaz podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, stosuje się również do projektowanych obszarów Natura 2000.

Krótki odcinek rzeki Noteci przechodzący przez Inowrocław, wraz z terenami przylegającymi, stanowi bardzo cenny pod względem przyrodniczym korytarz ekologiczny, który wraz z obszarami chronionymi tworzy spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną.

4.3 Dziedzictwo i zasoby kulturowe

Zachowane obiekty architektoniczne nie odzwierciedlają w pełni bogatej historii miasta, które w średniowieczu stanowiło najważniejszy ośrodek polityczny i handlowy na pograniczu polsko - krzyżackim. Liczne wojny dokonały tak dużych spustoszeń, że nie zachował się do naszych czasów ani zamek książęcy, ani wspaniała wieża ratuszowa, ani domy, a po XIII-wiecznym kościele i klasztorze franciszkańskim zostały tylko resztki fundamentów, widocznych w pobliżu Teatru Miejskiego.

Spis ewidencyjny obiektów zabytkowych miasta Inowrocławia:

Układ urbanistyczny (XIII, XIV-XIX)

1. Zespół kościoła par. p.w. Św. Mikołaja

- a) kościół , mur., po 1431, przebudowany 2 poł. XVII i 1765-1780, remont. 1820-1828, szczyt w elewacji zach. 1855-1856, remont. wewnątrz 1884-1886, nowe sklepienia w prezbiterium i nawie 1913-1914, remont. z cz. przywróceniem form gotyckich i dobud. kaplicy pn. 1970-1972 (**Rejestr Zabytków nr 116/31/A**),
- b) wyposażenie kościoła – 128 obiektów (**Rejestr Zabytków nr B/212/1-128**),
- c) dzwonnica, drew.1922-1927,
- d) cmentarz rzymskokatolicki parafii pw. Św. Mikołaja, ul. Marulewska (**Rejestr Zabytków nr A/246**),

2. Zespół kościoła par. p.w. Zwiastowania Najświętszej Marii Pannie

- a) kościół , mur., 1898-1900, proj. August Rincklake, arch. K. Przyłuski, katastrofa budowlana 1909, odbud.1929, (**Rejestr Zabytków nr A/180/1-2**),

-
- b) plebania, ul. Toruńska 24, ob. dom zamieszkują Siostry Zgromadzenia Św. Dominika, mur., ok.1880, przeb. pocz. XX,
 - c) plebania i biuro parafii, mur., 1904, ul. Plebanka 10,
 - d) cmentarz rzymskokatolicki , ul. Marcinkowskiego (**Rejestr Zabytków nr A/194**),
 - e) kaplica cmentarna, mur., I ćw. XX,
 - f) cmentarz parafialny (nowy), pocz. XX, ul. Libelta,
- 3. Kościół fil. p. w. Imienia Najświętszej Maryi Panny, tzw. Ruina**, mur., k. XII lub pocz. XIII, przedłużenie prezbiterium ku wsch. XIV lub XV, zniszczony 1779 i pożarem 1834, odbud.z cz. rekontr. po 1901, spalony 1945, rekontr. 1950-1952 i później (**Rejestr Zabytków nr 117/31/AK**)
- a) cmentarz parafii pw. Imienia NMP, ul. Marcinkowskiego I poł. XX,
 - b) kaplica cmentarna, ul. Marcinkowskiego, mur. XIX/XX,
- 4. Relikty zespołu klasztorного pofranciszkańskiego**, mur. pl. Klasztorny (**Rejestr Zabytków nr 89/A**),
- 5. Zespół kościoła garnizonowego p.w. Św. Barbary i Maurycego**, mur., 1928, arch. Marian Andrzejewski, aleja Kopernika 16
- a) dzwonnica mur., 1928,
- 6. Zespół kościoła par. p.w. Opatrzności Bożej**
- a) kościół, mur., 1931, proj. arch. Marian Andrzejewski, ul. Poznańska 332 (**Rejestr Zabytków nr A/1330**)
 - b) plebania, mur., 1934,
 - c) cmentarz parafialny, ul. Mątewska,
 - d) kaplica cmentarna, mur., 1-2 ćw. XX,
- 7. Kościół Ewangelicki**, ob. rzym.- kat., par. p. w. Św. Krzyża, mur., 1863, (**Rejestr Zabytków nr A/1120**)
- a) organy – szafa organowa z 1863r. oraz instrument z 1902 r. (**Rejestr Zabytków nr B/194**),
- 8. Kościół p.w. Św. Józefa**, mur., 1952 r., proj. inż. arch. Stefan Cybichowski z Poznania, aleja Sienkiewicza 46

a) wieża kościelna, mur.,

b) cmentarz parafii Św. Józefa, 1934, ul. Libelta,

c) kaplica cmentarna, I poł. XX,

9. Kaplica Ewangelicka, ul. Dworcowa 45, mur., pocz. XX,

10. Pozostałości Murów Miejskich, (fragment w pn.wsch. części miasta, przy teatrze i kościele ewangelickim oraz na zapleczu ul. Poznańskiej), mur., XIV, znacznie zburzone XIX (**Rejestr Zabytków nr 118/31/AK**),

11. Zespół Koszar, ul. Wojska Komunikacyjnego, jednostka Logistyczna, ul. Dworcowa 56, mur., 1906-1918:

a) 5 budynków koszarowych,

b) 3 budynki biur sztabowych,

c) magazyn gospodarczy,

d) kuchnia i stołówka,

e) izba chorych,

f) wartownia,

g) hydrofornia,

12. Zespół koszar, ul. Jacewska 73, mur., 1899-1955:

Numeracja według spisu jednostki wojskowej (ilość budynków – 24)

1) budynek koszarowy, 1907,

3) budynek szkoleniowy, 1907,

4) dawna izba chorych, 1908, ob. budynek biurowo-sztabowy,

5) kasyno, 1908, przeb. 1979,

6) kuchnia – stołówka, 1909,

7) magazyn, 1908,

8) dawna ujeżdżalnia koni, 1913, ob. hala sportowa,

9) dawna stajnia, 1913, ob. magazyn,

10) magazyn, 1913,

11) dawna stajnia, 1909, ob. garaż,

12) dawna stajnia, 1909, ob. magazyn,

13) łaźnia i punkt kontroli technicznej, 1909,

- 14) dawna stajnia, 1910, ob. garaż,
- 15) warsztat, 1924,
- 16) warsztat, 1912,
- 17) magazyn, 1908,
- 18) warsztat, 1910, przeb. 1948,
- 20) magazyn, 1908,
- 21) magazyn, 1911,
- 22) dawny budynek koszarowy – sanitariaty, 1909, ob. warsztat,
- 26) klub garnizonowy, 1954,
- 27) remiza strażacka, 1954,
- 28) budynek koszarowy, 1955,
- 29) izba chorych, 1954,
- 13. ob. UM Inowrocław, ul. Roosevelta 36, mur., 1907-1908 (Rejestr Zabytków nr A/46),**
- 14. Zespół Sądu, ul. Narutowicza 46:**
 - a) sąd, mur., 1900-1901 (**Rejestr Zabytków nr A/499**),
 - b) areszt, mur., XIX/XX,
- 15. Budynek administracji rządowej, ul. Toruńska 15, mur., XIX/XX ob. Komenda Powiatowa Policji,**
- 16. Uzdrowisko, ul. Solankowa:**
 - a) zakład kąpieli solankowych, mur., 1875, rozbud. 1.20 XX,
 - b) zakład kąpieli borowinowych, mur., 1925,
 - c) zakład przyrodolecznicy - wiewalnia, mur., 1930,
 - d) klub zdrojowy, mur., pocz. XX,
 - e) szalet, mur., pocz. XX,
 - f) wskaźnik meteorologiczny, żel., XIX/XX,
 - g) park zdrojowy, 4 ćw. XIX,
 - h) pływalnia, ul. Świętokrzyska, mur.-szach., l. 40 XX,

- 17. Sanatorium Ubezpieczalni Krajowej**, ul. Wilkońskiego 23, mur., 1930, ob. Szpital Uzdrowski nr 1,
- 18. Pawilon sanatoryjny**, ul. Wilkońskiego 18, mur., 1930,
- 19. Zespół szpitala garnizonowego**, ul. Narutowicza:
- a) budynek szpitalny, ob. dom mieszkalny nr 54, mur., pocz. XX,
- 20. Szpital powiatowy**, ob. dom mieszkalny, ul NMP nr 19, mur., 1809, rozbud. 1881 i 1908, gruntownie remont. 1925-1926,
- 21. Gimnazjum męskie im. Jana Kasprowicza**, ob. LO., ul. 3 Maja 11, mur., 1859-1860,
- 22. Gimnazjum żeńskie im. Marii Konopnickiej**, ob. LO., ul. Konopnickiej, mur., 1919-1929,
- 23. Szkoła niemiecka**, ob. Zespół Szkół im. Marka Kotańskiego, ul. Solankowa nr 21, mur., pocz. XX,
- 24. Szkoła**, ul. NMP nr 22, mur., pocz. XX,
- 25. Szkoła**, ul. Poznańska nr 43/45, mur., 1896,
- 26. Szkoła**, ul. Toruńska nr 46/48, mur., pocz. XX (**Rejestr Zabytków nr A/1160**),
- 27. Seminarium nauczycielskie**, ob., Zespół Szkół Medycznych, ul. Narutowicza nr 53, mur., pocz. XX,
- 28. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3** im Franciszka Zubrzyckiego, ul. Dworcowa 25, mur., XIX/XX, budynek połączony ze współczesnymi obiektami szkoły w jednorodny kompleks,
- 29. Szkoła Podstawowa Nr 10**, ul. Przybyszewskiego 119, mur., lata 20-30 XX,
- 30. Miejska Biblioteka Publiczna Nr 2**, ul. Przybyszewskiego 123, mur., lata 20-30 XX,
- 31. Bursa**, ob. Bank PKO S.A., ul. Dworcowa nr 29, mur., pocz. XX,
- 32. Zespół banku:**
- a) bank, ob. Wielkopolski Bank Kredytowy, ul. Grodzka 7, mur., XIX/XX,
- b) bank, ul. Grodzka 5, mur., XIX/XX,

-
- c) bank, ob. Urząd Miasta Inowrocławia, ul. Sienkiewicza 1, mur., pocz. XX (1923),

33. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.

- a) ul. Toruńska 4, mur., pocz. XX,
b) ul. Dworcowa 54, mur., 1895,

34. Bank Ludowy, ob. Bank Spółdzielczy, ul. Solankowa 11, mur., k. XIX,

35. Urząd podatkowy agenda rządowa, ob. Wojskowa Komenda Uzupełnień, ul. Dworcowa nr 27, mur., pocz. XX,

36. Budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, ul. Szymborska 4, mur., 1926-27 (Rejestr Zabytków nr A/512/1),

37. Dworzec kolejowy, ul. Dworcowa:

- a) budynek główny, mur., l. 70 XIX,
b) wiata peronowa, 1 ćw. XX,
c) magazyn parterowy, mur., 1 ćw. XX,
d) magazyn, mur., 1 ćw. XX,
e) nastawnia, mur., 1 ćw. XX,
f) budynek warsztatowy, mur., 2 ćw. XX,

38. Dworzec kolejowy ob. dom mieszkalny z budynkiem gospodarczym, ul. Poznańska 384a, mur., I ćw. XX,

39. Dworzec kolejowy

- a) ob. dom mieszkalny, ul. Staropoznańska 130, mur., II ćw. XX,
b) budynek gospodarczy, ul. Staropoznańska 132, mur., II ćw. XX,
c) budynek główny ob. ośrodek szkoleń, ul. Staropoznańska 134, mur., XIX/XX,

40. Stacja Kolejowa Rąbinek

- a) budynek administracyjny, ul. Budowlana 56, mur., lata 20-30 XX,
b) magazyn, ul. Budowlana 56, mur., lata 20-30 XX,
c) szalet, mur., lata 20-30 XX,

41. Poczta, ul. Kr. Jadwigi nr 29, mur., 1884, przebud. i rozb. 1896,

42. Poczta, ul. Poznańska 368, mur., 1901,

43. Budynek Wagi Miejskiej, ul. Kościuszki nr 19, mur., pocz. XIX
(z wykorzystaniem piwnic z XIV/XV), remont 1986-1987 (**Rejestr Zabytków nr 197/A**),

44. Hotel „Bast”, ul. Kr. Jadwigi nr 35, mur., 1900, proj. Tomasz Pajzderski (**Rejestr Zabytków nr A/290/1**),

45. Hotel „Pod Lwem”, ob. dom mieszkalny, ul. Kr. Jadwigi nr 1, mur., XIX/XX,

46. Zespół Folwarczny, wł. ZR Cieślin, ul. Pakoska 2:

a) rządcówka, mur., ok. 1880, przebud.,

b) obora, mur., pocz. XX,

c) stodoła, mur., pocz. XX,

ul. Andrzeja

47. DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX,

48. DOM Nr 11, mur., 2 poł. XIX,

49. DOM NR 16, mur., k. XIX,

50. DOM NR 16 a, mur., k. XIX,

51. DOM NR 33, mur., XIX/XX,

52. DOM NR 35, mur., 1899 (d. dom mleczarza),

53. DOM NR 38, mur., I poł. XIX,

54. DOM NR 40, mur., XIX/XX,

ul. Batkowska

55. DOM NR 1, mur., 2 ćw. XX,

56. DOM NR 11, budynek mieszkalny i zabudowa gospodarcza, mur., 1899,

ul. Błonie

57. DOM NR 13, d. przedszkole ob. magazyn, mur., 2 ćw. XX,

ul. Budowlana

58. DOM NR 50, mur., lata 20-30 XX,

59. DOM NR 58, budynek mieszkalny i zabudowa gospodarcza, mur., lata 20-30 XX,

60. DOM NR 60, budynek mieszkalny i zabudowa gospodarcza, mur., lata 20-30 XX,

61. DOM NR 62, budynek mieszkalny i zabudowa gospodarcza, mur., lata 20-30 XX,

ul. Cegielna

62. DOM NR 5, mur., I ćw. XX,

63. DOM NR 9, mur., I ćw. XX,

64. DOM NR 21, mur.,

65. DOM NR 23, mur., I ćw. XX,

ul. Chemiczna

66. DOM NR 5, mur., 2 ćw. XX,

ul. Chociszewskiego

67. DOM NR 9, mur., 1927,

68. DOM NR 22, mur., 2 ćw. XX,

69. DOM NR 29 z budynkiem gospodarczym, mur., 1 ćw. XX,

70. DOM NR 31, mur., 2 ćw. XX,

ul. Chrobrego

71. DOM NR 77, mur., XIX/XX,

ul. Curie-Skłodowskiej

72. DOM NR 57, mur., k. XIX,

ul. Daszyńskiego

73. DOM NR 5, mur., 1930,

74. DOM NR 6, mur., 1928,

75. DOM NR 7, mur., 1935,

76. DOM NR 9, mur., 1939,

77. DOM NR 10, mur., 1938,

78. DOM NR 16, mur., 1935,

79. DOM NR 17, mur., 1957,

80. DOM NR 18, mur., 1932,

81. DOM NR 19, mur., l. 30-te XX,

82. DOM NR 20, mur., l. 30-te XX,

83. DOM NR 21, mur., poł. XX,

ul. Dubienka

84. DOM NR 4, mur., XIX/XX,

85. DOM NR 6, mur., k. XIX,

86. DOM NR 8, mur., k. XIX,
87. DOM NR 10, mur., XIX/XX,
88. DOM NR 11, mur., 1 poł. XIX,
ul. Dworcowa
89. DOM NR 1, mur., 1888, proj. M. W. Berndt,
90. DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX, przebud. 1946,
91. DOM NR 5, mur., 1893, proj. H. Felach,
92. DOM NR 9, mur., k. XIX,
93. DOM NR 11, mur., k. XIX,
94. DOM NR 13, mur., 1894,
95. DOM NR 15, mur., k. XIX,
96. DOM NR 19, mur., k. XIX,
97. DOM NR 20, mur., 1930,
98. DOM NR 23, mur., pocz. XX,
99. DOM NR 30, mur., XIX/XX,
100. DOM NR 31, mur., k. XIX,
101. DOM NR 34, mur., XIX/XX,
102. DOM NR 36, mur., 2 poł. XIX,
103. DOM NR 41, mur., XIX/XX,
104. DOM NR 42, mur., 1929,
105. DOM NR 44, mur., k. XIX,
106. DOM NR 46, mur., XIX/XX,
107. DOM NR 48, mur., XIX/XX,
108. DOM NR 50, mur., pocz. XX,
109. DOM NR 51, mur., pocz. XX,
110. DOM NR 57, mur., XIX/XX,
111. DOM NR 59, mur., 2 poł. XIX,
112. DOM NR 67, mur., k. XIX,
113. DOM NR 69, mur., XIX/XX,
114. DOM NR 71, mur., 1899 (**Rejestr Zabytków nr A/1049**),

- 115. DOM NR 73, mur., XIX/XX,
- 116. DOM NR 77, mur., 2 poł. XIX,
- 117. DOM NR 78, mur., XIX/XX,
- 118. DOM NR 79, mur., pocz. XX,
- 119. DOM NR 80, mur., k. XIX,
- 120. DOM NR 81, mur., XIX/XX,
- 121. DOM NR 82, mur., k. XIX,
- 122. DOM NR 83, mur., k. XIX,
- 123. DOM NR 88, mur., XIX/XX,
- 124. DOM NR 90 a, mur., k. XIX,
- 125. DOM NR 90 b, mur., k. XIX,
- 126. DOM NR 92, mur., k. XIX,
- 127. DOM NR 94, mur., k. XIX,

ul. Dybalskiego

- 128. DOM NR 21, drew., 1931-1945,
- 129. DOM NR 25, (brak karty adresowej),
- 130. DOM NR 26, mur., I poł. XX,
- 131. DOM NR 33, mur., I poł. XX,

ul. Działowa

- 132. DOM NR 3, mur., ~1880,
- 133. DOM NR 6, mur., pocz. XX,

ul. Fabryczna

- 134. DOM NR 5, d. plebania gminy ewangelickiej, mur., I ćw. XX,

ul. Farna

- 135. DOM NR 1, mur., k. XIX,
- 136. DOM NR 2, mur., 2 poł. XIX,
- 137. DOM NR 3, mur., k. XIX,
- 138. DOM NR 4, mur., pocz. XX,
- 139. DOM NR 5, mur-szach., XVII/XVIII, przebud. pocz. XX,
- 140. DOM NR 8, mur., 1945,

141. DOM NR 9, mur., I poł. XIX, nadbud. pocz. XX,

ul. Gordona

142. DOM NR 2, mur., pocz. XX,

143. DOM NR 4, mur., l. 30-te XX,

ul. Grabskiego

144. DOM NR 3, mur., XIX/XX,

145. DOM NR 4, mur., XIX/XX,

146. DOM NR 5, mur., XIX/XX,

147. DOM NR 6, mur., XIX/XX,

148. DOM NR 7, mur., XIX/XX,

149. DOM NR 8, mur., XIX/XX,

150. DOM NR 9, mur., XIX/XX,

151. DOM NR 10, mur., XIX/XX,

152. DOM NR 11, mur., 2 poł. XIX,

153. DOM NR 12, mur., XIX/XX,

154. DOM NR 14, mur., l. 30-te XX,

155. DOM NR 16, mur., 2 poł. XIX,

156. DOM NR 18, mur., 1896,

157. DOM NR 21, mur., XIX/XX,

158. DOM NR 22, mur., 1933,

159. DOM NR 23, mur., 2 poł. XIX,

160. DOM NR 25, mur., XIX/XX,

ul. Hoyera

161. DOM NR 16, mur., XIX/XX,

162. DOM NR 17, mur., 4 ćw. XIX,

163. DOM NR 18, mur., 1895,

164. DOM NR 19, mur., 4 ćw. XIX,

165. DOM NR 20, mur., XIX/XX,

ul. Jacewska

166. DOM NR 12, mur., 1 ćw. XX,

167. PRZEDSZKOLE NR 14 i budynek gosp., mur., 1 ćw. XX,

168. DOM NR 22 z oficyną, mur., 1 ćw. XX,

169. DOM NR 24 z oficyną, mur., 1 ćw. XX,

170. DOM NR 28 i bud. gosp., mur., 1 ćw. XX,

171. DOM NR 31 i bud. gosp., mur., 1 ćw. XX,

172. DOM NR 41, mur., 2 ćx. XX,

173. DOM NR 42, mur., pocz. XX,

174. DOM NR 52, mur., ~1880,

175. DOM NR 54, mur., ~1880,

176. DOM NR 90, mur., pocz. XX,

177. DOM NR 94, mur., pocz. XX,

178. DOM NR 118, mur., XIX/XX,

179. DOM NR 129, mur., 1 poł. XIX,

180. DOM NR 137, mur., poł. XIX,

181. DOM NR 138, mur., 1 poł. XIX, przeb. XX,

182. DOM NR 139, mur., 1 poł. XIX,

183. DOM NR 142, mur., 1 poł. XIX,

184. DOM NR 150, mur., 2 poł. XIX,

185. DOM NR 153, mur., pocz. XX,

ul. Jaśkowskiego (d. Staropoznańska)

186. DOM NR 4a, mur., I ćw. XX,

187. DOM NR 6, mur., I ćw. XX,

188. DOM NR 8, mur., I ćw. XX,

189. DOM NR 9, mur., II ćw. XX,

190. DOM NR 10, mur., I ćw. XX,

191. DOM NR 12, mur., I ćw. XX,

192. DOM NR 23, mur., ~1880,

ul. Kasprowicza

193. DOM NR 10, mur., pocz. XX,

194. DOM NR 12, mur., 1895,

195. DOM NR 14, mur., 1896,

196. DOM NR 16, mur., 1896,

197. DOM NR 18, mur., ~1900,

198. DOM NR 19, mur., k. XIX,

ul. Kasztanowa

199. DOM NR 5, mur., II ćw. XX,

200. DOM NR 10, mur., II ćw. XX,

201. DOM NR 15, mur., II ćw. XX,

202. DOM NR 20, mur., II ćw. XX,

203. DOM NR 22, mur., II ćw. XX,

204. DOM NR 24, mur., II ćw. XX,

205. DOM NR 25, mur. II ćw. XX,

206. DOM NR 31, mur., II ćw. XX,

207. DOM NR 33, mur., II ćw. XX,

ul. Kasztelańska

208. DOM NR 8, mur., XIX/XX,

209. DOM NR 10, mur., XIX/XX,

210. DOM NR 13, mur., XIX/XX,

211. DOM NR 12/14, mur., 1894, proj. J.O. Paul,

212. DOM NR 17, mur., ok. 1880-1893, proj. H.Felsch,

213. DOM NR 18, mur., 1893,

214. DOM NR 20, mur., k. XIX,

215. DOM NR 21, mur., 1 poł. XX,

216. DOM NR 22, mur., 1872, rozb. 1894, proj. J.O. Paul,

217. DOM NR 24, mur., XIX/XX, przebud. 1910,

ul. Kilińskiego

218. DOM NR 1, mur., XIX/XX,

219. DOM NR 5, mur., XIX/XX,

220. DOM NR 6, mur., 1881, przeb. pocz. XX,

221. DOM NR 7, mur., 1893, proj. J.O. Paul,

ul. Konopnickiej

222. DOM NR 1, mur., 1 poł. XX,

223. DOM NR 3 a/3b, mur., 1 poł. XX,

224. DOM NR 5, mur., 1938,

225. DOM NR 7-9, mur., 1938,

226. DOM NR 27, mur., l. 50-te XX,

227. DOM NR 29, mur., l. 50-te XX,

228. DOM NR 30, mur., l. 50-te XX,

ul. Kościelna

229. DOM NR 1, mur., 1862, nadbud. 1896,

230. DOM NR 3, mur., I poł. XX,

231. DOM NR 4, mur., 1889,

232. DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX, przebudz. XX,

233. DOM NR 6, mur., 1897 (**Rejestr Zabytków nr A/1274**),

234. DOM NR 7, mur., XIX/XX,

235. DOM NR 8, mur., 1893,

236. DOM NR 10, mur., 1895, proj. T. Weftcke,

237. DOM NR 14, mur., k. XIX,

ul. Kościuszki

238. DOM NR 6, mur., XIX/XX,

239. DOM NR 8, mur., 2 poł. XIX,

240. DOM NR 10, mur., 1 poł. XX, przebud.,

241. DOM NR 15, mur., XIX/XX,

242. DOM NR 17, mur., pocz. XX,

243. DOM NR 20, mur., XIX/XX,

244. DOM NR 21, mur., pocz. XX,

245. DOM NR 25, mur., k. XIX,

246. DOM NR 26, mur., XIX/XX,

247. DOM NR 27, mur., po 1880,

248. DOM NR 28, mur., pocz. XX,

249. DOM NR 31, mur., k. XIX,

250. DOM NR 33, mur., k. XIX,

ul. Królowej Jadwigi

251. DOM NR 1, mur., 1906,

252. DOM NR 5, mur., 1 poł. XIX, przebud. pocz. XX,

253. DOM NR 7, mur., 1858, przebud. pocz. XX,

254. DOM NR 9, mur., 1929,

255. DOM NR 10, mur., 1 poł. XX, przebud.,

256. DOM NR 11, mur., 1876,

257. DOM NR 12, mur., 1882,

258. DOM NR 14, mur., 1898, proj. J. Święcicki (**Rejestr Zabytków nr A/93**),

259. DOM NR 15, mur., 1892, proj. H. Felsch,

260. DOM NR 16, mur., 1900, proj. R. Volkmann,

261. DOM NR 17, mur., 1905, proj. K. Przyłuski,

262. DOM NR 18, mur., po 1894,

263. DOM NR 19, mur., 1880,

264. DOM NR 21, mur., 1880,

265. DOM NR 23, mur., 1881,

266. DOM NR 24, mur., 1900,

267. DOM NR 25, mur. 1881,

268. DOM NR 26, mur., 1898-1900, proj. H. Felach, remont 1990-1992 (**Rejestr
Zabytków nr A/485/1**),

269. DOM NR 28, mur., 1898, proj. H. Felach,

270. DOM NR 30, mur., 1885,

271. DOM NR 32, mur., pocz. XX,

272. DOM NR 33, szach., XVIII/XIX, przebud. 1891 (**Rejestr Zabytków nr A/416/1**),

273. DOM NR 34, mur., 1865, przebud. 1926,

274. DOM NR 35, mur., XIX/XX,

275. DOM NR 36, mur., 1888, przebud. po 1945,
276. DOM NR 37, mur., 1875,
277. DOM NR 38, mur., 1884,
278. DOM NR 39, mur., XIX/XX,
279. DOM NR 40, mur., 1884,
280. DOM NR 42, mur., 1840, przebud. pocz. XX,
281. DOM NR 43, mur., 1 poł. XIX,
282. DOM NR 44, mur., 1905,
283. DOM NR 46, mur., 1894, proj. R. Volkmann.,
284. DOM NR 47, mur., 1883, przeb. 1896,

ul. Kurowa

285. DOM NR 6, mur., pocz. XX,

ul. Libelta

286. DOM NR 1, mur., ~1901,
287. DOM NR 3, mur., 1899,
288. DOM NR 7, mur., ~1900,
289. DOM NR 10, mur., II ćw. XX,
290. DOM NR 12, mur., I ćw. XX,
291. DOM NR 14, mur., I ćw. XX,
292. DOM NR 16, mur., I ćw. XX,

ul. Lipowa

293. DOM NR 1, mur., II ćw. XX,
294. DOM NR 7, mur., II ćw. XX,
295. DOM NR 13, mur., II ćw. XX,
296. DOM NR 14, mur., II ćw. XX,
297. DOM NR 17, mur., II ćw. XX,
298. DOM NR 22, mur., II ćw. XX,
299. DOM NR 33, mur., II ćw. XX,
300. DOM NR 38, mur., II ćw. XX,

ul. Magazynowa

- 301. DOM NR 1, mur., ok. 1887,
- 302. DOM NR 3, mur., ok. 1887,
- 303. DOM NR 7, mur., 2 poł. XIX,
- 304. DOM NR 9, mur., ok. 1890,
- 305. DOM NR 11, mur., ok. 1892,
- 306. DOM NR 15, mur., 1897,
- 307. DOM NR 19, mur., ok. 1897,
- 308. DOM NR 77, mur., l. 20-30 te XX,
- 309. DOM NR 81, mur., l. 20-30 te XX,
- 310. DOM NR 83, mur., k. XIX,
- 311. DOM NR 87, mur., k. XIX,
- 312. DOM NR 91, mur., k. XIX,
- 313. DOM NR 97, mur., 2 poł. XIX,
- 314. DOM NR 101, mur., k. XIX,
- 315. DOM NR 102, mur. k. XIX,
- 316. DOM NR 104, mur., k. XIX,
- 317. DOM NR 108, mur. 1880,

ul. Mała Andrzejka

- 318. DOM NR 3, mur., 1893, proj. K.Küster,
- 319. DOM NR 5, mur., 1895,
- 320. DOM NR 7, mur., 2 poł. XIX,
- 321. DOM NR 9, mur., 2 poł. XX,
- 322. DOM NR 10, mur., 1897,

ul. Marcinkowskiego

- 323. DOM NR 13, mur., 1880,
- 324. DOM NR 14, mur., 1900,
- 325. DOM NR 17, mur., ~1880,
- 326. DOM NR 27, mur., ~1900,
- 327. DOM NR 30, mur., 1901,
- 328. DOM NR 33, mur., I ćw. XX,

329. DOM NR 34, mur., 1880,

330. DOM NR 50, mur., II ćw. XX,

331. DOM NR 67, mur., I ćw. XX,

ul. Marulewska

332. DOM NR 10, mur., II ćw. XX,

333. DOM NR 12, mur., II ćw. XX,

334. DOM NR 14, mur., II ćw. XX,

335. DOM NR 18, mur., II ćw. XX,

336. DOM NR 29 i zabudowa gospodarcza, mur., 1932,

337. DOM NR 31, mur., II ćw. XX,

338. DOM NR 34, mur., 1945,

339. DOM NR 36, mur., 1945,

340. DOM NR 38, mur., 1945,

341. DOM NR 51, mur., II ćw. XX,

ul. Mątewska

342. DOM NR 6, mur., I ćw. XX,

343. DOM NR 7, mur., I ćw. XX,

344. DOM NR 10, mur., I ćw. XX,

345. DOM NR 14, mur., ~1920,

ul. Młyńska

346. DOM NR 1, mur., k. XIX,

347. DOM NR 3, mur., k. XIX,

348. DOM NR 4, mur., XIX/XX,

349. DOM NR 5, mur., k. XIX,

350. DOM NR 6, mur., XIX/XX,

351. DOM NR 7, mur., k. XIX,

352. DOM NR 8, mur., XIX/XX,

353. DOM NR 16, mur., k. XIX,

354. DOM NR 19, mur., l. 30 te XX,

355. DOM NR 23, mur., k. XIX,

356. DOM NR 29, mur., k. XIX,

357. DOM NR 33, mur., XIX/XX,

358. DOM NR 39, mur., l. 30 te XX,

359. DOM NR 42, mur., 2 poł. XX,

360. DOM NR 43, mur., 2 ćw. XX,

361. DOM NR 47, mur., k. XIX,

362. DOM NR 61, mur., k. XIX,

ul. Najświętszej Marii Panny (d. Dzierżyńskiego)

363. DOM NR 4, mur., k. XIX,

364. DOM NR 6, mur., XIX/XX,

365. DOM NR 8, mur., XIX/XX

366. DOM NR 13, mur., 1895,

367. DOM NR 18, mur., 1938,

368. DOM NR 20, mur., 2 poł. XIX,

369. DOM NR 30, mur., XIX/XX,

370. DOM NR 32, mur., k. XIX,

371. DOM NR 36, mur., k. XIX,

ul. Narutowicza

372. DOM NR 2, mur., 1861,

373. DOM NR 5, mur., poł. XIX,

374. DOM NR 6, mur., 2 poł. XIX,

375. DOM NR 8, mur., XIX, przebud. 2 poł. XX,

376. DOM NR 9, mur., XIX/XX, przebud. 2 poł. XX,

377. DOM NR 10, mur.k. XIX,

378. DOM NR 11, mur., 2 poł. XIX,

379. DOM NR 12, mur., 1897, proj. A. Strube,

380. DOM NR 16, mur., ok. 1898,

381. DOM NR 18, mur., XIX/XX,(~1920),

382. DOM NR 20, mur., XIX/XX, (~1920),

383. DOM NR 22, mur., XIX/XX,(~1920),

384. DOM NR 63, mur., pocz. XX, (~1937, 1923),

385. DOM NR 69, mur., l. 30 te XX,

386. DOM NR 71, mur., l. 30 te XX,

ul. Okrężek

387. DOM NR 4/6 i bud. gosp., mur., 1 ćw. XX,

ul. Okrężna

388. DOM NR 3-5, mur., 1904,

389. DOM NR 7/9/11, mur., 1 poł. XX,

390. DOM NR 21/23/25, mur., 1 poł. XX,

391. DOM NR 27, mur., 1 poł. XX,

ul. Orłowska

392. DOM NR 2, mur., 2 poł. XIX,

393. DOM NR 4, mur., 2 poł. XIX,

394. DOM NR 6, mur., 2 poł. XIX,

395. DOM NR 12, mur., l. 20 te XX,

396. DOM NR 20, mur., k. XIX,

397. DOM NR 26, mur., k. XIX,

398. DOM NR 27, mur., k. XIX,

399. DOM NR 28, mur., 2 poł. XIX,

400. DOM NR 29, mur., k. XIX,

401. DOM NR 32, mur., 2 poł. XIX,

402. DOM NR 34, mur., 2 ćw. XX,

403. DOM NR 36, mur., k. XIX,

404. DOM NR 38, mur., 1890,

ul. Paderewskiego

405. DOM NR 1, mur., pocz. XX,

406. DOM NR 3, mur., 1896,

407. DOM NR 4, mur., XIX/XX,

408. DOM NR 5, mur., pocz. XX,

409. DOM NR 6, mur., XIX/XX,

410. DOM NR 7, mur., 1883,

411. DOM NR 8, mur., 1883,

ul. Piękna

412. DOM NR 5, mur., I poł. XX,

413. DOM NR 7, mur., I poł. XX,

414. DOM NR 9, mur., I poł. XX,

415. DOM NR 11, mur., I poł. XX,

416. DOM NR 17, mur., l. 50-te XX,

417. DOM NR 18, mur., l. 50-te XX,

418. DOM NR 19, mur., l. 50-te XX,

pl. Klasztorny (d. Obrońców Pokoju)

419. DOM NR 1, mur., 1896, proj. A. Strube,

420. DOM NR 1a, mur., 1896,

421. DOM NR 4, mur., 1886,

422. DOM NR 6, mur.-szach., XVIII/XIX,

423. DOM NR 24, mur., pocz. XX,

ul. 3 Maja

424. DOM NR 7, mur., 1899, proj. F. Marchlewski,

425. DOM NR 9, mur., ok. 1915-1920,

ul. Podgórna

426. DOM NR 2, mur., I ćw. XX,

427. DOM NR 4, mur., k. XIX,

428. DOM NR 6, mur., I ćw. XX,

ul. Polna

429. DOM NR 5, mur., l. 50-60 te XX,

430. DOM NR 7, mur., l. 50-60 te XX,

ul. Poprzeczna

431. DOM NR 16, mur., I ćw. XX,

432. DOM NR 18, mur., II ćw. XX,

433. DOM NR 21, mur., II ćw. XX,

434. DOM NR 23, mur., I ćw. XX,
435. DOM NR 24 i winiarnia, mur., II ćw. XX,
436. DOM NR 25, mur., 1936,
ul. Poznańska
437. DOM NR 1c, mur., l. 50 te XX,
438. DOM NR 2, mur., 1896, proj. Śmiechowski i K. Przyłuski,
439. DOM NR 2a/2b, mur., 1 poł. XX,
440. DOM NR 3, mur., k. XIX.,
441. DOM NR 4, mur., 1876, cz. nadbud. 1907,
442. DOM NR 6, mur., pocz. XX,
443. DOM NR 7, mur. k. XIX,
444. DOM NR 10, mur., XIX/XX.,
445. DOM NR 12, mur., 1897,
446. DOM NR 15, mur.1875,
447. DOM NR 17, mur., 1896,
448. DOM NR 20, mur.,4 ćw. XIX, rozb. pocz. XX,
449. DOM NR 23, mur., 1889,
450. DOM NR 24, mur., k. XIX,
451. DOM NR 25, mur., k. XIX,
452. DOM NR 26, mur., 1896, proj. A. Strube,
453. DOM NR 27, mur., k. XIX,
454. DOM NR 29, mur., 1894,
455. DOM NR 30, mur., 1893,
456. DOM NR 31, mur., 1889,
457. DOM NR 32, mur., 1897, proj. A. Strube,
458. DOM NR 33, mur.,1893,
459. DOM NR 34, mur., 1897, proj. A. Strube,
460. DOM NR 35, mur., 1895, przeb.1914, proj. K. Küster,
461. DOM NR 37, mur., 1896,
462. DOM NR 38, mur., XIX/XX,

463. DOM NR 39, mur., 1893,
464. DOM NR 49, mur., k. XIX,
465. DOM NR 53, mur., 2 poł. XIX,
466. DOM NR 295, mur., 3 ćw. XX,
467. DOM NR 314, mur., 2 ćw. XX,
468. DOM NR 322, mur., 3 ćw. XX,
469. DOM NR 331, mur., II ćw. XX,
470. DOM NR 333, mur., II ćw. XX,
471. DOM NR 335, mur., pocz. XX,
472. DOM NR 336, mur., 1882,
473. DOM NR 337, mur., pocz. XX,
474. DOM NR 339, mur., pocz. XX,
475. DOM NR 341, mur., pocz. XX,
476. DOM NR 350 z oficyną na działce, mur., ~1890,
477. DOM NR 352 i budynek gospodarczy, mur., ~1890,
478. DOM NR 355, mur., pocz. XX,
479. DOM NR 360, mur., II ćw. XX,
480. DOM NR 365, mur., ~1887,
481. DOM NR 367, mur., II ćw. XX,
482. DOM NR 370 z budynkiem gospodarczym, mur., II ćw. XX,
483. DOM NR 384, mur., I ćw. XX,
484. DOM NR 389 i budynek gospodarczy, mur., I ćw. XX,

ul. Przybyszewskiego

485. DOM NR 2, mur., lata 20-30 XX,
486. DOM NR 15, mur., II ćw. XX,
487. DOM NR 88, mur., I ćw. XX,
488. DOM NR 90, mur., I ćw. XX,
489. DOM NR 96, mur., I ćw. XX,
490. DOM NR 100, mur., I ćw. XX,
491. DOM NR 103, mur., pocz. XX,

492. DOM NR 106, mur., I ćw. XX,

ul. Przypadek

493. DOM NR 25, mur., II ćw. XX,

ul. Przy Stawku

494. DOM NR 1a, mur., II ćw. XX,

495. DOM NR 2, mur., k. XIX,

496. DOM NR 9, mur., II ćw. XX,

497. DOM NR 12, mur., k. XIX,

ul. Rabińska

498. DOM NR 1, mur., I ćw. XX,

499. DOM NR 8 i budynek gospodarczy, mur., pocz. XX,

500. DOM NR 64, mur., I ćw. XX,

501. DOM NR 67, mur., 1934,

502. DOM NR 84 i zabudowa gospodarcza, mur., I ćw. XX,

503. DOM NR 91, mur., 1903,

504. DOM NR 94, mur., pocz. XX,

ul. Roosevelta

505. DOM NR 12, mur., pocz. XX,

506. DOM NR 23, mur., l.20 te XX,

507. DOM NR 29, mur., l. 20 te XX,

508. DOM NR 33/35, mur., 1 ćw. XX,

ul. Rybnicka

509. DOM NR 11, mur., k. XIX,

Rynek

510. DOM NR 1, mur., pocz. XIX, przeb. po 1945,

511. DOM NR 4, mur. przebud. XX,

512. DOM NR 5, mur. 2 poł. XIX, przebud. XX,

513. DOM NR 6, mur., poł. XX,

514. DOM NR 7, mur., poł. XX,

515. DOM NR 8, mur., pocz. XIX, przeb. XX,

516. DOM NR 9, mur., XVIII(na piwnicach z XV/XVI), nadbud. 1890,

517. DOM NR 10, mur., pocz. XIX, przeb. XX (1928),

518. DOM NR 11, mur., 1887,

519. DOM NR 12, mur., 1 poł. XIX, przeb. pocz. XX,

520. DOM NR 13, mur., poł. XIX, przeb. 4 ćw. XIX,

521. DOM NR 14, mur., poł. XIX, nadbud. ok. 1870-1880, przeb. XX,

522. DOM NR 15, mur., ok. 1870-1880,

523. DOM NR 16, mur., 1889 (1899),

524. DOM NR 21, mur., poł. XX,

525. DOM NR 22., mur., 1858, przeb. 1900, proj. K. Przyłuski,

526. DOM NR 23, mur., 1866, przeb. pocz.XX,

527. DOM NR 24, mur., 1870, przeb. po 1945,

528. DOM NR 25, mur., 1898,

ul. Rzeźnicka

529. DOM NR 4, mur., pocz. XX,

530. DOM NR 8, mur., 1893,

531. DOM NR 11, mur., XIX/XX,

ul. Sienkiewicza

532. DOM NR 3-5, mur., ~1920,

533. DOM NR 7/9, mur., 2 ćw. XX,

534. DOM NR 11, mur., l. 30 te XX,

535. DOM NR 13/15, mur., pocz. XX,

536. DOM NR 17/19, mur., pocz. XX,

537. DOM NR 23, mur., 1909,

538. DOM NR 27, mur., ~1917,

539. DOM NR 29/29a, mur., 1914 przebud.,

540. DOM NR 31, mur., ~1935,

541. DOM NR 35, mur., 1926,

542. DOM NR 37, mur., l. 20-30 te XX,

543. DOM NR 39, mur., 1935,

- 544. DOM NR 40, mur., l. 30 te XX,
- 545. DOM NR 41, mur., 1927,
- 546. DOM NR 42, mur., 2 ćw. XX,
- 547. DOM NR 43, mur., 1935,
- 548. DOM NR 45, mur., 1934,
- 549. DOM NR 47, mur., l. 20 te XX,
- 550. DOM NR 49, mur., l. 20-30 te XX,

ul. Sikorskiego

- 551. DOM NR 18/20, mur., 1 poł. XX,
- 552. DOM NR 22/24, mur., 1 poł. XX,
- 553. DOM NR 26/28, mur., 1 poł. XX,
- 554. DOM NR 31, mur., 1 poł. XX,
- 555. DOM NR 33, mur., 1 poł. XX,
- 556. DOM NR 34, mur., 1 poł. XX,
- 557. DOM NR 35, mur., 1 poł. XX,

ul. Składowa

- 558. DOM NR 8, mur., 2 ćw. XX,
- 559. DOM NR 12, mur., 2 ćw. XX,

ul. Słoneczna

- 560. DOM NR 2, mur., I ćw. XX,
- 561. DOM NR 3, mur., I ćw. XX,
- 562. DOM NR 4, mur., I ćw. XX,
- 563. DOM NR 5, mur., I ćw. XX,
- 564. DOM NR 6, mur., II ćw. XX,
- 565. DOM NR 7, mur., II ćw. XX,
- 566. DOM NR 8, mur., II ćw. XX,
- 567. DOM NR 9, mur., II ćw. XX,
- 568. DOM NR 10 i budynek gospodarczy, mur., pocz. XX,
- 569. DOM NR 11, mur., I ćw. XX,

570. DOM NR 12, mur., XIX/XX,

571. DOM NR 13, mur., I ćw. XX,

572. DOM NR 14, mur., XIX/XX,

573. DOM NR 15, mur., XIX/XX,

574. DOM NR 16, mur., XIX/XX,

575. DOM NR 17, mur., XIX/XX,

ul. Solankowa

576. DOM NR 1, mur., 2 poł. XIX, przebud.1902,

577. DOM NR 2, mur., k. XIX (1880),

578. DOM NR 3, mur., 1875,

579. DOM NR 4, mur., 1885,

580. DOM NR 5, mur., 1875, przebud. 1936,

581. DOM NR 6, mur., pocz. XX,

582. DOM NR 7, mur., 1875, przebudowany i nadbudowany w 1914,

583. DOM NR 8, mur., 1891,

584. DOM NR 9, mur., 1883-1884,

585. DOM NR 10, mur., k. XIX (1891),

586. DOM NR 15, mur., k. XIX, (~1927),

587. DOM NR 19, mur., k. XIX, (~1897),

588. DOM NR 20, mur., l. 30 te XX,

589. DOM Z APTEKĄ NR 22, mur., pocz. XX (1904),

590. DOM NR 25, mur.,k. XX, (~1900),

591. DOM NR 26,mur., pocz. XX, (~1908),

592. DOM NR 27, mur.,1905,(~1890),

593. DOM NR 28, mur.,k. XIX,(1936),

594. DOM NR 29, mur., k.XIX, (~1900),

595. DOM NR 30, mur., 1894,(~1905),

596. DOM NR 31, mur., XIX/XX,

597. DOM NR 32, mur., l. 30 te XX,

598. DOM NR 33, mur., 1896, remont, tzw. pałac mieszczkański, ob. Muzeum

im. J. Kasprowicza (**Rejestr Zabytków nr 121/A**),

599. DOM NR 34, mur., k. XIX, (~1890),

600. DOM NR 36, mur., k. XIX, (~1890),

601. DOM NR 38, mur., k. XIX, (~1890),

602. DOM NR 40, mur., pocz. XX, (~1915),

603. DOM NR 43, mur., k. XIX, (1918),

604. DOM NR 44, mur., l. 30 te XX,

605. DOM NR 45, mur., XIX/XX, (1886),

606. DOM NR 46, mur., k. XIX, (1910),

607. DOM NR 47, mur., k. XIX, (~1898),

608. DOM NR 48, mur., l. 30 te XX,

609. DOM NR 49, mur., XIX/XX, (~1903),

610. DOM NR 50, mur., 1898, (~1908),

611. DOM NR 52, mur., 1900, (~1930),

612. DOM NR 53, mur. XIX/XX,

613. DOM NR 55, mur., k. XIX, (~1888),

614. DOM NR 56, mur., pocz. XX, (~1925),

615. DOM NR 58, mur. pocz. XX, (~1905),

616. DOM NR 60/62, mur., pocz. XX, (~1908),

617. DOM NR 64, mur., 1930, (~1919),

618. DOM NR 66, mur., l. 30 te XX,

619. DOM NR 67, mur., 2 poł. XIX, (~1942),

620. DOM NR 72, mur., pocz. XX, (1934),

ul. Stare Miasto

621. DOM NR 2, mur., XIX/XX,

622. DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX,

623. DOM NR 4, mur., XIX/XX,

624. DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX,

625. DOM NR 10/12, mur., XIX/XX,

- 626. DOM NR 15, mur., 2 poł. XX,
- 627. DOM NR 22, mur., XIX/XX,
- 628. DOM NR 24, mur., k. XIX,
- 629. DOM NR 26, mur., 1896,
- 630. DOM NR 27, mur., 1888,
- 631. DOM NR 29, mur., k. XIX,
- 632. DOM NR 38, mur., 2 poł. XIX,
- 633. DOM NR 55, mur., l. 30 te XX,
- 634. DOM NR 72, mur., k. XIX,

ul. Staropoznańska

- 635. DOM NR 59, mur., I ćw. XX,
- 636. DOM NR 93, mur., I ćw. XX,
- 637. DOM NR 108, mur., I ćw. XX,
- 638. DOM NR 125/127, mur., II ćw. XX,
- 639. DOM NR 125a/127a, mur., II ćw. XX,
- 640. DOM NR 143/147, mur., I ćw. XX,

ul. Staszica

- 641. DOM NR 16, mur., k. XIX,
- 642. DOM NR 20, mur., XIX/XX,
- 643. DOM NR 22, mur., XIX/XX,
- 644. DOM NR 32, mur., XIX/XX,
- 645. DOM NR 149, mur., pocz. XX,

ul. Studzienna

- 646. DOM NR 5, mur., 1897,
- 647. DOM NR 7, mur., 1897,
- 648. DOM NR 11, mur., XIX/XX, (~1900),
- 649. DOM NR 13, mur., XIX/XX, (~1900),
- 650. DOM NR 17, mur., XIX/XX,
- 651. DOM NR 18, mur., XIX/XX,
- 652. DOM NR 20, mur., XIX/XX,

653. DOM NR 25, mur., XIX/XX,

654. DOM NR 26, mur., XIX/XX,

ul. 6 Stycznia

655. DOM NR 5, mur., 1883,

656. DOM NR 8, mur., pocz. XX,

657. DOM NR 11, mur., 1873,

ul. Szeroka

658. DOM NR 1/3, mur., poł. XX,

659. DOM NR 2, mur., 1865,

660. DOM NR 4, mur., 1 poł. XX,

661. DOM NR 7, mur., 1877,

662. DOM NR 9, mur., XIX/XX,

663. DOM NR 10, mur., 1833,

ul. Szkolna

664. DOM NR 3, mur., k. XIX,

665. DOM NR 5, mur., 1899,

ul. Szymborska

666. DOM NR 7, mur., II ćw. XX,

667. DOM NR 8, mur., II ćw. XX,

668. DOM NR 12, mur., 1899-1901,

669. DOM NR 14, mur., I ćw. XX,

670. DOM NR 15, mur., II ćw. XX,

671. DOM NR 16, mur., II ćw. XX,

672. DOM NR 17, mur., II ćw. XX,

673. DOM NR 20, mur., II ćw. XX,

674. DOM NR 21, mur., 1932,

675. DOM NR 24, mur., pocz. XX,

676. DOM NR 27, mur., II ćw. XX,

677. DOM NR 31, mur., II ćw. XX,

678. DOM NR 45, mur., II ćw. XX,

679. DOM NR 47, mur., II ćw. XX,

680. DOM NR 218, mur., I ćw. XX,

ul. Średnia

681. DOM NR 10, mur., 1897,

ul. Św. Ducha (d. Marchlewskiego)

682. DOM NR 2, mur., 1889. przebud. 1913,

683. DOM NR 3, mur., k. XIX,

684. DOM NR 4, mur., 1909,

685. DOM NR 5, mur., 1900-1901, bud. J. Wall,

686. DOM NR 7, mur., k. XIX,

687. DOM NR 8, mur., 1896,

688. DOM NR 10, mur., 1899, proj. F. W. Berndt,

689. DOM NR 12, mur., 1896, proj. H. Hassenpflug,

690. DOM NR 13, mur., k. XIX,

691. DOM NR 14, mur., 1896,

692. DOM NR 18, mur., 1898,

693. DOM NR 19, mur., 1934,

694. DOM NR 20, mur., 1897, proj. A. Strube,

695. DOM NR 21, mur., k. XIX., i magazyn, mur., kon. XIX,

696. DOM NR 23, mur., 1897, proj. R. Volkmann,

697. DOM NR 24, mur., k. XIX,

698. DOM NR 25, mur., 2 poł. XIX,

699. DOM NR 26, mur., XIX/XX, przebud. 1926,

700. DOM NR 27, mur., XIX/XX,

701. DOM NR 28, mur., k. XIX,

702. DOM NR 30, mur., pocz. XX,

703. DOM NR 31, mur., 1890,

704. DOM NR 33, mur., k. XIX,

705. ZESPÓŁ DOMU NR 37

a) dom, mur., k. XIX,

- b) magazyn zbożowy, mur., pocz. XX,
- 706.** DOM NR 38, mur., ok. 1920,
- 707.** DOM NR 40, mur., ok. 1920,
- 708.** DOM NR 41, mur., XIX/XX,
- 709.** DOM NR 43, mur., k. XIX,
- 710.** DOM NR 45, mur., XIX/XX,
- 711.** DOM NR 47, mur., k. XX,
- 712.** DOM NR 49, mur., 4 ćw. XIX,
- 713.** DOM NR 50, mur., pocz. XX,
- 714.** DOM NR 51, mur., k. XIX,
- 715.** DOM NR 54, mur., XIX/XX,
- 716.** DOM NR 57, mur., XIX/XX,
- 717.** DOM NR 59, mur., XIX/XX,
- 718.** DOM NR 60, mur., XIX/XX,
- 719.** DOM NR 61, mur., XIX/XX,
- 720.** DOM NR 64, mur., XIX/XX,
- 721.** DOM NR 66, mur., XIX/XX,
- 722.** DOM NR 67, mur., XIX/XX,
- 723.** DOM NR 72, mur., pocz. XX,
- 724.** DOM NR 73, mur., XIX/XX,
- 725.** DOM NR 74, mur., 2 poł. XIX,
- 726.** DOM NR 75, mur., k. XIX,
- 727.** DOM NR 77, mur., 2 poł. XIX,
- 728.** DOM NR 78, mur., XIX/XX,
- 729.** DOM NR 79, mur., k. XIX,
- 730.** DOM NR 80, mur., XIX/XX,
- 731.** DOM NR 81, mur., 1898,
- 732.** DOM NR 86, ob. przedszkole, mur., pocz. XX,
- 733.** DOM NR 97, mur., 1 ćw. XX,
- 734.** DOM NR 104, mur., XIX/XX,

735. DOM NR 121, mur., k. XIX,
736. DOM NR 123, mur. l. 30 te XX,
737. DOM NR 131, mur. XIX/XX,
ul. św. Mikołaja (d. Waryńskiego)
738. DOM NR 3, mur., 1 poł. XIX, przeb. 1910, proj. W. Kornaszewski,
739. DOM NR 7, mur., 1837, przeb.,
740. DOM NR 8, mur., 1858, przeb. XIX/XX,
741. DOM NR 9, mur., 1879/1885,
742. DOM NR 10, mur., k. XIX,
743. DOM NR 11, mur., 1884, przeb.,
744. DOM NR 12, mur., k. XIX,
745. DOM NR 15, mur., 2 poł. XIX,
746. DOM NR 17, mur., XIX/XX,
747. DOM NR 21, mur., 1880,
748. DOM NR 27, mur., k. XIX,
749. DOM NR 28, mur., pocz. XX,
750. DOM NR 29, mur., 1884, przeb. po 1945,
751. DOM NR 30, mur., k. XIX,
752. DOM NR 32, mur., XIX/XX,
753. DOM NR 36, mur., XIX/XX,
754. DOM NR 38, mur., XIX/XX,
ul. Świętokrzyska (d. ZMP)
755. DOM NR 9, mur., XIX/XX,
756. DOM NR 10, mur., 1897, proj. J. Starzonek,
757. DOM NR 11, mur., XIX/XX,
758. DOM NR 12, mur., 1892,
759. DOM NR 13, mur., pocz. XX,
760. DOM NR 14, mur., k. XIX,
761. DOM NR 15, mur., 1886, przeb. pocz. XX,
762. DOM NR 16, mur., ok. 1880-1890, rozbud. 1931, proj. E. Czajkowski,

763. DOM NR 17, mur., XIX/XX,
764. DOM NR 18, mur., 1862,
765. DOM NR 19, mur., 1914, proj. i wyk. O. Berndt,
766. DOM NR 20, mur., 4 ćw. XIX,
767. DOM NR 57, mur., XIX/XX,
768. DOM NR 61, mur., 4 ćw. XIX,
ul. Toruńska
769. DOM NR 3, mur., 1872,
770. DOM NR 5, mur., k. XIX (1880),
771. DOM NR 6, mur., 1882-1883, (1893),
772. DOM NR 7, mur., 1880,
773. DOM NR 8, mur., 1894, proj. R. Volkmann,
774. DOM NR 9, mur., 1889,
775. DOM NR 10, mur., 1883,
776. DOM NR 11, mur., 1896 (4 ćw. XIX),
777. DOM NR 12, mur., 1872, przeb. pocz. XX,
778. DOM NR 14, mur., 1891,
779. DOM NR 16, mur., 1878, przeb. 1912,
780. DOM NR 17, mur., pocz. XX (1880, XIX/XX),
781. DOM NR 19, mur., 1866, przeb. XIX/XX,
782. DOM NR 20, mur., 1881,
783. DOM NR 21, mur., ok. 1890,
784. DOM NR 22, mur., pocz. XX,
785. DOM NR 23, mur., 1875, przeb. pocz. XX,
786. DOM NR 40, mur., k. XIX (1880),
787. DOM NR 42, mur., k. XIX, (1880),
788. DOM NR 44, mur., 1896,
789. DOM NR 49, mur., l. 30 te XX,
790. DOM NR 63, mur., XIX/XX (~1880),
791. DOM NR 65, mur., k. XIX,

792. DOM NR 67, mur., XIX/XX (~1890),
793. DOM NR 69, mur., XIX/XX (~1900),
794. DOM NR 75, mur., k. XIX (~1890),
795. DOM NR 77, mur., XIX/XX, (~1880),
796. DOM NR 79, mur., 2 poł. XIX,
797. DOM NR 80/82/84, mur., 4 ćw. XIX,
798. DOM NR 81, mur., 1899,
799. DOM NR 83, mur., XIX/XX (~1880),
800. DOM NR 85, mur., XIX/XX (~1890),
801. DOM NR 86, mur., 2 poł. XIX,
802. DOM NR 87, mur., XIX/XX (1880),
803. DOM NR 93, mur., k. XIX,
804. DOM NR 97, mur., XIX/XX (~1890),
805. DOM NR 99, mur., 2 poł. XX,
806. DOM NR 102, mur., 2 poł. XIX,
807. DOM NR 113, mur., XIX/XX (~1880),
808. DOM NR 115, mur., k. XIX,
809. DOM NR 119, mur., XIX/XX (~1890),
810. DOM NR 121, mur., XIX/XX, (~1880),
811. DOM NR 128, mur., k. XIX,
- ul. Ustronie**
812. DOM NR 3, mur., l. 20-30 te XX,
813. DOM NR 5, mur., l. 20-30 te XX,
814. DOM NR 6, mur., 1 ćw. XX,
815. DOM NR 7, mur., l. 20-30 te XX,
816. DOM NR 9, mur., l. 20-30 te XX,
817. DOM NR 11, mur., l. 20-30 te XX,
818. DOM NR 13, mur., l. 20-30 te XX,
819. DOM NR 15, mur., l. 20-30 te XX,
820. DOM NR 17, mur., l. 20-30 te XX,

ul. Wałowa

- 821. DOM NR 1, mur., 1896,
- 822. DOM NR 3, mur., 1895,
- 823. DOM NR 5, mur., 1848,
- 824. DOM NR 7, mur., k. XIX,
- 825. DOM NR 9, mur., 1875, przeb. XX,
- 826. DOM NR 14, mur., XIX/XX,
- 827. DOM NR 16, mur., k. XIX,
- 828. DOM NR 22, mur., 1890,
- 829. DOM NR 24, mur., 1880,
- 830. DOM NR 30, mur., XIX/XX,
- 831. DOM NR 32, mur., XIX/XX,
- 832. DOM NR 44, mur., XIX/XX,

ul. ks. Wawrzyniaka (d. Nowotki)

- 833. DOM NR 17, mur., 1 poł. XX,
- 834. DOM NR 17a, mur., 1 poł. XX,
- 835. DOM NR 19, mur., 1 poł. XX,
- 836. DOM NR 21, mur., 1 poł. XX,
- 837. DOM NR 36, mur., l. 30 te XX,

ul. Wielkopolska

- 838. DOM NR 11, mur., 1915, dom rodzinny Jana Kasprowicza (ob. Muzeum)
(Rejestr Zabytków nr A/313/1),
- 839. DOM NR 23, mur., I ćw. XX,
- 840. DOM NR 43 i zabudowa gospodarcza, mur., lata 30-te XX,

ul. Wierzbńskiego

841. DOM NR 101 i zabudowa gospodarcza (d. szkoła), mur., I ćw. XX,

ul. Wilkońskiego

842. DOM NR 14, mur., l. 30 te XX,

843. DOM NR 16, mur., pocz. XX,

844. DOM NR 28, mur., l. 50 te XX,

845. DOM NR 34, mur., l. 50 te XX,

846. Wieża Ciśnień, mur., ul. Magazynowa, 4 ćw.XIX,

847. Wodociągowa Wieża Ciśnień, ul. Świętokrzyska , mur., pocz. XX,

848. Gazownia Miejska, ul. Wawrzyniaka 39, mur., pocz. XX,

849. Elektrownia Miejska, ul. Wawrzyniaka 33:

- a) budynek mur., lata 20-te XX, (ob. bud. zarządu PGKiM),
- b) budynek mur., 2 ćw. XX, (ob. bud. administracyjny MZK),
- c) budynek mur., 2 ćw. XX, (ob. hala obsługi MZK),

850. Słupy Ogłoszeniowe „Litfassa”, bet., 1 ćw. XX:

- a) ul. Starte Miasto,
- b) skrzyżowanie ul. Solankowej i ul. Roosevelta,
- c) ul. Sikorskiego na wys. budynku nr 31,
- d) skrzyżowanie ul. Konopnickiej i ul. Narutowicza

851. Fabryka, ul. Dworcowa nr 35, mur., k. XIX, (ob. pawilon usługowo-handlowy),

852. Zespół Młyna Spółki Grabski-Wilkoński

- a) młyn , mur., 1872, przeb. 1927 oraz po 1945, ob. budynek mieszkalny, ob. ul. Toruńska 26,
- b) magazyn zbożowy, mur., 4 ćw. XIX, ob. zakład poligraficzny POLPRINT, ul. Średnia 5,

853. Młyn, ul.Św. Ducha róg ul. Glinki, mur., pocz. XX,

854. Młyn, ul. Młyńska nr 44, mur., pocz.XX,

855. Olejarnia, ul.Szeroka nr 2, mur., k. XIX, (ob. magazyn),

856. Magazyn Zbożowy, ul. Staszica 15, mur., XIX/XX, przebud. ok. 1920 (ob. budynek usługowo – handlowy),

857. Młyn, ul. Wielkopolska 43, mur., lata 30-te XX,

858. Spichlerz, ul. Średnia 17, mur., pocz. XX,

859. Zespół Kopalni Soli:

- a) zespół warzelni soli (2 budynki warzelni całkowicie przebud. l. 30 i 70 XX), ul.Pakoska:
 - cechownia , ob. tzw. peklownia, mur., 1905,
 - magazyn worków, ob. stolarnia, mur., ok. 1905, dobudówka l. 30 lub 40 XX,
 - szatnia, mur. 1880,
 - budynek adm. ,mur., 1880, ob. dom mieszkalny, przybudówka l.30 lub 40 XX,

-dom, mur., 1873,

-dom, mur., 1885, ob. magazyn,

-dom, mur., 1873, ob. magazyn materiałów,

b) zespół szybu „Solno I”, ul. Poznańska nr 96:

- budynek maszyny wyciągowej, mur., 1928, ob. warsztat,

- budynek maszyny wyciągowej, mur., 1942,

- kotłownia, mur., 1928, ob. Warsztat,

860. Zespół budynków dawnej fabryki sody, ul. Fabryczna 4

- ob. oddział wodno-ściekowy pompownia „Noteć”, mur., I poł. XX,

- d. parowozownia, mur., II ćw. XX,

- d. odlewnia, mur., II ćw. XX,

- ob. elektrociepłownia, mur., lata 50-te XX,

- d. hala wsch. i zachodnia, ob. warsztaty mechaniczne, mur., lata 50-te XX,

- d. bębniarnia, ob. budynek brygady, mur., 1928,

- d. budynek kaustyku, ob. oddział sody, mur., I poł. XX,

- d. warsztat stolarski, ob. magazyn, mur., 1900,

- ob. garaże, mur., 1900,

- zespół magazynów, mur., I poł. XX,

861. Zespół budynków dawnej fabryki cukrowni, ul. Poznańska 369-371

- budynek wagi, mur., 1933,

- d. magazyn cukru nr 1, mur., 1929,

- pakownia cukru białego, mur., 1880, przeb. lata 90-te XX w,

- d. budynek warzelni tzw. Cukrowa góra, mur., 1880, przeb. Lata 90-te XX w,
- budynek dyfuzji i sala maszyn, mur., 1880,
- d. stacja pras wysłodkowych, mur., 1880, pocz. XX w,
- d. płuczka i procentownia, mur., 1882 i 1932,
- d. saturacja, mur., 1931,
- d. warsztat mechaniczny, mur., 1928,
- d. sala pomp próżniowo-gazowych, mur., 1910,
- łącznik, mur., II ćw. XX w,
- d. stolarnia, mur., 1928,
- d. rozdzielnia elektryczna, mur., 1926,
- stara kotłownia, mur., 1880,
- d. magazyn, kuchnia i stołówka, mur., 1882,
- kantor d. cukrowni, mur., I poł. XX.

Wykaz dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków w Inowrocławiu:

1. Kościół rzymsko - katolicki p.w. Imienia Najświętszej Maryi Panny – ul. Bpa A. Laubitza 9 (**Rejestr Zabytków nr 117/31/AK**),
2. Rzeźba Madonny z Dzieciątkiem, korona na głowie Madonny – (rzeźba znajduje się w kościele romańskim p.w. Imienia NMP) (**Rejestr Zabytków nr B/158/1-2**),
3. Relikty zespołu klasztornego pofranciszkańskiego –Plac Klasztorny (**Rejestr Zabytków nr 89/A**),
4. kościół rzymskokatolicki p.w. Św. Mikołaja – ul. Hoyera 4 (**Rejestr Zabytków nr116/31/A**),
5. Wyposażenie kościoła rzymskokatolickiego p.w. Św. Mikołaja, ul. Hoyera 4 – 128 obiektów (**Rejestr Zabytków nr B/212/1-128**),

-
6. Cmentarz rzymskokatolicki. – ul. Marulewska (**Rejestr Zabytków nr A/246**),
 7. Kościół p.w. Zwiastowania Najświętszej Marii Pannie z ogrodzeniem terenu przykościelnego oraz otoczeniem kościoła – ul. Bpa A. Laubitza 19 (**Rejestr Zabytków nr A/180/1-2**),
 8. Cmentarz rzymskokatolicki – ul. Marcinkowskiego (**Rejestr Zabytków nr A/194**),
 9. Grobowiec rodziny Feiglów na cmentarzu przy ul. Marcinkowskiego – (**Rejestr Zabytków B/141**),
 10. Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki p.w. Świętego Krzyża - ul. Kościuszki 3 (**Rejestr Zabytków nr A/1120**),
 11. Organy - szafa organowa z 1863 r. oraz instrument z 1902 r. - z kościoła p.w. Św. Krzyża, ul. T. Kościuszki 3 (**Rejestr Zabytków nr B/194**),
 12. Kościół rzymskokatolicki p.w. Opatrzności Bożej, ul. Poznańska 332 – (**Rejestr Zabytków nr A/1330**),
 13. Budynek Sądu Rejonowego – ul. Narutowicza 42 (**Rejestr Zabytków nr A/499**),
 14. Urząd Miasta Inowrocławia, d. Starostwo – ul. Roosevelta 36 (**Rejestr Zabytków nr A/46**),
 15. Dom Wagi Miejskiej - ul. Kościuszki 19 (**Rejestr Zabytków nr 197/A**),
 16. Mury miejskie – ul. Poznańska 4 i ul. Kilińskiego (**Rejestr Zabytków nr 118/31/AK**),
 17. Hotel „Bast” – ul. Królowej Jadwigi 35/Solankowa 2 (**Rejestr Zabytków nr A/993**),
 18. Budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” – ul. Szymborska 4 (**Rejestr Zabytków nr A/512/1**),
 19. III Szkoła Miejska (III Stadtschule), ob. Gimnazjum nr 1 im. św. Wojciecha - ul. Toruńska 46/48 (**Rejestr Zabytków nr A/1160**),
 20. Kamienica „Złoty Róg” – ul. Królowej Jadwigi 33 (**Rejestr Zabytków nr A/416/1**),
 21. Pałac Mieszczański - ul. Solankowa 33 (**Rejestr Zabytków nr 121/A**),
 22. Dom Kasprowicza - ul. Wielkopolska 11 (**Rejestr Zabytków nr A/313/1**),
 23. Dom - ul. Królowej Jadwigi 26 (**Rejestr Zabytków nr A/485/1**),
 24. Dom - ul. Dworcowa 71 (**Rejestr Zabytków nr A/1049**),

25. Dom - ul. Królowej Jadwigi 14 (**Rejestr Zabytków nr A/93**),

26. Kamienica - ul. Kościelna 6 (**Rejestr Zabytków nr A/1274**).

Ponadto dwa obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Inowrocławia mają szczególne znaczenie dla dziedzictwa narodowego i są to:

1. Kościół fil. p.w. Imienia Najświętszej Maryi Panny, tzw. „Ruina”, romański, zlokalizowany przy ulicy Bpa A. Laubitza 9, powstał w okresie XII/XIII wieku (**Rejestr Zabytków nr 117/31/AK**),
2. Zespół kościoła par. p.w. Św. Mikołaja
 - a) kościół - sprzed połowy XIV wieku, gotycki, murowany (**Rejestr Zabytków nr 116/31/A**),
 - b) dzwonnica - powstała w latach 1922 - 1927, drewniana, z gotyckim dzwonem z XV wieku.

Najstarszym zabytkiem Inowrocławia z punktu widzenia historycznego jest właśnie romański **kościół p.w. Imienia Najświętszej Maryi Panny**, wzniesiony zapewne w końcu XII wieku z fundacji księcia Leszka, wnuka Bolesława Krzywoustego. Orientowany, jednonawowy z zamkniętym absydą prezbiterium i dwuwieżowym masywem zachodnim, (bez transeptu), o szerokości nawy równej 12,40 m (tego typu budowle rzadko mają nawy dochodzące do 10 m szerokości). W 1834 roku spłonął i przez wiele lat nie pełnił funkcji religijnych, dlatego mieszkańcy nazwali go "Ruina". Odbudowany został staraniem proboszcza Antoniego Laubitza w latach 1900-1901. Szczęśliwie przetrwała piękna gotycka rzeźba "Uśmiechniętej Madonny" z XIV wieku. Na szczególną uwagę zasługują znajdujące się na zewnętrznych ścianach świątyni płaskorzeźby. Płaskorzeźbione i ryte na kamiennych ciosach głowy, krzyże i różne znaki magiczne rozślawiły inowrocławski zabytek w Polsce. Jest to unikalny w naszym kraju zespół rzeźb, w którym na język plastyki

przetłumaczono ideologiczne pojęcie dobrego i uporządkowanego świata chrześcijańskiego, przeciwstawionego złemu i chaotycznemu światu demonów, czyhających na dusze ludzkie tuż za progami kościoła.

W parku, od północnej strony kościoła, zachowano kilka grobowców, aby nie zginęła pamięć o najstarszym użytkowanym katolickim cmentarzu Inowrocławia. Tutaj znajduje się grobowiec rodzinny znanych działaczy polskich Lucjana i Stefana Grabskich. W pobliżu grobowców w pół zniwelowany kurhan, kryje zbiorową mogiłę konfederatów barskich, poległych 19 marca 1769 r. w największej na Kujawach bitwie pod Inowrocławiem.

Drugim inowrocławskim kościołem, który pochwalić się może średniowiecznym rodowodem, jest późnogotycka **fara p.w. Św. Mikołaja**. Jest to trzynawowa świątynia, wielokrotnie przebudowywana. Po olbrzymich zniszczeniach dokonanych w trakcie najazdu krzyżackiego w 1431 roku wzniesiona została właściwie od podstaw i dzisiaj nie wiadomo dokładnie jak wyglądała poprzednio, a zaznaczyć trzeba, że jej pierwotną fundację datuje się na połowę XIII wieku. W latach 1320-1321 odbywał się tutaj proces polsko - krzyżacki o Pomorze Gdańskie. W ogłoszonym przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Janisława wyroku, Zakon skazany został na zwrot zagrabionych ziem i odszkodowanie pieniężne. Wnętrze świątyni wypełnione jest licznymi zabytkami sztuki sakralnej, głównie barokowymi i rokokowymi. Niektóre z nich pochodzą z dawnego kościoła franciszkańskiego. Zwracają uwagę XVII-wieczne ołtarze: Św. Krzyża, w którym znajduje się gotycka rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego oraz św. Antoniego, a także XVIII-wieczne epitafium rodziny Zboża Radojewskich - jedyny w mieście przykład sztuki sarmackiej. W dniu 13 grudnia 1860 roku w inowrocławskiej farze ochrzczony został Jan Kasproicz.

Obecnie kościół jest budowlą halową, charakterystyczną dla kościołów farnych w Wielkopolsce i na Pomorzu. W związku z faktem, iż stare wyposażenie kościołów inowrocławskich niemal całkowicie przypadło w XIX w., kiedy po klęskach ubiegłego stulecia, wszystkie kościoły były zrujnowane i w żadnym nie odprawiano nabożeństw, to nawet nie najlepszej klasy wystrój wnętrza kościoła św. Mikołaja należy chronić, bo jest on jakby "zbiorową pamięcią" całej sztuki sakralnej dawnego Inowrocławia.

Następnym obiektem zabytkowym jest **Kościół p.w. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny** przy ulicy Bpa A. Laubitza, który został wzniesiony w latach 1898-1900, z inicjatywy księdza Antoniego Laubitza, według projektu berlińskiego architekta Augusta Rincklake. Neoromański kościół, długi na 72 m, a szeroki na 25 m, może pomieścić 3000 ludzi. Widoczna w całej okolicy 77-metrowa wieża jest doskonałym punktem orientacyjnym i swego rodzaju symbolem Inowrocławia. Bogaty wystrój rzeźbiarski, będący dziełem Władysława Marcinkowskiego, nawiązuje do polskich tradycji narodowych. Dotyczy to zwłaszcza tympanonu zachodniego z wizerunkiem Matki Boskiej w koronie oraz nieistniejącego już portalu północnego, na którym wyrzeźbiona była scena z Piastem i Rzepichą przyjmujących aniołów. Ta płaskorzeźba została zniszczona podczas katastrofy z 9 kwietnia 1909 roku, kiedy to zapadła się część północnej ściany świątyni. W roku ponownego otwarcia kościoła dla wiernych (dokładnie 18 grudnia 1929 roku) ochrzczony został tutaj Józef Glemp, obecny Prymas Polski.

Kolejnym zabytkiem jest **Kościół p.w. Św. Krzyża**, który został wzniesiony w roku 1863 dla potrzeb gminy ewangelickiej. Kościół zlokalizowany jest przy ulicy Tadeusza Kościuszki. Architektura kościoła reprezentuje cechy tzw. Rundbogenstil (okrągłego stylu) i nawiązuje do elementów sztuki gotyckiej oraz romańskiej. To budowla orientowana, murowana z cegły palonej, w niektórych partiach cokół z kamienia ciosanego. Założona w planie prostokąta, z kwadratową wieżą od strony zachodniej i półkoliście zamkniętą absydą od strony wschodniej.

Wiele, mało dotychczas poznanych zabytków kryje inowrocławska ziemia. W śródmieściu, do głębokości 3 m poniżej powierzchni ulic i placów, zalega płatanina drewnianych i murowanych konstrukcji, pozostałych po dawnej zabudowie miasta. Wyróżnić wśród nich można nieźle zachowane fragmenty domów i przemysłne, drewniane konstrukcje nawierzchni ulic, zasypane gruzem i ziemią, przemieszaną z niezliczoną ilością zużytych i fragmentarycznie zachowanych przedmiotów, tak wiele mówiących o codziennym życiu mieszkańców starego Inowrocławia.

Zachowane do wysokości I piętra (około 3 m) mury klasztoru franciszkanów, tajemnicze średniowieczne fundamenty przy wejściu do szpitala miejskiego, wreszcie zachowana wraz z fragmentem podłogi 2 m wysokości ściana drewnianego, średniowiecznego domu przy ulicy Rybnickiej, świadczą o ukrytym w ziemi ogromnym zasobie informacji na temat historii miasta, cierpliwie czekającym na ujawnienie.

W zależności od stopnia zachowania istniejącej historycznej kompozycji urbanistycznej i substancji zabytkowej wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej:

”A „ – strefę pełnej ochrony konserwatorskiej,

”B „,- strefę ochrony konserwatorskiej,

”E „,- strefę ochrony ekspozycji,

”W „,- strefę ochrony archeologicznej.

Strefa „A” to strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, do bezwzględnego zachowania.

Wszystkie prace w tej strefie muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Zasięg Strefy „A” jest równoznaczny z zasięgiem Strefy „W” i obejmuje obszar, na którym elementy historycznego układu przestrzennego miasta, tzn. rozplanowanie, zabudowa oraz związany z nimi integralnie teren i krajobraz, zachowały się w wysokim stopniu.

Strefą „A” objęto zatem teren Śródmieścia, ograniczony ulicami: Laubitz, Najświętszej Marii Panny, Andrzeja, Szymborską, Staszica oraz *Dzielnice Uzdrawiskową* z Parkiem Solankowym.

Cele działalności konserwatorskiej w strefie „A”:

1. zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych zabudowy kształtujących sylwetę zespołu,
2. zachowanie rozplanowania ulic i placów z zachowaniem ich szerokości, przekroju, nawierzchni,
3. utrzymanie historycznych linii zabudowy oraz wysokości i proporcji budynków, geometrii dachów, materiałów wykończeniowych,
4. zachowanie charakteru wnętrz urbanistycznych,
5. zachowanie historycznego podziału działek, ewentualnie nawiązanie do dawnych podziałów,
6. zachowanie zabudowy historycznej, jej konserwacja, rewaloryzacja, rekonstrukcja,
7. zachowanie towarzyszącej historycznej zieleni komponowanej,
8. dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów wraz z nawiązaniem form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej,
9. usuwanie obiektów dysharmonizujących,
10. dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zespołu zabytkowego przez nawiązanie do historycznego programu mieszkaniowo - usługowego i eliminacja funkcji uciążliwych,
11. wprowadzanie elementów reklamy wizualnej, jedynie w miejscach dopuszczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
12. dążenie do kompleksowych badań historycznych obszaru.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze Strefy „A”:

- wymagane jest uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkiej działalności inwestycyjnej, podziałów geodezyjnych, zmian sposobu użytkowania, prac ziemnych, remontów, modernizacji, adaptacji, uzupełnień zabudowy zdobienia brył architektonicznych, wprowadzanie małych form architektonicznych, wprowadzanie elementów reklamy wizualnej,
- wymagane jest prowadzenie badań archeologicznych wyprzedzających wszelką działalność budowlaną,
- w ramach strefy "A" Wojewódzki Konserwator Zabytków może warunkować swoje akceptacje wymogiem wykonania dodatkowych badań, dokumentacji, analiz itp.

Strefa „B” obejmuje obszary podlegające rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów substancji o wartościach kulturowych oraz rygorom w zakresie charakteru i skali nowej zabudowy. W tej strefie należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszystkie przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizację nowych obiektów oraz korekty układu przestrzennego.

Zasięg Strefy „B” jest równoznaczny z zasięgiem Strefy „W” i obejmuje tereny zabudowy śródmiejskiej pochodzącej z okresu rozwoju miasta w końcu XIX i XX wieku oraz obszary zwartych zespołów jednolitej stylistycznie zabudowy historycznych przedmieść, dzielnicę Mątwy wraz z zabudową przemysłową, zespół Inowrocławskich Kopalni Soli „SOLINO” S.A, dawny zespół folwarczny Rąbinek, zabudowania stacji kolejowej Rąbinek, teren dawnego zespołu Szybu Solno I kopalni soli z zachowanymi budynkami przy ulicy Poznańskiej 92 oraz cmentarz rzymskokatolicki przy ulicy Marulewskiej.

Ponadto w ramach Strefy „B” ochronie konserwatorskiej podlegają także historyczne założenia zieleni oraz czynne i nieczynne cmentarze.

Cele działalności konserwatorskiej w strefie „B”:

1. zachowanie klimatu odrębnych zespołów przestrzennych,
2. zachowanie środowiska urbanistycznego z jego historycznymi elementami - układ ulic, linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokości zabudowy, zachowanie historycznego podziału działek, ewentualnie nawiązanie do dawnych podziałów, sposób wkomponowywania w naturalny krajobraz,
3. zachowanie historycznej zabudowy - konserwacja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych,
4. zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków i cmentarzy,
5. dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych,
6. usuwanie obiektów dysharmonizujących, substandardowych.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze Strefy „B”:

- wymagane jest uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków: wprowadzania nowych inwestycji, zmian sposobu użytkowania budynków historycznych, remontów, modernizacji, adaptacji, uzupełnień zabudowy, wprowadzanie małych form architektonicznych, prac ziemnych,
- wymagane jest prowadzenie badań archeologicznych wyprzedzających wszelką działalność budowlaną,
- wprowadzanie elementów reklamy wizualnej po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Strefa „E” obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie dla właściwego eksponowania zespołu zabytkowego. Głównie oznacza tereny wyłączone spod zabudowy lub określa nieprzekraczalny gabaryty tej zabudowy. Zagospodarowanie obszarów wchodzących w skład tej strefy winno być uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Strefą „E” objęto obszar otaczający od południa i południowego – zachodu Park Solankowy.

Cele działalności konserwatorskiej w Strefie „E”:

1. zabezpieczenie właściwego eksponowania historycznej zabudowy Inowrocławia z zachowaniem indywidualnej sylwety zespołu urbanistycznego,
2. ochrona przed powstawaniem dominant widokowych, jak budowle wielokondygnacyjne, czy wielkoformatowe tablice reklamowe,
3. ustalenie nieprzekraczalnych gabarytów, wysokości zabudowy nowowprowadzanej.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze Strefy „E”:

- wymagane jest uzyskanie pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed wprowadzeniem nowych inwestycji.

Strefa „W” - ochrony archeologicznej, obejmuje tereny o rozpoznanej, na podstawie badań, zawartości ważnych reliktyw archeologicznych (potencjalne obszary występowania stanowisk archeologicznych). Na obszarze stref wszelka działalność inwestycyjna musi być poprzedzona badaniami archeologicznymi. Zakres prac archeologicznych określa się przy uzgadnianiu projektu budowlanego.

Na obszarze Inowrocławia strefy „W” wyznaczono dla rozpoznanych w trakcie badań wykopaliskowych i powierzchniowych (Archeologiczne Zdjęcie Polski) stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych oznaczonej na załączonej mapie.

Na terenach zurbanizowanych, bez możliwości przeprowadzenia badań terenowych, strefa „W” pokrywa się ze strefami „A” i „B”.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze Strefy „W”:

- na obszarze strefy dopuszcza się działalność inwestycyjną pod warunkiem przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych na koszt inwestora,
- wszelkie prace ziemne prowadzone na obszarze tej strefy powinny być uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych określony zostaje na etapie uzgodnienia projektu budowlanego i wydania decyzji, egzemplarz dokumentacji badań archeologicznych podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Granice ochrony strefy konserwatorskiej zostały przedstawione na mapie będącej załącznikiem graficznym do „Zmiany Studium...”.

Obiekty zabytkowe zlokalizowane poza wyznaczonymi strefami ochrony konserwatorskiej objęte są ochroną w ramach wpisu do miejskiej ewidencji zabytków i podlegają następującym wytycznym konserwatorskim:

- a) wymagane jest uzgadnianie z konserwatorem zabytków prac remontowych, adaptacyjnych i rozbiórkowych,
- b) wskazane jest dostosowanie nowej zabudowy wprowadzanej na obszar parceli do budynków historycznych pod względem gabarytów, kompozycji bryły, elewacji, dachów oraz uzgodnienie z konserwatorem zabytków.

Wykaz obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków prowadzi Miejski Konserwator Zabytków w Inowrocławiu.

4.4 Stan środowiska

Jakość środowiska analizowanego terenu mieści się w granicach normy.

Przez zagrożenia rozumie się występowanie oddziaływań antropogenicznych, pogarszających stan środowiska, w pozwalających się uchwycić pomiarowo lub szacunkowo wskaźnikach jakości środowiska. Zakwalifikowanie miasta Inowrocławia do grupy jednostek, w których występują trwałe przekroczenia dopuszczalnych norm nie oznacza, że cały analizowany obszar będzie podlegał takim oddziaływaniom. Choć w skali całego miasta emisja zanieczyszczeń nie stanowi problemu, to lokalnie mogą występować uciążliwości, szczególnie w obszarach zwartej zabudowy. Zabudowa sprawia, że zmniejszona, w stosunku do terenów otwartych, jest prędkość wiatrów przyziemnych, zróżnicowane są kierunki wiania wiatrów oraz notowane są podwyższone temperatury, a co za tym idzie zmniejszona zostaje wentylacja powietrza. Takie zmodyfikowane warunki sprzyjają wzrostowi zanieczyszczenia powietrza (tlenkiem węgla, tlenkiem azotu, dwutlenkiem siarki i pyłami) oraz wzrostowi stężeń alergenów.

Miasto Inowrocław nie jest silnie zagrożone poprzez działalność antropogeniczną lub czynniki przyrodnicze. Analizowany obszar dysponuje oczyszczalnią ścieków, dzięki której wszystkie ścieki odprowadzane są do kanalizacji, a nie do gruntu lub rzeki. Ponadto Inowrocław posiada sieć kanalizacji deszczowej, dzięki której zanieczyszczenia pochodzące głównie ze spłukiwania powierzchni utwardzonych nie będą trafiały do odbiornika, którym jest w tym przypadku rzeka Noteć. Ewentualne zagrożenia mogą powstać w wyniku złej eksploatacji oczyszczalni ścieków, czy niewłaściwej gospodarki rolnej. Poważnym zagrożeniem dla środowiska mogą stanowić też „dzikie wysypiska” lub zaśmiecanie terenu, czy zanieczyszczenia obszarowe (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, leśnych i nieużytków). Ponadto warto wymienić emisję zanieczyszczeń pochodzącą z zakładów przemysłowych oraz z komunikacji, a także zagrożenia hałasem komunikacyjnym, które są spowodowane złą jakością techniczną dróg, gdyż nawierzchnie często nie są przystosowane do występującego natężenia ruchu drogowego, a tym samym nie zapewniają właściwego bezpieczeństwa użytkownikom dróg.

Stan zanieczyszczenia powietrza

Na zanieczyszczenie powietrza w Inowrocławiu mają wpływ przede wszystkim emisje antropogeniczne, wynikające z działalności człowieka. Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie (tzw. emisja naturalna - w wyniku erozji gleb, czy procesów gnilnych na obszarach bagiennych i torfowiskowych) mają tu znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu oddziałują na jakość powietrza.

Działania człowieka powodujące zanieczyszczenie atmosfery można podzielić na kilka grup, do których należą:

- energetyczne spalanie paliw, zwłaszcza węgla - główne źródło emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłów i dwutlenku węgla,

- produkcja wyrobów przemysłowych - główne źródło emisji lotnych związków organicznych i metanu a także pyłów, dwutlenku węgla, dwutlenku siarki oraz dwutlenku azotu,
- transport ludzi i towarów (tzw. emisja komunikacyjna) - znaczny udział w emisjach tlenku węgla, tlenków azotu, dwutlenku węgla i niemetalowych lotnych związków organicznych,
- ogrzewanie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej (tzw. emisja niska) - źródło emisji znacznej ilości gazów szklarniowych i zakwaszających środowisko, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i dioksyn.

Na terenie miasta Inowrocław głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne – liniowe, które rozkładają się nierównomiernie, natomiast ze względu na duży procent gazyfikacji odbiorców indywidualnych, mniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia ze źródeł niskiej emisji. Sporadycznie na analizowanym obszarze może pojawiać się też zanieczyszczenie w postaci smogu, które zalega w pierwszych dniach listopada w związku z przypadającymi w te dni świętami. Przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych smog może utrzymywać się do kilkudziesięciu godzin.

Emisja przemysłowa

Sferę przemysłową w mieście tworzą zarówno małe i średnie przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno – usługowo – handlowym, jak i większe emitory zanieczyszczeń.

Według analizy przestrzenno – funkcjonalnej miasta można na jego terenie wyróżnić dwie strefy przemysłowe. Pierwsza strefa zlokalizowana jest w południowej części miasta.

Do największych zakładów przemysłowych znajdujących się w tej części należą:

- 1) Inowrocławskie Zakłady Chemiczne – SODA-MĄTWY S.A,
- 2) Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o. o.

Drugą strefę przemysłową Inowrocławia można wyróżnić w północno – zachodniej części jego granic, w okolicach ulic: Szklarskiej, Metalowców i Składowej.

Największym podmiotem gospodarczym są tam:

- 1) Huta Szkła Gospodarczego „Irena” S.A.,
- 2) INOFAMA S.A.

Z kolei we wschodniej części miasta znajdują się:

- 1) Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska,
- 2) Przedsiębiorstwo Robót Drogowych „INODROG” Sp. z o. o.

Zakłady przemysłowe występujące na terenie miasta Inowrocławia są największymi emitorami zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu i stanowią główne źródło emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza atmosferycznego. Większość zakładów ma uregulowaną stronę formalno - prawną w zakresie odprowadzania substancji do powietrza, tj. posiada ważne pozwolenie na emisję. Nie wszystkie natomiast dysponują urządzeniami służącymi ograniczeniu emitowanych substancji. Emisja ta odnosi się głównie do źródeł energetycznych, związanych ze stosowanym systemem grzewczym zakładu (rodzaj opału, rodzaj stosowanej instalacji).

Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy prowadzi działalność kontrolną podmiotów gospodarczych pod względem emisji zanieczyszczeń. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydawane są zarządzenia pokontrolne oraz nakładane kary pieniężne za przekroczenia dopuszczalnej ilości pyłów i gazów wprowadzanych do powietrza.

W latach 2000 i 2004 dopuszczalną ilość pyłów i gazów wprowadzanych do atmosfery przekroczyły podmioty gospodarcze, tj.:

- 1) Inowrocławskie Zakłady Chemiczne SODA – MĄTWY S.A., ul. Fabryczna 4,
- 2) Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Poznańska 97,
- 3) Przedsiębiorstwo Robót Drogowych INODROG Sp. z o. o., ul. Budowlana 38,
- 4) INOFAMA S.A., ul. Metalowców 7.

Emisja komunikacyjna

Oprócz emisji przemysłowej na uwagę zasługuje emisja komunikacyjna, której wzrost objawia się wraz ze stałym wzrostem ilości samochodów, a tym samym natężeniem ruchu pojazdów. Emisja komunikacyjna pochodząca ze źródeł mobilnych jest zróżnicowana i zależy od klasy drogi. Można śmiało stwierdzić, że zanieczyszczenia komunikacyjne należą do czynników najbardziej obciążających powietrze atmosferyczne. Na terenie Inowrocławia drogi krajowe (nr 15 i nr 25) i wojewódzkie (nr 251 i nr 252) charakteryzują się średnim natężeniem ruchu samochodowego, występującym przede wszystkim w godzinach rannych i popołudniowych, co związane jest z przemieszczaniem się ludności do i z pracy, a także z prowadzeniem ruchu tranzytowego w relacjach międzynarodowych, krajowych i regionalnych. Na natężenie ruchu pojazdów na drogach omawianego obszaru ma również wpływ ruch turystyczny.

Tabela 4. Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich przechodzących przez miasto Inowrocław.

Nr drogi	Opis odcinka		Średni dobowy ruch w roku 2000
	Długość [km]	Pikietaż	Pojazdy ogółem
15	8,022	od 195 + 053 do 203 + 075	13 668
25	3,546	od 187 + 400 do 190 + 946	12 939
251	2,154	od 71 + 889 do 74 + 043	5 327
252	2,707	od 0 + 000 do 2 + 005	1 758

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Bydgoszczy, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Rejon Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy.

Z Tabeli 4 wynika, iż szczególnie dużym obciążeniem charakteryzowały się w 2000 r. drogi krajowe nr 15 i nr 25, które są głównymi szlakami komunikacyjnymi miasta Inowrocławia. W zasięgu ponadlokalnym drogi te stanowią połączenie miasta Poznania z Toruniem i Bydgoszczą.

Na drogach wojewódzkich natężenie ruchu jest zdecydowanie mniejsze niż na drogach krajowych, jednak zgodnie z informacjami uzyskanymi z Wojewódzkiego Zarządu Dróg w Bydgoszczy, pomiary natężenia ruchu nie były prowadzone w samym mieście Inowrocławiu, lecz poza jego granicami.

Na drogach powiatowych, które stanowią podstawową sieć komunikacyjną miasta nie prowadzono badań natężenia ruchu pojazdów.

Emisja zanieczyszczeń pochodzących z ruchu kolejowego na terenie miasta nie jest znana. Linie nr: 131, 353, 741 biegnące przez Inowrocław są zelektryfikowane i poruszają się po niej składy elektryczne. Natomiast przebiegające przez teren miasta linie kolejowe nr: 206 i 231 są nieelektryfikowane i odbywają się na nich lokalne przewozy pasażerskie. Uciążliwość zanieczyszczeń emitowanych przez transport kolejowy jest zdecydowanie mniejsza od emisji komunikacyjnej kołowej.

Emisja niska

Kolejną emisją, która ma istotny wpływ na stan sanitarny powietrza jest emisja niska. Pochodzi ona z lokalnych kotłowni i indywidualnych palenisk domowych. Choć w skali powiatu, czy gminy spalanie energetyczne paliw nie stanowi problemu, to lokalnie mogą występować uciążliwości szczególnie w obszarach zwartej zabudowy, gdzie odprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza odbywa się niskimi emitorami.

Ze względu na specyfikę tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Rzeczywista emisja zanieczyszczeń może być znacznie bardziej uciążliwa, czego przyczyną może być:

- spalanie węgla o różnej kaloryczności,
- opalanie drewnem,
- spalanie w piecach części odpadów (szczególnie tworzyw sztucznych).

Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony

Badania powietrza atmosferycznego prowadzone są w ramach monitoringu powietrza, który jest częścią składową Państwowego Monitoringu Środowiska. Jest on koordynowany przez Inspekcję Ochrony Środowiska przy współudziale Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2006 roku program badań realizowany na terenie miasta i rejonu Inowrocław obejmował:

- a) pomiary emisji gazowych i pyłowych zanieczyszczeń powietrza prowadzonych w systemie 24 - godzinnym na 3 stacjach nadzoru ogólnego (w tym 1 zlokalizowana na terenie Uzdrowiska - Inowrocław) - pył zawieszony, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, fluor i benzen,
- b) oznaczanie pyłu zawieszonego PM-10 metodą wagową (na terenie Uzdrowiska - Inowrocław) i stężeń benzo(a)pirenu i metali (Cr, Cd, Pb, Ni, As) w pyle,
- c) pomiary opadu pyłu.

Wyniki przeprowadzonych badań przedstawiają poniższe Tabele 5-10.

Tabela 5. Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony zanotowane na stacji pomiarowej - Plac Klasztorny 1b.

Rok	Benzen	Fluor	Dwutlenek azotu	Dwutlenek siarki			Pył zawieszony		
	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	max. stężenie 24-godz. w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	częstość przekroczenia dop. poziomu 24-godz. w ciągu roku	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	max. stężenie 24-godz. w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	częstość przekroczenia dop. poziomu 24-godz. w ciągu roku
2004	1,0	0,8	21,7	5,3	35,0	0	9,0	23,0	0
2005	2,21	0,9	18,2	3,2	15,0	0	7,2	18,0	0
2006	2,2	0,6	18,8	3,1	15,0	0	8,4	26,0	0
dop. poziom w 2006	9,0	-	48,0	20,0	125,0	3-razy	40,0	50,0	35-razy

Źródło: Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Bydgoszczy – Informacja o stanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego Inowrocławia w 2006 r.

Tabela 6. Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony zanotowane na stacji pomiarowej - ulica Kleberga 1.

Rok	Dwutlenek azotu	Dwutlenek siarki			Pył zawieszony		
	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	max. stężenie 24-godz. w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	częstość przekroczenia dop. poziomu 24-godz. w ciągu roku	stężenie śr. roczne w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	max. stężenie 24-godz. w $\mu\text{g}/\text{m}^3$	częstość przekroczenia dop. poziomu 24-godz. w ciągu roku
2004	19,7	1,1	2,0	0	5,3	11,0	0
2005	18,1	1,2	3,0	0	4,9	13,0	0
2006	18,3	2,1	12,0	0	6,8	22,0	0
dop. poziom w 2006	48,0	20,0	125,0	3-razy	40,0	50,0	35-razy

Źródło: Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Bydgoszczy – Informacja o stanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego Inowrocławia w 2006 r.

Tabela 7. Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony zanotowane na stacji pomiarowej - ulica Solankowa 68 (Uzdrowisko - Inowrocław).

Rok	Stężenie zanieczyszczeń w $\mu\text{g}/\text{m}^3$									
	Benzen	Fluor		Dwutlenek azotu		Dwutlenek siarki		Pył zawieszony PM10 (wagowo)		
	S _a	S _a	S ₉₈	S _a	S ₉₈	S _a	S ₉₈	S _a	S ₉₈	częstość przekr. dop. poziomu 24-godz. w ciągu roku
2004	0,54	0,9	1,6	17,1	22,6	1,0	2,1	25,3	80,9	-
2005	1,29	0,8	2,6	17,4	25,0	1,0	2,9	20,8	65,8	16
2006	1,6	0,5	3,2	15,9	25,0	1,6	9,3	20,9	112,0	13
dop. poziom substancji w powietrzu w 2006	4	-	-	35	-	-	125	40	50	35

Źródło: Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Bydgoszczy – Informacja o stanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie Uzdrowiska – Inowrocław w 2006 r.

Tabela 8. Zanieczyszczenia gazowe zanotowane na stacji pomiarowej - ulica Solankowa 68 (Uzdrowisko - Inowrocław).

Rok	Stężenia zanieczyszczeń w ng/m ³						
	Benzo(a)piren		Chrom	Kadm	Ołów	Nikiel	Arsen
	S _a	S ₉₈	S _a	S _a	S _a	S _a	S _a
2004	3,4	21,9	1,2	0,9	33,4	-	-
2005	2,9	17,2	1,3	0,8	68,5	-	-
2006	5,7	71,3	1,0	0,0	7,0	0,0	1,0
dop. poziom substancji w powietrzu-2006	-	-	-	-	50	-	-

Źródło: Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Bydgoszczy – Informacja o stanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie Uzdrowiska – Inowrocław w 2006 r.

Tabela 9. Opad pyłu na różnych stanowiskach pomiarowych w Inowrocławiu.

Lp.	Lokalizacja stanowisk pomiarowych	Rok	Opad pyłu w g/m ² •rok
1	Plac Klasztorny	2004	54,9
		2005	86,7
		2006	75,2
2	ul. Armii Krajowej	2004	45,3
		2005	53,6
		2006	59,6
3	ul. Lipowa	2004	45,9
		2005	54,2
		2006	66,4
4	Oś. Rąbin	2004	81,7
		2005	60,2
		2006	63,4
5	ul. Poznańska-Mątwy	2004	79,8
		2005	57,1
		2006	73,5
6	Park Łokietka	2004	48,7
		2005	49,0
		2006	62,3
Wartości odniesienia			200 g/m ² •rok

Źródło: Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Bydgoszczy – Informacja o stanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego Inowrocławia w 2006 r..

Tabela 10. Opad pyłu w rejonie Uzdrawiska - Inowrocław.

Lp.	Lokalizacja stanowisk pomiarowych	Rok	Opad pyłu w g/m ² •rok
1	Park Zdrojowy	2004	38,4
		2005	40,0
		2006	53,6
2	ul. Konopnickiej	2004	44,1
		2005	66,1
		2006	57,0
3	ul. Rąbińska-Boczna	2004	42,8
		2005	50,3
		2006	62,9
Wartość odniesienia			200 g/m ² •rok

Źródło: Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Bydgoszczy – Informacja o stanie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie Uzdrawiska – Inowrocław w 2006 r.

Zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem siarki na terenie Inowrocławia utrzymuje się na niskim poziomie, najwyższe przy Placu Klasztornym stanowiło 15,5 % dopuszczalnego poziomu stężenia rocznego. Stężenie dwutlenkiem azotu, najwyższe również w rejonie Placu Klasztornego stanowiło 39,8 % dopuszczalnego poziomu stężenia rocznego. Z kolei stężenie fluoru zmalało w stosunku do lat ubiegłych i stanowiło 30 % wartości odniesienia uśrednionej do roku kalendarzowego.

Stężenie benzenu stanowiło 24,4 % dopuszczalnego stężenia średniego rocznego. Pył zawieszony BS, najwyższy przy Placu Klasztornym stanowił 21 % dopuszczalnego poziomu stężenia rocznego, natomiast pył zawieszony PM10, zmierzony na stanowisku przy ulicy Solankowej (terenu Uzdrawiska - Inowrocław) wynosił 52,3 % dopuszczalnego poziomu stężenia rocznego i 13 razy w ciągu roku przekroczył wartość dopuszczalną.

W pyłe zawieszonym PM10 w 2006 r. badano zawartość benzo(a)pirenu i metali ciężkich takich jak: chrom, kadm, ołów, nikiel i arsen. Wysokość tych zanieczyszczeń można odnieść do Dyrektywy 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 (Dz. U. UE z dnia 26.01.2005), która określa wartości docelowe dla arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w powietrzu.

Wartości docelowe dla następujących zanieczyszczeń:

- kadm - 5 ng/m³ w Inowrocławiu - 16 % wartości docelowej,
- arsen - 6 ng/m³ w Inowrocławiu - 16,7 % wartości docelowej,
- nikiel - 20 ng/m³ w Inowrocławiu - 0 % wartości docelowej,
- benzo(a)piren - 1 ng/m³ w Inowrocławiu - 570 % wartości docelowej,
- ołów - 50 ng/m³ w Inowrocławiu - 14 % dopuszczalnego poziomu stężenia średniego rocznego.

Najwyższe stężenie opadu pyłu - 37,6 % wartości odniesienia odnotowano w rejonie Placu Klasztornego.

Miasto Inowrocław należy obecnie do mniej zanieczyszczonych rejonów województwa kujawsko - pomorskiego. Zanieczyszczenie powietrza kształtuje się na poziomie najkorzystniejszej klasy - klasy A (ze względu na ochronę zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin).

Rok 2006 w zakresie zanieczyszczeń podstawowych powietrza atmosferycznego Inowrocławia generalnie nie odbiegał od poziomu zanieczyszczeń w latach ubiegłych. Stężenia podstawowe kształtowały się w zakresie stężeń średnio - niskich. Wyjątek stanowią zanieczyszczenia substancji zawartych w pyle zawieszonym PM10, a w szczególności benzo(a)pirenu, którego poziom w roku 2006 wyraźnie wzrósł.

Zagrożenie hałasem

Powszechnie uważa się, że niekorzystne oddziaływanie hałasu pojawia się przy emisji powyżej 65 dB.

W zależności od rodzaju źródeł wytwarzających hałas rozróżnia się następujące rodzaje hałasu środowiskowego:

- 1) hałas komunikacyjny - pochodzący od środków transportu drogowego, szynowego, lotniczego itp.,
- 2) hałas przemysłowy - pochodzący z instalacji przemysłowych, sieci i urządzeń energetycznych, zakładów wytwórczych, rzemieślniczych i gastronomiczno - rozrywkowych.

Hałas komunikacyjny

Około 80 % wszystkich zagrożeń akustycznych w środowisku stanowi *hałas drogowy*, a zwłaszcza uliczny.

W obszarze ochrony uzdrowiskowej dopuszczalny poziom hałasu dla dróg wynosi 50 dB w porze dziennej i 45 dB nocą.

Do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu drogowego należą:

- natężenie ruchu,
- struktura strumieni pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego,
- stan techniczny pojazdów,
- rodzaj i stan techniczny nawierzchni,
- organizacja ruchu drogowego,
- charakter zabudowy (zagospodarowanie) terenów otaczających.

Na obszarze miasta największe i główne zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje wzdłuż największych szlaków drogowych, jakimi są: drogi krajowe nr 15 i nr 25, dla których średnie natężenie ruchu w 2000 roku wynosiło odpowiednio 13 668 pojazdów na dobę dla drogi krajowej nr 15 i 12 939 pojazdów na dobę dla drogi

krajowej nr 25 oraz drogi wojewódzkie nr 251 i nr 252. Ciąg tych ulic w granicach administracyjnych miasta stanowi około 16,43 km, na których skupia się największy ruch kołowy, co wynika z braku obwodnicy.

Ruch pojazdów na terenie Inowrocławia przechodzi przez tereny zwartej zabudowy mieszkalnej, stąd hałas jest miejscami dokuczliwym problemem. Najbardziej na uciążliwości akustyczne narażone są budynki stojące w pierwszej linii zabudowy od drogi. Stanowią one jednocześnie swoiste ekrany akustyczne dla zabudowy w głębi osiedli. Dlatego też zabudowa mieszkaniowa oraz usługowa w bezpośrednim sąsiedztwie dróg wymaga ochrony przed uciążliwością związaną z hałasem.

Znaczenie pozostałych szlaków komunikacyjnych miasta w odniesieniu do zagrożenia hałasem jest mniejsze i w dużej mierze zależy od układu urbanistycznego terenu i stanu technicznego nawierzchni.

System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu akustycznego środowiska, głównie z tytułu transportu drogowego, w tym przede wszystkim ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich.

Hałas kolejowy

Przez teren Inowrocławia przebiegają linie kolejowe: nr 131 - relacji Katowice - Chorzów Batory – Inowrocław – Tczew oraz nr 353 - relacji Poznań Wschód – Inowrocław – Olsztyn, należące do linii o państwowym znaczeniu.

Miasto jest strategicznym węzłem kolejowym w regionie ze względów zarówno transportu pasażerskiego, jak i towarowego. Przy głównej stacji kolejowej funkcjonuje dobrze rozwinięta, kilkutorowa bocznicą kolejowa. Brak natomiast danych dotyczących natężenia ruchu pociągów na tych liniach.

Ze względu na duże natężenie ruchu pociągów na terenie miasta hałas kolejowy, choć trudny do dokładnego określenia, ma ogromne znaczenie dla mieszkańców.

Hałas związany z ruchem kolejowym jest szczególnie uciążliwy dla mieszkańców ze względu na brak odpowiednich zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż ciągów kolejowych. Budynki i budowle mogą być wykonywane w odległości nie mniejszej niż

10 m od granicy obszaru kolejowego, a odległość ta od skraju toru nie może być mniejsza niż 20 m.

Hałas lotniczy

Hałas lotniczy związany jest z lokalizacją w północno - wschodniej części miasta lotniska sportowo – usługowego, należącego do Aeroklubu Kujawskiego. Lotnisko to powoduje uciążliwy hałas, jednak nie ma danych co do zasięgu oddziaływania hałasu lotniska w porze dziennej i nocnej na sąsiadujące tereny miasta.

Hałas przemysłowy

Źródłem hałasu przemysłowego są zakłady przemysłowe i odbywające się w nich procesy technologiczne. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

Specyfiką hałasu przemysłowego jest jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia.

W Tabeli 11 przedstawiono dopuszczalne poziomy hałasu dla dwóch zakładów przemysłowych na terenie miasta Inowrocławia.

Tabela 11. Zestawienie danych o dopuszczalnym poziomie hałasu dla następujących zakładów przemysłowych.

Zakład przemysłowy	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]	
	Pora dnia (6.00-22.00)	Pora nocy (22.00-6.00)
Piekarnia przy ul. Poznańskiej 324	50	40
Inowrocławskie Zakłady Chemiczne „Soda – Mątwy” S.A.	55	45

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Urzędu Miejskiego w Inowrocławiu.

W przypadku oddziaływań związanych z hałasem przemysłowym notuje się korzystne zmiany. Prowadzone od szeregu lat działania ograniczające emisję hałasu przynoszą efekty w postaci coraz mniejszej liczby zakładów emitujących hałas o wielkościach ponadnormatywnych. Jednak zakłady umieszczone blisko zabudowy mieszkalnej powodują lokalne uciążliwości, w których normy hałasu dla zabudowy mieszkalnej są przekraczane.

Hałas komunalny

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportu, rekreacji i rozrywki. Dyskoteki, nocne kluby, obiekty koncertowe na wolnym powietrzu, nawet ogródki wiedeńskie przy restauracjach i kawiarniach są źródłem hałasu. Z ich działalnością związany jest dyskomfort akustyczny. Negatywnie odbierany jest również tzw. hałas osiedlowy. Na terenie Inowrocławia z tego typu hałasem mamy do czynienia na terenach zwartej zabudowy osiedlowej.

Hałas związany z terenami rekreacyjno - wypoczynkowymi jest zdecydowanie mniejszy niż powstający ze źródeł komunikacyjnych, czy przemysłowych. Pomimo to, ze względu na specyfikę tych terenów (parki miejskie, tereny leśne) bardzo ważną kwestią jest określenie prawa lokalnego w taki sposób, aby ograniczać hałas w tych rejonach. Pozwoli to na wzrost walorów rekreacyjnych miejsc wypoczynku, a także ochroni przyrodę. Na terenach użytkowanych rekreacyjnie wyznacza się obszary „stref cisy” objęte ograniczeniami. Jest to zadanie realizowane na poziomie władz województwa.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Inowrocław jest miastem niemalże w 100 % skanalizowanym i posiada własną oczyszczalnię ścieków typu biologiczno - mechanicznego z nowoczesną technologią przeróbki osadu i wykorzystania biogazu dla potrzeb energetycznych obiektu. Do miejskiej kanalizacji odprowadzane są również ścieki z 10 zakładów przemysłowych.

Dzięki uporządkowanej gospodarce ściekowej nastąpiła poprawa stanu środowiska naturalnego Inowrocławia poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do wód.

Na omawianym terenie istnieje również system kanalizacji deszczowej, co jest bardzo ważne, gdyż w ściekach opadowych, pochodzących głównie ze spłukiwania powierzchni utwardzonych, występują zanieczyszczenia, tj.: paliwa i smary, części ogumienia, ziemi i błota, frakcje materiałów przewożonych lub pochodzących z budowy, różne odpady, odchody zwierząt domowych, czy zanieczyszczenia pochodzące z procesów niszczenia i remontów nawierzchni. Duża część tych zanieczyszczeń jest zatem odprowadzana do kanalizacji deszczowej, dzięki czemu ścieki nie trafiają bezpośrednio do rzeki Noteć, nie powodując tym samym jej degradację.

Obszar objęty opracowaniem położony jest nad rzeką Noteć i w całości znajduje się w jej zlewni. Na jakość tej rzeki decydujący wpływ mają zanieczyszczenia obszarowe, do których należą spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, leśnych i nieużytków, a także punktowe zrzuty zanieczyszczeń (ścieki odprowadzane wylotami komunalnymi oraz ścieki z zakładów przemysłowych). Ponadto na degradację rzeki mają wpływ zanieczyszczenia pochodzące z nieuszczelnionych stawów osadowych Inowrocławskich Zakładów Chemicznych oraz ścieki komunalne pochodzące z dzielnicy Mątwy.

Noteć w okolicach miasta Inowrocławia monitorowana jest w dwóch punktach pomiarowo – kontrolnych, a mianowicie w:

- 1) Kobylnikach (km biegu rzeki 294,0) – poniżej Jeziora Gopło,
- 2) Leszczycach (km biegu rzeki 281,4) – poniżej ujścia Rowu Rąbińskiego i wylotu ścieków z Inowrocławskich Zakładów Chemicznych - SODA-MĄTWY S.A.

Według Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy jakość wód Noteci niezmiennie od wielu lat klasyfikowana jest jako nieodpowiadająca obowiązującym normom, co nie oznacza, że nie stwierdzono żadnych zmian w poziomie zanieczyszczeń.

Pod względem sanitarnym jedynie odcinek poniżej stanowiska w Mątwach nie odpowiada normom. Pozostałe kontrolowane fragmenty wód rzeki mieszczą się w II lub III klasie czystości.

W przypadku punktu pomiarowego w Kobylnikach, do takiego stanu rzeczy przyczyniła się nadmierna koncentracja związków fosforu chlorofilu „a” oraz stan sanitarny. W przypadku Leszczyca, dominowały zanieczyszczenia pochodzące z Inowrocławskich Zakładów Chemicznych „Soda – Mątwy”. O ich wpływie świadczy wzrost niektórych wskaźników jaki zanotowano pomiędzy tymi dwoma punktami pomiarowymi.

W punkcie pomiarowym Leszczyca, największe obciążenie BZT₅ odnotowano w roku 1992, po czym następowało stopniowe jego obniżanie. W 1998 r. zanotowano wartość 7,5 O₂/l, co przy wartości 56,6 O₂/l (1992 r.) stanowi redukcję o 86,7 %. Podobne tendencje zmiany zanotowano w punkcie pomiarowym Kobylniki.

Stężenia fosforanów osiągnęły największe wartości w roku 1993, świadcząc o znacznej eutrofizacji Noteci na analizowanym odcinku. W Kobylnikach obciążenie fosforanami wynosiło w 1994 r. - 17,4 PO₄/l i spadło w 1998 r. o 79,4 % do wartości 3,58 PO₄/l.

Także w przypadku zasolenia (chlorków) nastąpiła zauważalna poprawa jakości wód Noteci. Po bardzo wyraźnym wzroście ich stężeń w latach 1988 -1989, po roku 1994 obserwuje się stały spadek stężenia chlorków. W 2002 r. ich wartość była zdecydowanie mniejsza od maksymalnych notowanych w latach 1989.

W przypadku BZT₅ i fosforanów można mówić o antropogenicznym pochodzeniu tych zanieczyszczeń, natomiast jeżeli chodzi o zanieczyszczenie Noteci chlorkami jest ono związane z budową geologiczną całego obszaru miasta Inowrocławia, zwłaszcza pokładów soli. Chlorki są wymywane przez wody podziemne, poprzez które dostają się także do Noteci przyczyniając się do wzrostu jej zanieczyszczenia.

W związku z faktem, iż obszar odwadniany przez rzekę Noteć należy do najmniej zasobnych w wodę, to zdolności do samooczyszczania są w znacznym stopniu ograniczone.

Kanał Smyrnia Duża nie jest objęty monitoringiem. Jakość jego wód nie była kontrolowana regularnie. Badania stanu czystości Kanału Smyrnia Duża, przeprowadzone przez WIOŚ w 1999 r. pod kątem oddziaływania wysypiska komunalnego w Latkowie wykazały, że już powyżej tego obiektu wody kanału można określić mianem silnie zanieczyszczonych. Zawierały one bowiem wykraczające poza wartości progowe - określone dla III klasy czystości, ilości substancji rozpuszczonych, sodu, potasu, związków azotu i fosforu oraz cynku. Oznaczono poza tym podwyższoną zawartość chlorków i fenoli.

Zanieczyszczenie wód podziemnych

Największe zagrożenie dla wód podziemnych stanowią ścieki odprowadzane bezpośrednio na pola lub do cieków. Zatem wody podziemne stale podlegają antropopresji. Wody czwartorzędowe, pozbawione naturalnej izolacji, jaką stanowią skały słabo przepuszczalne, są znacznie bardziej narażone na tego rodzaju oddziaływanie niż wody trzeciorzędowe.

Zagrożenie i degradacja wód podziemnych ma zasięg lokalny, jakkolwiek wody te są rzeczowo, jak i potencjalnie, stale zagrożone.

Do źródeł zanieczyszczeń można zaliczyć zanieczyszczenia:

- komunalne (wysypiska śmieci, ścieki, oczyszczalnie ścieków),
- przemysłowe (składowiska szkodliwych, łatwo migrujących w środowisku środków używanych do produkcji),
- transportowe (składy paliw płynnych, szlaki komunikacyjne),
- rolnicze (nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin),
- atmosferyczne (związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem).

Na jakość wód podziemnych na analizowanym terenie mają wpływ przede wszystkim istniejące tu warunki hydrogeologiczne oraz formy prowadzonej działalności.

Badania jakości wód podziemnych na terenie miasta prowadzone są jedynie w sieci monitoringu lokalnego. Punkty badawcze w sieci monitoringu państwowego i regionalnego położone są poza granicami miasta.

W bezpośrednim sąsiedztwie miasta, na terenie gminy Inowrocław, zlokalizowane są trzy punkty kontrolne sieci regionalnej Inowrocław – Trzaski (2 km od granic miasta) i Balin (około 1,5 km). Ze względu na niedużą odległość punktów kontrolnych od granic miasta Inowrocławia, w Tabeli 6 przedstawiono dokonane w nich pomiary.

Tabela 12. Jakość wód podziemnych w sieci regionalnej w latach 2000 - 2002.

NT otworu	Miejscowość	GZWP	Stratygrafia	Gł. stropu warstwy	Klasa jakości		
					2000 r.	2001 r.	2002 r.
70	Inowrocław - Trzaski	142	Q*	5,0	II	III	III
71	Balin st. 2	poza	Tr	87,0	III	III	III
72	Balin st. 1	poza	Tr	87,0	III	III	III

* - czwartorzęd;

* - trzeciorzęd;

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie WIOŚ Bydgoszcz.

W punkcie badawczym w sieci monitoringu regionalnego na obszarze GZWP 142 w roku 2000, wody były średniej jakości – zaliczono je do klasy II. Natomiast w kolejnych latach, w roku 2001 i 2002, jakość wód uległa znacznemu pogorszeniu i została zakwalifikowana do klasy III, tj. do wód o niskiej jakości. Wody te zanieczyszczone antropogenicznie, wymagają uzdatnienia.

Na obniżenie jakości miały wpływ następujące wskaźniki sklasyfikowane w III klasie lub poza nią: przewodnictwo elektryczne, azotyny, żelazo, mętność oraz wodorowęglany.

W punktach badawczych w Balinie w kolejnych latach od roku 2000 do roku 2002 jakość wód zaliczano do klasy III, czyli do wód o niskiej jakości. O niskiej jakości wód zdecydowały takie wskaźniki jak: suma substancji rozpuszczonych, przewodnictwo elektryczne, mętność, wodorowęglany, sól i chlor.

Celem monitoringu lokalnego jest badanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń i ich wpływ na jakość wód podziemnych.

Na terenie Inowrocławia do takich potencjalnych źródeł zanieczyszczeń należą:

- o stacje paliw,
- o Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych,
- o zakłady posiadające na swoim terenie obiekty mogące pogarszać jakość wód podziemnych (np. Zakłady Chemiczne „Soda – Mątwy” – 3 piezometry pomiarowe).

Na terenie miasta w latach 2000 – 2002, w ramach monitoringu lokalnego, WIOŚ Bydgoszcz przeprowadził badania jakości wód podziemnych na stacji paliw zlokalizowanej przy ulicy Poznańskiej 100. Jakość wód badano w 2 otworach i w obu przypadkach zaliczono ją do III klasy. Wskaźniki sklasyfikowane w klasie III i poza nią to: twardość ogólna, suma substancji rozpuszczonych, siarczany, azotany, mangan i wapń.

Skład chemiczny wód podziemnych jest efektem oddziaływania budowy geologicznej, opadów atmosferycznych, litologii, czasu krążenia, sytuacji morfologicznej oraz użytkowania terenu.

Wody występujące w rejonie Inowrocławia należą raczej do silnie mineralizowanych. Dotyczy to znacznych stężeń chlorków, siarczanów, węglanów, żelaza i manganu. Wysoka mineralizacja związana jest z występowaniem w rejonie Inowrocławia wysadów solnych (najważniejsze dla rozważanego problemu są skały pochodzenia chemicznego: gipsy, margle i sól kamienna).

Na terenie miasta przebiegają rurociągi solankowe transportujące solankę pomiędzy Soda Polska Ciech Sp. z o. o., Janikowskimi Zakładami Sodowymi, ZACHEM Bydgoszcz i kopalnią w miejscowości Góra, które mogą powodować skażenie wód podziemnych. Sukcesywnie są one modernizowane i wymieniane z uwagi na stosunkowo duże zagrożenie dla środowiska ewentualnymi awariami.

W rejonie miasta w wodach gruntowych obserwowany jest także wzrost zawartości substancji biogennych – związków azotu i fosforu, który spowodowany jest głównie procesami ługowania nawozów mineralnych do wód gruntowych oraz zanieczyszczeniami związanymi z odprowadzaniem nieoczyszczonych ścieków bytowych.

Na pogorszenie jakości wód wpływa również depozycja atmosferyczna. Infiltracja wód opadowych do pokładów zasobowych wód podziemnych i gruntowych, wpływająca na pogorszenie jakości tych wód może wynikać z różnorodności izolującej pokrywy w stropie warstw wodonośnych.

Podstawowym źródłem zanieczyszczenia chlorkami w rejonie doliny Noteci są osadniki Inowrocławskich Zakładów Chemicznych. Obecnie oddziaływanie Inowrocławskich Zakładów Chemicznych – SODA-MĄTWY S.A. na wody podziemne regionu, polega na wyeliminowaniu skutków degradacji i skażenia wód spowodowanych długoletnią eksploatacją nie uszczelnionych osadników ziemnych stawów osadowych. W dalszym ciągu trwają działania Zakładu zmierzające do ograniczenia zasolenia wód podziemnych. W roku 2002 rozpoczęto rekultywację stawów odpadowych 3 – 6, co przyczyni się do zmniejszenia infiltracji soli do wód podziemnych. Po zakończeniu rekultywacji technicznej, powierzchnia stawów zostanie zadarniona i zakrzewiona.

Podwyższona mineralizacja (w tym zasolenie) może również wynikać z powszechnego stosowania wapna nawozowego w Inowrocławskich Zakładach Chemicznych - SODA-MĄTWY S.A.. Dostępność tego surowca oraz jego długi okres stosowania powoduje, że nieduże roczne dawki chlorków oraz innych soli (węglanów i siarczanów) migrują do

wód podziemnych. Wielkość ich oddziaływania jest zależna od pokrywy izolacyjnej terenu.

Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny (kosztowna i trudna remediacja), dlatego też ochrona ich zasobów ma znaczenie priorytetowe.

Zagrożenie środowiska przez odpady

Gospodarka odpadami na terenie Inowrocławia jest uregulowana. Zbiórka odpadów na terenie miasta prowadzona jest w sposób selektywny i nieselektywny. Zebrane odpady kierowane są do unieszkodliwienia i odzysku do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu, w skład którego wchodzi instalacja do odzysku odpadów biodegradowalnych - kompostownia KNEER i naturalna, opakowaniowych - hala podczyszczania oraz instalacja do unieszkodliwiania - składowisko odpadów. Właścicielem Zakładu jest Miasto Inowrocław, natomiast zarządzającym Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Inowrocławiu. Zakład ma uregulowany stan formalno - prawny.

Od 1997 r. prowadzona jest rozbudowa Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu. Z uwagi na sąsiedztwo z Miejską Oczyszczalnią Ścieków stworzony zostanie system współdziałania w zakresie gospodarki osadowej i energetycznej, co zapewni miastu osiągnięcie norm i standardów europejskich w tej dziedzinie środowiska.

W Inowrocławiu w 2005 r. wytworzono 25.519,80 Mg odpadów komunalnych, natomiast w roku 2006 - 27.485,70 Mg. Ilość zebranych odpadów komunalnych jest ponad dwukrotnie większa od ilości odpadów prognozowanej w Planie na rok 2005 (ok. 11.150,00 Mg) i rok 2006 (ok. 11.400,00 Mg).

W roku 2005 wytworzono 24.817,92 Mg odpadów zakwalifikowanych jako inne niż komunalne, z kolei w 2006 r. - 14.554,98 Mg odpadów innych niż komunalne.

Unieszkodliwianie odpadów prowadzi się poprzez składowanie odpadów na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na składowiskach innych niż niebezpieczne.

Odzysk odbywała się przy zastosowaniu trzech metod:

- recyklingu lub regeneracji substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (włączając kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania),
- innych działań polegających na wykorzystaniu odpadów w całości lub części,
- przetwarzaniu odpadów w celu ich przygotowania do odzysku, w tym recyklingu.

Na składowisku łącznie zdeponowano w 2005 r. 22.500,20 Mg odpadów, w tym odzyskowi na składowisku poddano 465,30 Mg, z kolei w roku 2006 odpowiednio - 23.721,90 Mg i 604,70 Mg.

Od 2004 r. w Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych produkowane są tzw. dywany trawiaste. Warstwa kompostu o grubości 5 cm rozścielana jest na utwardzonym podłożu stanowiącym część powierzchni, tj. 1,5 ha obiektu Zakładu - miejsca przyjmowania odpadów organicznych, obsiewana jest pasmowo nasionami traw z gatunków uniwersalnych. Proste zabiegi agrotechniczne polegające na zagęszczeniu i ewentualnym deszczowaniu pozwalają na wyprodukowanie w okresie 4-5 tygodni gotowego dywanu trawiastego. Pasma dywanów wg wcześniejszego obmiaru są na terenach miejskich bezpośrednio układane po lekkim spulchnieniu wierzchniej warstwy gleby. Utworzona w ten sposób ruń trawiasta na niezagospodarowanych terenach i zniszczonych zieleńcach, w tym pasach drogowych, od zaraz upiększa swą żywotnością i estetyką tereny miasta. Ma to istotne znaczenie dla ograniczenia do minimum zabiegów pielęgnacyjnych na zieleńcach, czyli często bezskutecznej walki z chwastami tak środkami mechanicznymi, jak i chemicznymi. Dotychczas gotowe

dywany trawiaste wyłożono m.in. na Skwerze Jana Pawła II oraz w pasach dróg gminnych.

W 2005 r. ZUOK wzbogacił się o nowoczesną sortownię odpadów. Sortownia odpadów składa się z kabiny, sześciostanowiskowego taśmociągu (po trzy stanowiska z każdej strony) i koszów na surowce. Za pomocą zakupionego urządzenia sortowane są odpady wstępnie już posegregowane w wyniku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, prowadzonej przez mieszkańców za pomocą pojemników typu „dzwon” oraz zebrane w systemie workowym. Sortowane odpady są segregowane na 8 frakcji, tj. np. szkło białe, papier gazetowy, papier barwny itd. Tak posegregowane surowce wtórne są poddane tzw. prasowaniu i przekazywane do recyklingu. Zakupione urządzenie pozwala na bardziej sprawne dokonywanie segregacji odpadów. Inwestycja ta przyczyniła się także do poprawienia dotychczasowych warunków pracy osób zajmujących się w Zakładzie segregacją odpadów. Do tej pory pracownicy ci pracowali w dużej nieogrzewanej hali. Teraz natomiast pracują przy taśmociągu znajdującym się w ogrzewanej kabinie.

Zbiórką odpadów komunalnych zmieszanych objętych jest na terenie miasta blisko 100 % mieszkańców. Na terenie miasta selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych jest prowadzona w systemie odbioru bezpośredniego w oparciu o plastikowe worki (zabudowa jednorodzinna) oraz w systemie donoszenia opartego na pojemnikach wielkopojemnościowych (zabudowa wielorodzinna). Zbiórką tą objętych jest około 60 % mieszkańców. Zbierane są: szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura.

Ponadto selektywną zbiórką odpadów objęto:

- odpady ulegające biodegradacji - tylko pochodzące z czyszczenia ulic i parków oraz pielęgnacji terenów zielonych,
- odpady wielkogabarytowe - zbiórki okresowe,
- odpady budowlane - zbierane w specjalne podstawione pojemniki,

- odpady niebezpieczne - baterie i jarzeniówki zbierane są w specjalnych pojemnikach rozmieszczonych w niektórych instytucjach, placówkach oświatowych i sklepach elektrycznych, istnieje także indywidualny odbiór sprzętu elektrycznego i elektronicznego od osób, czy podmiotów to zgłaszających, dostarczane mogą też być indywidualnie na składowisko,
- odzież używaną - zbierane okresowo w oparciu o rozstawione na terenie miasta specjalistyczne pojemniki.

Wywozem odpadów komunalnych zajmują się trzy podmioty gospodarcze posiadające stosowne zezwolenia na taką działalność, do których należą:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. (obsługuje około 95 % mieszkańców miasta),
- Przedsiębiorstwo Komunalne „Sanikont”,
- Zakład Budowlany Wielobranżowy „Stanzew”.

Do zbierania odpadów komunalnych wykorzystywane są pojemniki SM110 l, pojemniki MGB 240 l, PA 1,1 m³, kontenery KP-7 oraz kontenery KP-10.

Jedynym poważnym zagrożeniem dla środowiska na terenie miasta Inowrocławia mogą być „dzikie wysypiska” lub też zaśmiecanie terenu. Jak na terenie całego kraju, tak i tu wytwarzane są odpady zawierające azbest, będące wynikiem prac rozbiórkowych, usuwania eternitowych pokryć dachowych itp., które są często niewłaściwie przechowywane albo celowo porzucane.

5. Warunki klimatyczne

Miasto Inowrocław pod względem regionalizacji klimatycznej należy do Dzielnicy Klimatycznej Pomorskiej, której klimat charakteryzuje się stosunkowo chłodnym latem i dość łagodną zimą.

Warunki klimatyczne panujące na terenie miasta Inowrocław należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno - morskiego i polarno - kontynentalnego, o przewadze wiatrów zachodnich, północno - zachodnich oraz północnych. Ponadto charakteryzuje je duża wilgotność powietrza.

Parametry meteorologiczne opisujące warunki klimatyczne omawianego obszaru, będące wynikami wieloletnich obserwacji opracowane zostały dla stacji klimatycznej położonej w Inowrocławiu (90 m n.p.m.). Zestawienie danych klimatycznych zawierają poniższe Tabele 13 i 14.

Tabela 13. Parametry klimatyczne na stacji klimatycznej w Inowrocławiu. Lata 1957-1971 oraz 1956-1981.

Parametr	Inowrocław
Średnia roczna temperatura powietrza [°C]	7,8
Średni roczny opad [mm]	782
Średnia prędkość wiatru [m/s]	2,9

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie IMGW.

Tabela 14. Parametry klimatyczne na stacji klimatycznej w Inowrocławiu. Lata 1989-1998 oraz rok 2003.

Parametr	1989-1998	2003
Średnia roczna temperatura powietrza [°C]	8,6	9,6
Średni roczny opad [mm]	454	400,3
Średni opad w okresie wegetacyjnym (kwiecień-wrzesień)	281	265,3
Średnia prędkość wiatru [m/s]	2,86	2,9

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie IMGW.

Najwyższe opady w ciągu roku odnotowywane są w miesiącach letnich, a najniższe w miesiącach zimowych, od stycznia do marca. Średnia roczna wielkość opadów wynosiła w latach 1957 - 1971 około 782 mm, z kolei za okres od 1989 do 1998 roku, średnie roczne kształtują się na poziomie 455 mm. Widoczny jest więc spadek wielkości opadów na omawianym obszarze. Dla okresu wegetacyjnego (od kwietnia do września) średnia suma opadów atmosferycznych za lata 1989 - 1998 wynosi około 281 mm, natomiast w roku 2003 liczy około 265,3 mm.

Na analizowanym terenie występuje klimat nizinny, o cechach klimatu morskiego - z łagodnymi zimami, częstymi odwilżami oraz z krótkim zaleganiem pokrywy śnieżnej oraz klimatu kontynentalnego - z przewagą opadów w okresie letnim. W Inowrocławiu mamy także do czynienia z niewielką liczbą dni pochmurnych (stosunkowo duże usłonecznienie), dni upalnych i mroźnych. Rzadko też występują tu silne wiatry. Przy czym w skali roku przewagę mają wiatry zachodnie, chociaż znaczny udział jest też wiatrów północno - zachodnich i południowo - zachodnich. Wiatry o małych prędkościach nie sprzyjają jednak oczyszczaniu atmosfery zanieczyszczonej pyłami przemysłowymi.

Teren miasta Inowrocławia nie wykazuje znacznych dysproporcji w lokalnych warunkach klimatycznych. Jednak usytuowanie fizjograficzne związane z występowaniem specyficznych terenów solankowych wpływa na warunki meteorologiczne miasta, wprowadzając swoisty mikroklimat w Parku Solankowym.

6. Uwarunkowania demograficzno - społeczne Inowrocławia

Według danych statystycznych z 31 grudnia 2006 r. w mieście Inowrocławiu zameldowanych jest 76.995 osób, w tym kobiety stanowią 40.486 osób, a mężczyźni - 36.509 osób. Faktyczne miejsce zamieszkania na koniec roku 2006 r. wynosi 76.849 osób, w tym kobiety liczą 40.393 osób, natomiast mężczyźni - 36.456 osób. Przyrost naturalny na koniec roku 2006 był ujemny i stanowił -134, odpowiednio dla mężczyzn wynosił -79, natomiast dla kobiet -55.

Powyższe dane wskazują, że pod względem ludności jest to miasto średniej wielkości.

Tabela 15. Zestawienie liczby ludności w latach 2000 - 2006.

Rok	Liczba ludności	Kobiety	Mężczyźni
2000	78.203	41.098	37.105
2001	78.034	40.971	37.063
2002	77.936	40.956	36.980
2003	77.891	40.907	36.984
2004	77.647	40.834	36.813
2005	77.313	40.627	36.686
2006	76.849	40.393	36.456

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Z Tabeli 15 wynika, iż liczba mieszkańców miasta w ostatnich latach systematycznie malała, co spowodowane jest ujemnym saldem migracji. Oznacza to, że więcej osób wyprowadza się z miasta niż się w nim osiedla.

Zjawisko to związane jest przede wszystkim z wyjazdami do szkół wyższych oraz w poszukiwaniu pracy za granicami Inowrocławia.

Obserwuje się również zjawisko osiedlania się w pobliżu miasta, lecz poza jego granicami - szczególnie w gminie Inowrocław. Dotyczy to głównie osób lepiej sytuowanych, a efektem takiej tendencji jest m.in. spadek dochodów podatkowych miasta, pomimo iż osoby te nadal korzystają z infrastruktury społecznej miasta (m.in. z oświaty, czy służby zdrowia).

Tabela 16. Przyrost naturalny w Inowrocławiu w latach 2000-2006.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2000	668	782	-114
2001	685	714	-29
2002	589	688	-99
2003	656	678	-22
2004	597	768	-171
2005	631	732	-101
2006	631	765	-134

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Z analizy powyższych wskaźników wynika, że Inowrocław nie jest miastem młodym, mimo ujemnej wartości przyrostu naturalnego. Duża część mieszkańców miasta jest w wieku produkcyjnym - 66,6 % (dane z grudnia 2006 r. - 51.179 osób), mało jest natomiast osób w wieku przedprodukcyjnym - 18,5 % (dane z końca 2006 r. wskazują na 14.183 osób). W wieku poprodukcyjnym na koniec 2006 r. było 11.487, co daje 14,9 %. Jeżeli taka tendencja będzie się stale utrzymywała, to może doprowadzić do tego, że już w najbliższej przyszłości wskaźnik przyrostu naturalnego będzie stale ujemny i liczba mieszkańców będzie się zmniejszała.

Warto zauważyć, iż w ostatnich latach odsetek ludzi młodych zmniejsza się na skutek niższego przyrostu naturalnego i odpływu ludności w poszukiwaniu pracy za granicami miasta. Równocześnie, podobnie jak w większości polskich miast, wzrasta udział osób starszych w strukturze demograficznej. Na tle kraju miasto charakteryzuje bardzo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym. Podczas gdy średnia krajowa ludności w wieku produkcyjnym wynosi około 62 %, Inowrocław posiada w tej grupie wiekowej 66,6 % ludności. Zmiana proporcji między różnymi grupami wiekowymi znacząco wpływa na rynek pracy, bowiem decyduje o liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wejście na rynek pracy kolejnych roczników „wyżu demograficznego” (osoby urodzone na początku lat 80-tych), przy tendencjach wzrostowych w gospodarce - zwiększa potencjał siły roboczej, a z drugiej strony, przy recesji gospodarczej może spowodować wzrost bezrobocia. Trzeba również zauważyć, iż od kilku lat wzrasta skłonność młodych ludzi do emigrowania z mniejszych miast do większych ośrodków. Niekorzystnym zjawiskiem jest przy tym zdecydowanie większa mobilność osób lepiej wykształconych, co sprawia, że ogólny poziom wykształcenia mieszkańców nie ulega znaczącej poprawie.

Tabela 17. Struktura ludności według grup wiekowych na koniec roku 2006.

Grupy wiekowe	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Mieszkańcy razem	76.849	100,0	40.393	100,0	36.456	100,0
DZIECI 0-4 LAT	3.106	4,05	1.473	3,65	1.633	4,48
DZIECI 5-9 LAT	3.446	4,48	1.678	4,16	1.768	4,85
DZIECI 10-14 LAT	4.422	5,75	2.130	5,27	2.292	6,29
LUDNOŚĆ 15-19 LAT	5.420	7,05	2.617	6,48	2.803	7,69
LUDNOŚĆ 20-24 LAT	6.602	8,60	3.173	7,86	3.429	9,41
LUDNOŚĆ 25-29 LAT	6.022	7,84	2.915	7,22	3.107	8,52
LUDNOŚĆ 30-34 LAT	5.672	7,38	2.878	7,12	2.794	7,66
LUDNOŚĆ 35-39 LAT	4.844	6,30	2.505	6,20	2.339	6,42
LUDNOŚĆ 40-44 LAT	5.188	6,75	2.756	6,82	2.432	6,67
LUDNOŚĆ 45-49 LAT	6.518	8,48	3.528	8,73	2.990	8,20
LUDNOŚĆ 50-54 LAT	6.597	8,58	3.451	8,54	3.146	8,63
LUDNOŚĆ 55-59 LAT	6.008	7,82	3.327	8,24	2.681	7,35
LUDNOŚĆ 60-64 LAT	3.457	4,50	1.940	4,80	1.517	4,16
LUDNOŚĆ 65-69 LAT	2.943	3,83	1.669	4,13	1.274	3,49
LUDNOŚĆ 70 + LAT	6.604	8,59	4.353	10,78	2.251	6,18

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Gęstość zaludnienia wynosi dla całego obszaru 2523,3 os./km². Wartość tego wskaźnika wykazuje silne zróżnicowanie na obszarze miasta. Oczywiście jest, że najmniejszą wartością będą charakteryzowały się obszary o niewielkiej zabudowie.

Obszary, dla których prowadzi się taką statystykę to w szczególności osiedla mieszkalne oraz tereny zabudowane, niekonieczne osiedla. W przypadku Inowrocławia obszarem miasta, które cechuje się najwyższą wartością gęstości zaludnienia jest Osiedle Rąbin – 3856,3 os./km², natomiast wartość najniższa przypisana jest Osiedlu Zdrojowemu, gdzie na jeden kilometr kwadratowy przypada 230 osób. Najwyższa wartość wskaźnika jest spowodowana faktem, iż jest to osiedle największe w mieście o dużej gęstości zabudowy. Wartość najniższa, co może dziwić nie należy wcale do obszarów zajmowanych przez zakłady produkcyjne, ale przez osiedle willowe.

Terenami miasta, które charakteryzują się największymi dobowymi wahaniami są tereny przemysłowe oraz tzw. „starówka”. Wysoka wartość wskaźnika na obszarach przemysłowych związana jest z tym, że są to duże zakłady, tzn. zatrudniające ponad 500 osób. Wahania wynikają z dojazdów do pracy w tych zakładach. Duże dobowe wahania gęstości zaludnienia w centrum miasta, na tzw. „starówce”, spowodowane są tym, że jest to teren stanowiący centrum usługowe oraz punkt „przepływowy” dużej ilości ludzi.

7. Uwarunkowania gospodarcze

Miasto Inowrocław jest lokalną metropolią, skupiającą najważniejsze urzędy i instytucje o zasięgu lokalnym i subregionalnym, zarówno w zakresie ochrony zdrowia, oświaty, kultury, jak i administracji, handlu, bankowości, ubezpieczeń, sądownictwa itd. Miasto stanowi ważny ośrodek przemysłowy, turystyczno - uzdrowiskowy i kulturalny regionu. Szkoły średnie z dużymi tradycjami przyciągają do miasta młodzież z okolicznych miasteczek i wsi. Dobrze wyposażona baza sportowa stwarza możliwość organizacji imprez sportowych i sportowo - rekreacyjnych o randze regionalnej i ponadregionalnej.

Inowrocław obecnie jest siedzibą powiatu inowrocławskiego. Promocja miasta jest ściśle związana z jego bogatą historią, pięknym krajobrazem oraz unikalnymi walorami turystycznymi.

Miasto Inowrocław stanowi jeden z bardziej rozwiniętych ośrodków przemysłowych województwa kujawsko - pomorskiego. W mieście stanowiącym centrum gospodarcze powiatu skupiona jest większość podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych na terenie powiatu inowrocławskiego.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2006 r. na terenie Inowrocławia funkcjonowało 6.793 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON. W sektorze publicznym zarejestrowano 257 jednostek gospodarczych, natomiast w sektorze prywatnym 6.536 jednostek gospodarczych.

Tabela 18. Liczba podmiotów gospodarczych w sekcjach na koniec 2006 r.

Nazwa sekcji	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Razem
A	0	53	53
B	0	1	1
C	0	4	4
D	5	613	618
E	2	3	5
F	1	523	524
G	0	2.310	2.310
H	1	245	246
I	3	446	449
J	0	290	290
K	149	1.021	1.170
L	17	2	19
M	60	100	160
N	14	430	444
O	5	495	500
P	0	0	0
R	0	0	0

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Podział podmiotów gospodarczych ze względu na branże przedstawia poniższa Tabela 19.

Tabela 19. Zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta Inowrocławia na koniec roku 2005.

Podmioty gospodarcze ogółem	5930
Produkcyjne	181
Handlowe	1848
Usługowe	3428
inne	473

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

Rozwój miasta wyznaczony jest przez jego ukształtowany przez lata charakter, tzn. gospodarczy, centralny dla sąsiadujących gmin. Polityka samorządu lokalnego zmierzała będzie w kierunku co najmniej zrównoważonego rozwoju, a przy sprzyjających warunkach otoczenia zewnętrznego - dynamicznego rozwoju. Przy istniejącej, dobrej bazie dla działalności gospodarczej, miejska polityka inwestycyjna ukierunkowana będzie na modernizację i unowocześnienie tej bazy oraz zwiększanie jej dostępności dla odbiorców. Bardzo ważnym celem strategicznym jest zwiększenie atrakcyjności miasta zarówno dla podmiotów gospodarczych, ale także dla mieszkańców obecnych i potencjalnych w przyszłości.

O gospodarczym znaczeniu Inowrocławia decyduje koncentracja przemysłu chemicznego, szklarskiego, poligraficznego, maszynowego i spożywczego oraz rozwijający się handel i usługi.

Wśród największych przedsiębiorstw należy wymienić takie firmy jak:

- **Huta Szkła Gospodarczego “Irena” S.A.** - potentat w zakresie produkcji szkła kryształowego i sodowego,
- **Inowrocławskie Kopalnie Soli “Solino” S.A.** - czołowy producent soli i solanki,
- Soda Polska Ciech Sp. z o. o., - liczący się wytwórca sody kalcynowanej, kredy strącanej i chlorku wapnia,
- firmy poligraficzne: **“Pozkal”, “Druk-Intro” i “Pol-Print”**,

- **“Alstal-Budownictwo”** – firma otrzymała w 2001 roku niemiecki certyfikat uprawniający do wykonywania prac w krajach Unii Europejskiej,
- **“Inter-Metal”** – firmie przyznano Medal Europejski (nadawany przez Urząd Integracji Europejskiej) za “Primusa”, układ chroniący kierowców przed czołowym uderzeniem w przeszkodę,
- **“Centrostal-Inowrocław” S.A.**,
- **INOFAMA S.A.**,
- **“Opak-Met”**,
- **Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska**,
- **Hurtownia “Oberon”**,
- **Hurtownia “Stal-Hen”**.

Większość przedsiębiorstw na terenie miasta to jednak małe i średnie zakłady, których utworzenie głównie podyktowane było pogarszającą się sytuacją zakładów państwowych.

Na terenie Inowrocławia powstała też duża ilość podmiotów o charakterze handlowym i usługowym, których działalność oparta jest o świadczenie usług mieszkańcom miasta.

Do obiektów usługowych należy zaliczyć przede wszystkim:

- Kompleks kinowy „Kinomax” oddany do użytku w 2005 r., zlokalizowany przy ulicy Molla, blisko zabudowy wielorodzinnej (blokowej),
- Hipermarket Kaufland, położony na rogu ulic - Miechowickiej i Poznańskiej,
- Supermarket budowlany „Bricomarche”, zlokalizowany przy ulicy Wojska Polskiego, w niewielkiej odległości od kościoła i innego supermarketu,

-
- Supermarket „Carrefour”, zlokalizowany przy zbiegu ulic - Wojska Polskiego i Józefa Piłsudskiego, w niewielkiej odległości od zabudowy wielorodzinnej,
 - Kompleks handlowo - usługowy, zlokalizowany przy Al. Niepodległości, w niewielkiej odległości od zabudowy wielorodzinnej,
 - Budynek biurowy, zlokalizowany na rogu ulic - Staszica i Świętokrzyskiej, w niewielkiej odległości od zabudowy wielorodzinnej kamienniczej,
 - Budynek mieszkalno - usługowy, położony przy ulicy Królowej Jadwigi, w sąsiedztwie zabudowy wielorodzinnej - kamienniczej,
 - Supermarket „Polomarket”, zlokalizowany przy ulicy Narutowicza, w sąsiedztwie Strefy Uzdrawiskowej,
 - Targowisko Staromiejskie, zlokalizowane przy ulicy Cmentarnej,
 - Basen oraz lodowisko na tyłach szkoły wpisanej do rejestru zabytków, położone przy ulicy Toruńskiej,
 - Hala widowiskowo-sportowa OSIR przy al. Niepodległości
 - Supermarket „Lidl”, zlokalizowany przy ulicy Jacewskiej, w niewielkiej odległości od zabudowy wielorodzinnej,
 - Supermarket „Netto”, zlokalizowany w miejscu parku, przy ulicy Św. Ducha.

W Inowrocławiu wysoko rozwinęły się także usługi zdrowotne, jakim są liczne sanatoria na terenie parku zdrojowego. Mimo tego, że na terenie miasta rozwinął się przemysł chemiczny, szklarski i maszynowy, to nadal podstawą „funkcjonowania” miasta jest jego statut uzdrowiska i cała infrastruktura z nim związana. Ponadto, Inowrocław jest doskonałym przykładem miasta, które mimo tak zróżnicowanych gałęzi gospodarki może bardzo dobrze funkcjonować i rozwijać się.

Na terenie Inowrocławia nie występują obszary, które skupiałyby na swoim obszarze konkretne rodzaje działalności. Nie dotyczy to oczywiście terenów produkcyjnych.

8. Uwarunkowania rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

8.1 Komunikacja

8.1.1 Układ drogowy

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych na terenie miasta należą drogi krajowe nr: 15 i 25 o łącznej długości równej 11,568 km, wojewódzkie nr: 251 i 252 o łącznej długości wynoszącej na terenie miasta 3,861 km. Wymienione drogi pełnią ważną funkcję komunikacyjną, zapewniając połączenie miasta z innymi ośrodkami oraz spełniają istotne znaczenie gospodarcze i turystyczne. Podobne znaczenie mają drogi powiatowe, których łączna długość na terenie miasta wynosi 34,807 km. Ponadto, na terenie miasta funkcjonuje sieć dróg gminnych i zakładowych służące miejscowym potrzebom. Łączna długość dróg gminnych wynosi 88,771 km.

Zestawienie danych dotyczących dróg istniejących na terenie miasta Inowrocławia przedstawia Tabela 20.

Tabela 20. Dane dotyczące dróg na terenie Inowrocławia.

Nr drogi	Opis odcinka		Długość
<i>Drogi krajowe</i>			
Pikietaż			
	od	do	
15	195 + 053 Inowrocław ul. Górnicza ul. Szymborska ul. Andrzeja ul. Najświętszej Marii Panny ul. Toruńska (od ul. Bpa A. Laubitza do granic miasta) ul. Poznańska (od ul. Górniczej do granic miasta)	203 + 075 Toruń	8,022

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
 MIASTO INOWROCŁAW

25	187 + 400 Bydgoszcz ul. Szosa Bydgoska ul. Dworcowa ul. Stanisława Staszica	190 + 946 Ostrów Wlkp.	3,546
<i>Drogi wojewódzkie</i>			
251	Kalisko – Damasławek – Inowrocław (od 71 + 889 do 74 + 043) ul. Pakoska ul. Kruśliwiecka		2,154
252	Inowrocław – Rózinowo (od 0 + 000 do 2 + 005) ul. Jacewska (od ul. Toruńskiej do ul. Działowej) ul. Działowa ul. Św. Ducha (od ul. Działowej do granic miasta)		1,707
<i>Drogi powiatowe</i>			
2555C	ul. Batkowska (od 5 + 284 do 6+ 585)		1+301
3401C	ul. Cegielna (od 0 + 000 do 0 + 572)		0+572
3402C	ul. Dubienka (od 0 + 000 do 0 + 203)		0+203
3403C	ul. Św. Ducha (od 0 + 000 do 0 + 933)		0+933
2545C	ul. Jacewska (od 0 + 000 do 1 + 235)		1 + 235
3404C	ul. Kopernika (od 0 + 000 do 0 + 522)		0 + 522
3405C	ul. Królowej Jadwigi (od 0 + 000 do 0 + 434)		0 + 434
3406C	ul. Krzywoustego (od 0 + 000 do 0 + 649)		0 + 649
2518C	ul. Marcinkowskiego (od 4 + 473 do 6 + 575)		2 + 102
3407C	ul. Marulewska (od 0 + 000 do 1 + 501)		1 + 501
2567C	ul. Mątewska (od 0 + 000 do 2 + 026)		2 + 026
3408C	ul. Miechowicka (od 0 + 000 do 1 + 145)		1 + 145
3409C	ul. Narutowicza (od 0 + 000 do 1 + 314)		1 + 314
3410C	ul. Niepodległości (od 0 + 000 do 2 + 251)		2 + 251
3411C	ul. Okrężna (od 0 + 000 do 0 + 351)		0 + 351

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
 MIASTO INOWROCŁAW

2033C	ul. Orłowska (od 30 + 716 do 32 + 059)	1 + 343
3412C	ul. Poznańska (od 0 + 000 do 0 + 776)	0 + 776
3413C	ul. Przybyszewskiego (od 0 + 000 do 1 + 563)	1 + 563
3414C	ul. Rąbińska (od 0 + 000 do 2 + 224)	2 + 224
2566C	ul. Reymonta (od 0 + 000 do 0 + 282)	0 + 282
3415C	ul. Roosevelta (od 0 + 000 do 0 + 614)	0 + 614
3416C	ul. M.C.Skłodowskiej (od 0 + 000 do 0+812)	0+812
3417C	ul. Sikorskiego(od 0 + 000 do 0 + 364)	0 + 364
3418C	ul. Solankowa (od 0 + 000 do 0 + 966)	0 + 966
3419C	ul. Szymborska (od 0 + 000 do 2 + 979)	2 + 979
3420C	ul. Średnia (od 0 + 000 do 0 + 186)	0 + 186
3421C	ul. Świętokrzyska(od 0 + 000 do 1 + 238)	1 + 238
3422C	ul. Toruńska (od 0 + 000 do 0 + 464)	0 + 464
3423C	ul. Wielkopolska (od 0 + 000 do 1 + 598)	1 + 598
3424C	ul. Wierzbńskiego (od 0 + 000 do 1 + 896)	1 + 896
3425C	ul. Wojska Polskiego (od 0 + 000 do 1 + 743)	1 + 743
3426C	ul. Wawrzyniaka (od 0 + 000 do 0 + 257)	0 + 257
<i>Drogi gminne</i>		
Brak danych	<ol style="list-style-type: none"> 1. 59 Pułku Piechoty 2. 6 Stycznia 3. Adama Asnyka 4. Adama Mickiewicza 5. Adama Znanieckiego 6. Al. Henryka Sienkiewicza 7. Al. Powstańców 8. Al. 800-lecia Inowrocławia 9. Armii Krajowej 10. Andrzeja Dybalskiego 11. Bagienna 	88,771

12. Bartka Nowaka	
13. Biskupa Antoniego Laubitza	
14. Błonie	
15. Boczna	
16. Bolesława Chrobrego	
17. Bolesława Leśmiana	
18. Bolesława Prusa	
19. Bolesława Śmiałego	
20. Brzoskwiniowa	
21. Budowlana	
22. Bukowa	
23. Chemiczna	
24. Cicha	
25. Cmentarna	
26. Cypriana Kamila Norwida	
27. Czarna Droga	
28. Czesława Janczarskiego	
29. Daniela Rakowicza	
30. Dąbrówki	
31. Długa	
32. Dojazdowa	
33. Droga do Lotniska	
34. Dyngusowa	
35. Edwarda Ponińskiego	
36. Elizy Orzeszkowej	
37. Emilii Plater	

38. Ewy Szelburg-Zarembiny	
39. Fabryczna	
40. Farna	
41. Franciszka Becińskiego	
42. Franciszka Posadzego	
43. Gdyńska	
44. Gen. Franciszka Kleeberga	
45. Genowefy Jaworskiej	
46. Glinki	
47. Grochowa	
48. Grodzka	
49. Gronowa	
50. Gustawa Zielińskiego	
51. Gwarków	
52. Harcerstwa Polskiego	
53. harcmistrza Marcina Strachanowskiego	
54. Henryka Czamana	
55. Henryka Fryderyka Hoyera	
56. Ignacego Daszyńskiego	
57. Ignacego Jana Paderewskiego	
58. Iwana Alejnika	
59. Izydora Sobeckiego	
60. Jagiellońska	
61. Jagodowa	
62. Jakuba Jasińskiego	
63. Jana Brzechwy	

64. Jana III Sobieskiego	
65. Jana Karola Maćkowskiego	
66. Jana Kasprowicza	
67. Jana Kilińskiego	
68. Jana Kochanowskiego	
69. Jana Marcina Szancera	
70. Jana Molla	
71. Jana z Ludziska	
72. Janiny Porazińskiej	
73. Janusza Kusocińskiego	
74. Jaśminowa	
75. Jesionowa	
76. Józefa Chociszewskiego	
77. Józefa Ignacego Kraszewskiego	
78. Józefa Kościelskiego	
79. Józefa Krzymińskiego	
80. Józefa Weysenhoffa	
81. Juliusza Słowackiego	
82. Juliusza Trzcńskiego	
83. Justyny Wichlińskiej	
84. Karola Libelta	
85. Kasztanowa	
86. Kasztelańska	
87. Kazimierza Burzyńskiego	
88. Kazimierza Jagiellończyka	
89. Kazimierza Kujawskiego	

90. Kazimierza Odnowiciela	
91. Kazimierza Sprawiedliwego	
92. Kazimierza Wielkiego	
93. Kątna	
94. Klemensa Janickiego	
95. Kolejowa	
96. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	
97. Konwaliowa	
98. Kornela Makuszyńskiego	
99. Kościelna	
100. Kręta	
101. Krótka	
102. ks. Bogdana Gordona	
103. ks. Bolesława Jaśkowskiego	
104. ks. Dobromira Ziarniaka	
105. ks. Romana Zientarskiego	
106. ks. Władysława Demskiego	
107. Kujawska	
108. Kurowa	
109. Kwiatowa	
110. Leona Czaplickiego	
111. Leona Czarlińskiego	
112. Leona Kruczkowskiego	
113. Lipowa	
114. Lotnicza	
115. Ludwika Błazka	

116.Łączna	
117.Łucjana Grabskiego	
118.Magazynowa	
119.Makowa	
120.Maksymiliana Gruszczyńskiego	
121.Malinowa	
122.Mała Andrzeja	
123.Mała Rybnicka	
124.Marcelego Kujawy-Połączyńskiego	
125.Marii Konopnickiej	
126.Marii Kownackiej	
127.Marszałka Józefa Piłsudskiego	
128.Metalowców	
129.Mieszka I	
130.Mikołaja Reja	
131.Mikorzyńska	
132.Milenijna	
133.Młyńska	
134.Modrakowa	
135.Morełowa	
136.Mostowa	
137.Niemojewskich	
138.Nizinna	
139.Notecka	
140.Nowa	
141.Objazdowa	

142.Obwodowa	
143.Ogrodowa	
144.Okreżek	
145.Orzechowa	
146.Osiedle Bydgoskie	
147.Osiedle Okreżek	
148.Papuszy	
149.Pawła Cymsa	
150.Piękna	
151.Piotra Bartoszcze	
152.ul. 3 Maja	
153.Plebanka	
154.płk. Witolda Roszkowskiego	
155.Podgórna	
156.Pogodna	
157.Pokojowa	
158.Polna	
159.Popowicka	
160.Poprzeczna	
161.Powstańca Kwiatkowskiego	
162.Powstańców Warszawy	
163.ppłk. Józefa Owczarskiego	
164.Prezydenta Apolinarego Jankowskiego	
165.Przesmyk	
166.Przy Stadionie	
167.Przy Stawku	

168.Przypadek	
169.Rodu Czaplów	
170.Rogowa	
171.Rolna	
172.Romana Dmowskiego	
173.Różana	
174.Ruciana	
175.Rumiankowa	
176.Rybnicka	
177.Rynek	
178.Rzemieślnicza	
179.Rzeźnicka	
180.Składowa	
181.Skryta	
182.Słoneczna	
183.Sodowa	
184.Solna	
185.Spokojna	
186.Spółdzielców	
187.Stanisława Kielbasiewicza	
188.Stanisława Łuczaka	
189.Stanisława Sroczyńskiego	
190.Stanisława Szenica	
191.Stanisława Wachowiaka	
192.Stanisława Waszaka	
193.Stanisława Wyspiańskiego	

194. Stare Miasto	
195. Staropoznańska	
196. Stefana Batorego	
197. Stefana Czarnieckiego	
198. Stefana Żeromskiego	
199. Stolarska	
200. Sylwestra Ranusa	
201. Szarych Szeregów	
202. Studzienna	
203. Szeroka	
204. Szklarska	
205. Szkolna	
206. Szybowcowa	
207. Śniadeckich	
208. Św. Mikołaja	
209. Tadeusza Boya-Żeleńskiego	
210. Tadeusza Kościuszki	
211. Tomasza Graczykowskiego	
212. Topolowa	
213. Torowa	
214. Transportowca	
215. Tulipanowa	
216. Ustronie	
217. Wałowa	
218. Wapienna	
219. Warsztatowa	

220. Wiejska	
221. Wiktora Spornego	
222. Wiśniowa	
223. Władysława Broniewskiego	
224. Władysława Hermana	
225. Władysława Jagiełły	
226. Władysława Łokietka	
227. Wodna	
228. Wspólna	
229. Zamknięta	
230. Zapadłe	
231. Zenona Kosidowskiego	
232. Zielona	
233. Zofiówka	
234. Zygmunta Wilkońskiego	
235. Żytnia	
236. bez nazwy, przebieg: od ul. Wojska Polskiego	

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy; Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy, Zarządu Dróg Powiatowych Łatkowo, Urzędu Miasta Inowrocławia.

Na wymienionych drogach, odbywa się ruch pojazdów samochodowy o zróżnicowanym natężeniu. Strukturę średniego natężenia ruchu na poszczególnych drogach krajowych i wojewódzkich przedstawia Tabela 21.

Tabela 21. Natężenie ruchu pojazdów samochodowych na drogach krajowych i wojewódzkich w 2000 r.

Nr drogi	Odcinek	Pojazdy ogółem/dobę
15	ul. Poznańska – ul. Górnicza	14 950
	ul. Górnicza – ul. Toruńska	12 385
25	od granicy miasta – do ul. Staszica	14 028
	od ul. Staszica – do ul. Poznańskiej	11 850
251	poza granicami miasta*	5 327
252	poza granicami miasta*	1 758

* - z powodu braku przeprowadzenia badań pomiarów natężenia ruchu na terenie miasta, przyjęto wartości natężenia ruchu przeprowadzone poza granicami administracyjnymi miasta, które nie odbiegają w znaczący sposób od natężenia ruchu w samym mieście.

Źródło: Gminny Program Ochrony Środowiska dla Miasta Inowrocławia, 2004 r., na podstawie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy, Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy.

Jakość techniczna większości dróg w Inowrocławiu nie odpowiada normom, nawierzchnie nie są przystosowane do występującego natężenia ruchu drogowego, a tym samym nie zapewniają właściwego bezpieczeństwa użytkownikom dróg. Ponadto przez miasto odbywa się narastający ruch tranzytowy, który nie tylko pogarsza warunki ruchu wewnętrznego w mieście, lecz jest przede wszystkim niezmiernie uciążliwy dla mieszkańców i przyczynia się do degradacji istniejącej zabudowy.

Istniejące w mieście trudności w realizacji zadań transportowych spowodowały, że zatwierdzono budowę obwodnicy miejskiej.

8.1.2 Komunikacja kolejowa

W Inowrocławiu mamy do czynienia z terenem zamkniętym, jakim jest teren należący do polskich kolei państwowych. Przez Miasto Inowrocław przebiegają dwie zelektryfikowane magistrale kolejowe (dwutorowe) o znaczeniu krajowym: nr 131 relacji Katowice - Chorzów Batory – Inowrocław – Tczew oraz nr 353 relacji Poznań Wschód – Inowrocław – Olsztyn.

Uzupełnienie stanowi linia o znaczeniu regionalnym nr 206 Inowrocław Rąbinek – Drawski Młyn (niezelektryfikowana), należąca do linii o państwowym znaczeniu, linia jednotorowa.

Dodatkowo, przez teren miasta przebiegają dwie linie kolejowe o znaczeniu regionalnym otwarte tylko dla ruchu towarowego i zamknięte dla ruchu pasażerskiego: linia jednotorowa, niezelektryfikowana nr 231 Inowrocław Mątwy – Kruszwica oraz linia dwutorowa zelektryfikowana nr 741 Jaksice – Mimowola.

Szczegółowy spis terenów zamkniętych przechodzących przez miasto Inowrocław stanowi załącznik do „Zmiany Studium...”.

8.1.3 Szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe

W okolicy i w granicach administracyjnych Inowrocławia przebiegają cztery piesze szlaki turystyczne:

- Trasa piesza 1 „Szlak Jana Kasprowicza” (niebieski 17,5 km) – przebiega przez dworzec PKS – al. Kopernika – ul. Roosevelta – ul. Staszica – ul. 6 Stycznia – ul. św. Mikołaja – ul. Kasztelańska – ul. Paderewskiego – Rynek – ul. Królowej Jadwigi – pl. Klasztorny – ul. Kilińskiego – ul. Średnia – ul. Toruńska – ul. NMP – ul. Andrzeja – ul. Szymborska (2,5 km w mieście) – Szymborze – Sikorowo – Łojewo – Szarlej – Kruszwica,

- Trasa piesza 2 „Szlak Stanisława Przybyszewskiego” (zielony, 17 km) – trasa przebiega przez dworzec PKS – al. Kopernika – ul. Roosevelta – ul. Solankowa – ul. Staszica - ul. Narutowicza – ul. Królowej Jadwigi – ul. Toruńska – (przesmyk) – pl. Klasztorny – ul. Kościuszki – ul. Rybnicka – ul. Szymborska – ul. Marulewska (część miejska 3 km) – Marulewy – Trzaski – Jaronty – Dulsk – Góra – Łojewo – (kanał Noteci) – Mątwy (ul. Mątewska) – pętla MPK,

- Trasa piesza 3 „Szlak Gen. Władysława Sikorskiego” (czerwony, 25,5 km) - dworzec PKS - ul. Kasprowicza - ul. Marcinkowskiego - ul. Laubitza - ul. Jacewska

- ul. Bursztynowa - ul. Św. Ducha (część miejska 2,5 km) - Turzany - Balczewo - (las balczewski) - Huby Parchańskie - Parchanie - Wierzbiczany – Gniewkowi,
- Trasa piesza 4 „Szlak Powstania Wielkopolskiego” (żółty, 16 km) – prowadzi przez dworzec PKP - ul. Dworcowa - dworzec PKS - ul. Kasprowicza - ul. Przypadek - ul. Orłowska - ul. Toruńska - ul. Królowej Jadwigi - ul. 6 Stycznia - ul. św. Mikołaja - ul. Studzienna - Zofiówka - ul. Roosevelta - ul. Świętokrzyska - Solanki (część miejska 4 km) - Mimowola - Kościelec Kujawski - Gorzany - Lechowo - Pakość - ul. Topolowa - ul. Inowrocławska - Rynek - ul. Barcińska (cmentarz) - ul. Grobla - dworzec PKP.

Miasto Inowrocław posiada dwie ścieżki rowerowe:

- pierwsza, biegnie wzdłuż ulicy Poznańskiej na odcinku od ulicy Wspólnej do ulicy Górniczej, następnie ulicą Stanisława Staszica do ulicy Świętokrzyskiej, od ulicy Świętokrzyskiej do Alei Niepodległości (2925 m),
- druga bierze początek od ulicy Wierzbńskiego, biegnie alejkami Parku Solankowego, następnie ulicami: Zygmunta Wilkońskiego i Prezydenta G. Narutowicza do Alei Okrężnej i kładki pakoskiej (1290 m).

Ponadto wytyczona jest ścieżka ulicą Miechowicką - na odcinku od ulicy Poznańskiej do Alei Niepodległości (250 m).

Łączna długość ścieżek to 4465 metrów. Dotychczas wybudowane ścieżki stanowią część „projektu koncepcyjnego”, jaki został opracowany dla organizacji ruchu rowerowego w mieście Inowrocław. Projekt przewiduje, że łączna długość tras rowerowych wyniesie 73600 m. Tworzenie bezpiecznych ścieżek rowerowych ma na celu ograniczenie emisji gazów w transporcie drogowym poprzez zmniejszenie wykorzystania samochodów osobowych na rzecz transportu niezmotoryzowanego.

Ważne jest przy tym, aby użytkownicy dróg byli przekonani o korzyściach płynących ze zmiany środka lokomocji, jakim jest samochód, na popularny, a zapomniany w dobie rozwoju motoryzacji - rower.

Przez miasto Inowrocław biegnie **krajowy szlak rowerowy (zielony)**. Odcinek TORUŃ - GNIEWKOWO - INOWROCŁAW - BARCIN przedstawia się następująco:

Trasa szlaku prowadzi w całości drogami asfaltowymi, o mniejszym natężeniu ruchu drogowego, w trosce o bezpieczeństwo jadącego rowerem.

Charakterystyczne punkty szlaku:

0,0 km Toruń (ul. Kopernika) - początek szlaku,

3,0 km Mała Nieszawka (kościół)

Ciekawostki krajoznawcze:

- drewniany kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, zbudowany w 1890 roku jako zbór,
- ruiny zamku na małym wzniesieniu.

5,0 km Wielka Nieszawka

Ciekawostki krajoznawcze:

- zabudowania z okresu osadnictwa olenderskiego z XIX wieku,
- cmentarz ewangelicki (menonicki) z końca XVIII wieku.

11,5 km Cierpice (kościół)

Ciekawostki krajoznawcze:

- kościół parafialny p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski, wzniesiony w 1938 roku według projektu Wierzy i Kazimierza Sylwestrowiczów,

- cmentarz ewangelicki z przełomu XIX i XX wieku,
- zabytkowa zabudowa dworca PKP, pochodząca z 1875 roku.

23,0 km Zajezerze (miejsce pamięci) - miejsce związane z kaźnią mieszkańców z okolicznych miejscowości

25,0 km Gniewkowo

Ciekawostki krajoznawcze:

- kościół parafialny Św. Mikołaja i Konstancji z XIV wieku,
- dawny kościół ewangelicki z II połowy XIX wieku,
- dawna synagoga z II połowy XIX wieku,
- ratusz miejski z 1908 roku,
- dworzec kolejowy z 1817 roku,
- wieża ciśnieniowa z 1905 roku oraz dwa młyny parowe z końca XIX wieku.

29,0 km Lipie

Ciekawostki krajoznawcze:

- park krajobrazowy dworski ze stawem z II połowy XIX wieku,
- wieża - pozostałość po dawnym dworze, który spłonął w 1945 roku,
- zabudowania folwarczne (obora, stodoła, kuźnia).

32,0 km Lipionka

34,0 km Gąski

Ciekawostki krajoznawcze:

- kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla z początku XX wieku (około 1909 roku) dawniej ewangelicki,
- dawna pastorówka z początku XX wieku - obecnie plebania.

37,2 km Parchanki

40,0 km Parchanie

Ciekawostki krajoznawcze:

-
- kościół parafialny Św. Wojciecha o konstrukcji szachulcowo - murowanej z 1840 roku,
 - plebania z około 1900 roku i dworek z początku XX wieku z pamiątkową tablicą poświęconą generałowi Władysławowi Sikorskiemu,
 - park dworski z XIX wieku,
 - chata gliniano - drewniana z końca XIX wieku,
 - głaz z tablicą pamiątkową z 1891 roku upamiętniającą pobyt premiera i wodza naczelnego - gen. Władysława Sikorskiego.

41,5 km Kanał Parchański

43,0 km Słońsko

Ciekawostki krajoznawcze:

- dwór murowany z lat 30-tych XX wieku,
- park dworski z początku XX wieku.

46,0 km Balin

48,5 km Jacewo

52,0 km Inowrocław (ul. Narutowicza)

Ciekawostki krajoznawcze:

- kościół Imienia NMP (zwany Ruiną) zbudowany na przełomie XII/XIII wieku, romański z bardzo ciekawymi tzw. diabelskimi maskami,
- kościół Św. Mikołaja z I połowy XV wieku, późnogotycki,
- kościół Zwiastowania NMP z lat 1898-1900,
- kościół Św. Krzyża z 1863 roku,
- zachowana część murów miejskich gotyckich z XIV wieku,
- zespół zakładu kąpielowego i parku zdrojowego, które zainicjowano w 1875 roku,
- tężnia oddana do użytku w końcu XX wieku.

90,0 km Kościelec Kujawski

Ciekawostki krajoznawcze:

- romański kościół p.w. Św. Małgorzaty,
- najstarsza na Kujawach szkoła podstawowa.

98,0 km Pakość

Ciekawostki krajoznawcze:

- kaplice Pakoskiej Kalwarii zwanej "Kujawską Jerozolimą",
- kościół Św. Bonawentury.

102,0 km Piechcin

112,0 km Barcin

8.2 Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie ludności i przedsiębiorstw w wodę przedstawia się w Inowrocławiu bardzo korzystnie. Zaopatrzeniem ludności i podmiotów gospodarczych w wodę zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (PWIK) Sp. z o.o. w Inowrocławiu. Zdolności produkcyjne firmy nie w pełni zaspokajają potrzeby miasta.

Miasto Inowrocław zaopatrywane jest w wodę systemem sieci magistralnych o średnicy od 800 do \varnothing 200 mm i rozdzielczych wyposażonych w zasuwę, hydranty przeciwpożarowe, odwadniacze i odpowietrzacze oraz wyposażone w systemy wodociągowe – ujęcia, stacje uzdatniania i systemy rozprowadzania wody.

Na potrzeby miasta Inowrocław, do celów komunalnych wodę ujmuje się z ujęć podziemnych zlokalizowanych poza jego granicami. Wody podziemne wykorzystywane są również do celów przemysłowych przez niewielkie zakłady, którym woda dostarczana jest komunalną siecią wodociągową. Wody powierzchniowe pobierane są z kolei jedynie na potrzeby przemysłu. Największym użytkownikiem wody w mieście jest gospodarka miejska (odbiorcy komunalni) oraz przemysł.

Woda na potrzeby Inowrocławia jest pobierana z ujęć podziemnych w miejscowościach: Trzaski, Mała Nieszawka, Balin i Lipie. Najważniejsze dla miasta ujęcie znajduje się w miejscowości Trzaski (gmina Inowrocław).

Dobowa wydajność ujęcia wynosi tam 11.500 m³ i stanowi około 65 % dobowego zapotrzebowania. Ujęcie wody w Małej Nieszawce jest dużym ujęciem dla miasta Torunia, z którego uzupełniane jest zapotrzebowanie Inowrocławia na wodę (w przypadku awarii ujęcia wody w Trzaskach, gwarantuje pełne pokrycie zapotrzebowania miasta). W tę samą sieć podłączone jest ujęcie gminy Gniewkowo (ujęcie we wsi Lipie), której wydajność waha się od 3000 do około 4000 m³/d.

Ujęcie w Balinie jest rezerwowym źródłem wody dla miasta Inowrocławia. Przepompownia wody w Balinie wtłacza z magistrali toruńskiej do sieci miejskiej wodę w wielkości około 3000 - 7000 m³/d.

Z ujęcia powierzchniowego korzystają na potrzeby wodociągu lokalnego, Inowrocławskie Zakłady Chemiczne „Soda – Mątwy” S.A., które pobierają wodę bezpośrednio z jeziora Ludzisko w ilości 33 000 m³/d - do celów technologicznych i energetycznych.

Na terenie miasta zlokalizowane są również studnie publiczne i prywatne. Na terenie miasta znajduje się 14 publicznych studni. Studnie publiczne są nie podłączone do systemu wodociągowego i mają za zadanie zaopatrywać ludność w wodę do picia w sytuacjach kryzysowych.

Dobowa zdolność produkcyjna czynnych ujęć wody zaopatrujących wodociągi publiczne na terenie miasta Inowrocławia w roku 2007 wynosiła 10 284 m³/d. Taka sama wartość charakteryzuje dobową zdolność uzdatniania wody w czynnych urządzeniach wodociągowych, natomiast dobową zdolność przesyłową całego wodociągu wynosiła 12 149 m³/d. Zdolność produkcyjna ujęć zaspokaja potrzeby ludności miasta. Pomimo zwiększenia się liczby odbiorców wody z sieci wodociągowej jej przesył stopniowo maleje, co jest efektem opomiarowania zużycia wody, a sprzedaż utrzymuje się mniej więcej na takim samym poziomie.

W 2007r. roku do miasta łącznie dostarczono ok. 4,43 mln m³, z czego ok. 3,75 mln m³ tj. 84,6% pochodziło z ujęcia własnego, natomiast zakup wyniósł ok. 0,68 mln m³ czyli 15,4%. Utrzymywany jest wysoki poziom produkcji wody w Trzaskach mimo problemów z obniżającym się poziomem wody na ujęciu i pogarszającą się jej jakością wody surowej. Nadal notowany jest niewielki spadek zapotrzebowania i produkcji wody. Zapotrzebowanie na wodę w stosunku do roku 2006 zmalało o 1,3% , a produkcja wody o 4,3%.

Sprzedaż w 2007r. wyniosła 3.792.889 m³ (w 2006r.- 3.778.892 m³). Wzrósł również zakup wody do 0,68 mln m³.

Na potrzeby gospodarstw domowych dostarczono 2397,4 tys. m³, na cele produkcyjne 684,8 tys. m³, a na pozostałe cele 590,6 tys. m³. Różnicę w poborze i sprzedaży stanowią straty w sieci wodociągowej, które wyniosły 479,4 tys m³ oraz woda zużyta na cele technologiczne sieci – 161,3 tys. m³. Obliczone na podstawie

sprzedaży przybliżone zużycie wody na 1 mieszkańca miasta (zakładając, że z wodociągu korzysta około 77 760 mieszkańców) wynosi około (2397,4 tys.m³ / 77760 / 12) 2,57 m³/miesiąc , a około 30,84 m³/rok.

Nowo wybudowana sieć wodociągowa wykonana jest z rur żeliwnych sferoidalnych, natomiast część sieci wodociągowej starszej jest żeliwna, a jedynie niewielką część stanowią przewody zawierające azbest. W związku z powyższym należy wziąć pod uwagę zastępowanie rur azbestowo – cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi.

Powinno następować to sukcesywnie i w miarę technologicznego zużycia, albo w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe. Kolejność usuwania wyrobów zawierających azbest powinna zostać określona w programie miejskim wykonanym na bazie szczegółowej inwentaryzacji.

8.3 Odprowadzenie ścieków

Odprowadzenie ścieków obejmuje przede wszystkim, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wprowadzane do wód lub do ziemi:

- o wody zużyte na cele bytowe lub przemysłowe – oczyszczone ścieki komunalne,
- o wody opadowe lub roztopowe, ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrum miasta, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni,
- o ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojownicy, przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach o nawozach i nawożeniu.

Gospodarka ściekowa w Inowrocławiu jest obecnie niemal całkowicie uporządkowana. Odprowadzaniem ścieków miejskich zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (PWiK) Sp. z o.o. w Inowrocławiu.

Ścieki z gospodarstw domowych, w rejonach bez kanalizacji sanitarnej są odbierane specjalistycznymi samochodami i przewożone do oczyszczalni ścieków na punkt zlewczy.

Miejska oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w południowo – zachodniej części miasta Inowrocławia, na ulicy Popowickiej i sąsiaduje od północy z terenami Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o. o., a od południa z Zakładem Utylizacji Odpadów Komunalnych.

Oczyszczalnia miejska w Inowrocławiu to oczyszczalnia obsługująca przede wszystkim miasto Inowrocław. Jej średniodobowa przepustowość wynosi 14 912 m³/d, a maksymalnodobowa przepustowość wynosi 33 140 m³/d. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem związków biogenych oraz wydzielonym układem odwadniania osadu.

W jej skład wchodzi 4 grupy obiektów:

- 1) urządzenia do mechanicznego oczyszczania ścieków,
- 2) obiekty przeróbki osadów,
- 3) obiekty gospodarki biogazem,
- 4) obiekty biologicznego oczyszczania ścieków.

Poza wymienioną oczyszczalnię, na terenie Miasta Inowrocław znajdują się 4 zakładowe oczyszczalnie ścieków.

W Inowrocławiu kanalizacja ogólnospławna obejmuje głównie zabudowę staromiejską będącą centralną najstarszą częścią miasta. Nowe pobudowane osiedla posiadają już kanalizację rozdzielczą.

W niedostatecznym zakresie rozwiązano w Inowrocławiu ujmowanie i odprowadzanie wód deszczowych. Wody deszczowe odprowadzane kanałami deszczowymi i kolektorami ogólnospławnymi do rowów melioracyjnych. Długość sieci kanalizacji deszczowej wynosi około 55 km (zapewnia to odprowadzenie wód deszczowych z terenów o gęstej zabudowie). Rowami melioracyjnymi

odprowadzającymi wody opadowe zarządza Miejska Spółka Wodna z siedzibą przy ulicy Roosevelta 29. Głównymi odbiornikami ścieków deszczowych są: Kanał Smyrnia Duża oraz Rów Rąbiński i Rów Marulewski.

Rów Marulewski odprowadza wody z północno - wschodniej oraz wschodniej części miasta (m.in. osiedle Piastowskie, Szpital oraz kilka innych instytucji), przyczyniając się do złego stanu cieków i jego zamulenia. Konieczna jest gruntowna przebudowa rowu Marulewskiego RM-11 (dlatego została opracowana dokumentacja techniczna przebudowy Rowu Marulewskiego na odcinku około 6,0 km – ul. Jaśminowa – Jezioro Szarlej).

Celem poprawy stanu czystości wód powierzchniowych należy przewidzieć podczyszczanie wód opadowych. Szczególnie dotyczy to obszarów miasta, gdzie ilość ścieków deszczowych jest największa z uwagi na powierzchnie dachowe oraz utwardzone nawierzchnie dróg i placów. Z tego względu w przypadku terenów, które zostaną objęte rozbudową sieci kanalizacyjnych należy przewidzieć budowę sieci rozdzielczej, ze wskazanym podczyszczaniem ścieków deszczowych przed ich zrzutem do odbiornika.

Konieczna jest rozbudowa i przebudowa infrastruktury kanalizacyjnej, w szczególności jej rozdziału na sanitarną i deszczową. Powinna być przyjęta następująca kolejność działań: -najpierw rozbudowa i przebudowa sieci kanalizacji rozdzielczej, a potem rozbudowa miasta.. W takiej sytuacji pilne jest podjęcie działań inwestycyjnych polegających na opracowaniu kompleksowego programu rozwoju miejskiej sieci sanitarnej i deszczowej.

W najbliższych latach władze miasta powinny się skoncentrować na rozbudowie sieci kanalizacyjnej i jej rozdziału oraz zmodernizowaniu istniejącej oczyszczalni ścieków.

Oczywistymi inwestycjami w zakresie rozbudowy systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków jest sukcesywne uzbrajanie nowo powstających osiedli.

8.4 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Stan sieci zasilającej na terenie miasta należy uznać jako dobry. Możliwości zaopatrzenia w energię elektryczną nie stanowią barier dla realizacji nowych osiedli mieszkaniowych, obiektów turystycznych, czy zakładów przemysłowych na terenie Inowrocławia.

Sieci elektroenergetyczne na terenie Inowrocławia zasilane są z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego liniami napowietrznymi przez główne punkty zasilania znajdujące się na Rąbinku i przy ulicy Marulewskiej. Moc wymienionych punktów wynosi odpowiednio 2x16, 2x25 MVA. Energia elektryczna do indywidualnych klientów dostarczana jest za pośrednictwem linii średniego napięcia i dalej przekazywana jest poprzez stacje transformatorowe do odbiorców.

Ogółem długość linii średniego i niskiego napięcia na terenie miasta wynosiła w roku 2005:

- linie SN – 184 km, z czego 157 km linii kablowych i 27 km linii napowietrznych,
- linie NN – 262 km, z czego 207 km linii kablowych i 55 km linii napowietrznych

Liczba transformatorów na terenie Inowrocławia sięgała w 2005r. 174 sztuk, z czego aż 149 sztuk były transformatorami murowanymi. Resztę stanowiły stacje słupowe.

Wraz z wejściem do Unii Europejskiej polskie prawo chcąc dostosować się do prawa europejskiego jest zobligowane do liberalizacji rynku elektroenergetycznego. Wiąże się to z udostępnianiem linii innym dostawcą energii. Może to spowodować zmiany w infrastrukturze elektroenergetycznej na terenie miasta. Obecnie nie realizuje się większych inwestycji związanych z elektroenergetyką. Prace obecnie wykonywane mają charakter modernizacyjny.

Na terenie miasta, oprócz stacji telefonii komórkowej, zlokalizowane są następujące źródła pola elektromagnetycznego:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne nn 0,4 kV, SN – 15 kV, WN 110 kV, WN 220 kV,
 - stacje elektroenergetyczne (GPZ 110/15 kV - Inowrocław),
 - stacje transformatorowe SN 15 kV,
 - cywilne stacje radiowe CB o mocy około 10 W: Radio As przy ulicy Fabrycznej 4, Radio Gra na ulicy Chrobrego 75, stacja przy ulicy Wawrzyniaka 39,
-
- urządzenia nadawcze, diagnostyczne, będące na wyposażeniu policji, straży pożarnej, pogotowia, placówek naukowo - badawczych i zakładów przemysłowych.

Pola elektromagnetyczne wokół linii niskich napięć i średnich napięć traktowane są jako nieistotne źródło pola elektromagnetycznego z punktu widzenia oddziaływania na zdrowie ludzi i środowisko. Natomiast linie wysokich i najwyższych napięć są źródłem pola o wartościach znacznie przekraczających wartości dopuszczalne w terenach zabudowy mieszkaniowej.

Uciążliwość elektroenergetyczna wymienionych obiektów oraz istniejących linii elektroenergetycznych wraz ze stacjami nie została dokładnie zbadana. Natomiast według danych literaturowych („Linie i stacje elektroenergetyczne w środowisku człowieka” M. Szuba), pomiary pól elektromagnetycznych wskazują na to, że pod liniami 110 kV i 220 kV mogą być przekroczone dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych określone dla terenów zabudowy mieszkaniowej. W związku z tym pod liniami 110 kV i wyższym oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, jak również w sąsiedztwie stacji elektroenergetycznych, należy unikać lokalizacji budynków mieszkalnych lub ich lokalizacja powinna być poprzedzona odpowiednimi pomiarami.

W celu ochrony krajobrazu przed negatywnym oddziaływaniem linie elektroenergetyczne, stacje nadawcze radiowo - telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej i inne obiekty radiokomunikacyjne, należy lokalizować poza miejscami

objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób, aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy. Należy także wprowadzić zasadę, że jeśli w bliskim sąsiedztwie planowana jest lokalizacja kilku obiektów radiowo - telewizyjnych lub obiektów radiokomunikacyjnych, to muszą one być lokalizowane na jednej konstrukcji wsporczej.

Ponadto na terenie miasta nie ma problemów z założeniem linii telefonicznych, a także jest możliwość korzystania z Internetu. Poza tym sieć telewizji kablowej działająca w mieście umożliwia tani dostęp do Internetu. Na terenie miasta Inowrocławia zlokalizowane są obiekty telefonii komórkowej – stacji nadawczych należących do różnych operatorów oraz kilkadziesiąt stacji transformatorowych. Stacje zlokalizowane są na terenach niedostępnych dla ludzi.

8.5 Zaopatrzenie w gaz

Istniejąca sieć gazowa w mieście pozwala dostarczyć każdą ilość gazu dla celów komunalno - bytowych, grzewczych oraz przemysłowych.

Miasto Inowrocław zaopatrywane jest w gaz ziemny z krajowego systemu sieci gazowych, od węzła Rembelszczyzna k/Warszawy, współpracującego z układem dosyłowym gazu importowanego z Europy Wschodniej.

Przez teren miasta (w południowo- wschodniej części) przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 150 mm, w kierunku prawie południkowym, relacji Kruszwica - Inowrocław – Gniewkowo będący odgałęzieniem gazociągu DN 250 Turzno – Gniewkowo. Inowrocław zasilany jest gazem poprzez stację gazową wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q= 9000\text{m}^3/\text{h}$ zlokalizowaną przy ulic Jacewskiej.

Miasto Inowrocław w ramach infrastruktury gazowej dysponuje siecią o łącznej długości 148,2 km.

W ramach długości sieci gazowej wyróżniamy:

- gazociąg średniego ciśnienia – 31 km,
- gazociąg niskiego ciśnienia – 70,1 km,
- przyłącze niskiego ciśnienia – 41,5 km,
- przyłącze średniego ciśnienia – 5,6 km.

8.6 Sieć ciepłownicza

Inowrocław posiada na swoim terenie dwa niezależne systemy ciepłownicze. Najważniejszym jest system ciepłowniczy zlokalizowany przy ulicy Torowej, w bliskim sąsiedztwie Osiedla Rąbin.

Drugi niezależny system znajduje się w Inowrocławskich Zakładach Chemicznych - SODA-MĄTWY S.A. i pracuje na potrzeby ogrzewania i ciepłej wody użytkowej.

Obecnie dwa wyżej wymienione systemy ogrzewają około 62 % miasta.

Długość sieci na terenie miasta wynosi:

- sieć magistralna – 18.430 mb,
- sieć rozdzielcza – 26.509 mb,
- przyłącza – 25.658 mb.

Łączna długość - 70.507 mb.

W ostatnim czasie ZEC przeprowadził szereg prac modernizujących główny obiekt pierwszego systemu na ulicy Torowej.

W związku z funkcjonowaniem dwóch niezależnych systemów Inowrocław posiada znakomicie funkcjonujący system, który w pełni zaspokaja zarówno potrzeby mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych.

8.7 Odnawialne źródło energii

Odnawialne źródło energii to źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Do energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zalicza się, niezależnie od parametrów technicznych źródła, energię elektryczną lub ciepło pochodzące w szczególności:

- z elektrowni wodnych,
- z elektrowni wiatrowych,
- ze źródeł wytwarzających energię z biomasy,
- ze źródeł wytwarzających energię z biogazu,
- ze słonecznych ogniw fotowoltaicznych,
- ze słonecznych kolektorów do produkcji ciepła,
- ze źródeł geotermicznych.

Rozwój bardziej przyjaznych środowisku alternatywnych źródeł energii, a takimi są źródła odnawialne, może być jednym z najbardziej skutecznych sposobów zapobiegania degradacji środowiska. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii pozwala uniknąć lub zmniejszyć emisję zanieczyszczeń atmosfery, zużycie wody, zanieczyszczenia cieplne, odpady, hałas oraz ujemne skutki wynikające z przemysłowego zagospodarowania terenu.

Polska dysponuje stosunkowo dużym potencjałem zasobów odnawialnych, jest on jednak zróżnicowany w poszczególnych rejonach naszego kraju.

Rozpatrując rozwój energii odnawialnej na obszarze miasta Inowrocławia, właściwe będzie kierowanie się ogólnymi uwarunkowaniami przyrodniczo - gospodarczymi tego terenu.

Możliwość wykorzystania energii odnawialnej w Inowrocławiu sprowadza się głównie do zasobów energii promieniowania słonecznego.

Energia promieniowania słonecznego (EPS)

Według danych Polskiego Towarzystwa Energetyki Słonecznej w Polsce na powierzchnię 1 m² dociera średnio rocznie 950 – 1250 kWh energii promieniowania słonecznego. Wykorzystanie tej energii oceniane jest jako najmniejsze ze wszystkich odnawialnych źródeł energetycznych w Polsce. Wskazuje się na możliwość stosowania technologii słonecznych jedynie do ogrzewania budynków w okresie przejściowym (jesień i wiosna), bądź do dodatkowego dogrzania zimą, klimatyzacji pomieszczeń oraz ogrzewania wody użytkowej. Nie ma natomiast odpowiednich warunków, jak twierdzą specjaliści z Europejskiego Centrum Energii Odnawialnej, do budowy elektrowni słonecznych, heliociepłowni, czy pieców słonecznych.

W naszej szerokości geograficznej według materiałów informacyjnych firmy Telbud S.A. kolektor słoneczny o powierzchni 1 m² może uzyskać moc 700 W. Bateria kolektorów o powierzchni 5 m² jest w stanie zapewnić ciepłą wodę dla czteroosobowej rodziny przez większą część roku zmniejszając koszty pozyskania energii dla tych celów nawet o 70 %. Kolektory słoneczne mogą dostarczyć również znaczne ilości ciepła do celów grzewczych nawet w czasie ujemnych temperatur zewnętrznych. Najlepsze efekty uzyskuje się jednak przy ogrzewaniu dużych ilości wody do celów użytkowych. Dlatego inwestycja jest szczególnie opłacalna dla hoteli, pensjonatów, ośrodków wypoczynkowych, pól namiotowych, basenów i obiektów sportowych wykorzystywanych w lecie. Może być ona również z powodzeniem stosowana w zakładach przemysłowych zużywających duże ilości ciepłej wody oraz w łaźniach. Korzystne efekty ekonomiczne uzyskuje się także w przypadku kolektorów słonecznych do podgrzewania powietrza do suszenia np.: drewna, siana. Kolektory słoneczne proponuje się osobom indywidualnym oraz podmiotom gospodarczym szczególnie z zakresu turystyki i rekreacji.

Możliwości uzyskania energii cieplnej z promieniowania słonecznego zależne są w dużej mierze od pory roku.

Potencjał energii słonecznej na terenie miasta Inowrocławia jest mniejszy niż średnia dla kraju. Na obszarze miasta według A. Wosia „Klimat Polski” całkowite promieniowanie słoneczne wynosi około $9,75 \text{ MJ/m}^2$ w ciągu doby. Pozwala to jednak na stosowanie z powodzeniem urządzeń do pozyskiwania, przetwarzania w ciepło użytkowe i magazynowania energii słonecznej.

Energia z elektrowni wiatrowych

Ze względu na znaczne trudności związane z kosztami, lokalizacją i hałasem nie planuje się w przyszłości budowy farm wiatrowych na terenie Inowrocławia.

Wody geotermalne

Miasto Inowrocław nie posiada wód geotermalnych, które możnaby wykorzystać do celów grzewczych bez stosowania złożonych systemów wspomagających.

Energia cieków wód powierzchniowych

Obecnie na terenie miasta Inowrocław nie wykorzystuje się potencjału energetycznego przepływających tam cieków wodnych.

Energia z biomasy i biogazu

W mieście istnieje niewielki potencjał wykorzystania biomasy, drewna, a w dalszej kolejności słomy, do produkcji energii cieplnej.

Przyjmuje się, że na każde 1000 m^3 ścieków dopływających do oczyszczalni można wytworzyć 80 m^3 biogazu. Jednakże z uwagi na małą ilość energii, która mogłaby być uzyskana ze ścieków w ciągu roku nie bierze się pod uwagę możliwości pozyskania energii z tego źródła w skali miasta. Można rozważyć pozyskiwanie energii z biogazu lokalnie na potrzeby obsługi obiektów oczyszczalni.

8.8 Gospodarka odpadami

Zgodnie z obowiązującymi przepisami problem odpadów w mieście dotyczy przede wszystkim:

- 1) odpadów komunalnych (odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych),
- 2) odpadów medycznych (odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych),
- 3) odpadów weterynaryjnych (odpady powstające w związku z badaniem, leczeniem zwierząt i świadczeniem usług weterynaryjnych, a także w związku z prowadzeniem badań i doświadczeń na zwierzętach),
- 4) komunalnych osadów ściekowych (pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych).

Z myślą o poprawie stanu środowiska naturalnego oraz uregulowaniach prawnych, dostosowujących polskie prawo do prawa unijnego, na terenie miasta Inowrocławia wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów. Przyjęty system selektywnej zbiórki odpadów zakłada ich gromadzenie w pojemnikach typu „dzwon” (przy zabudowie wielorodzinnej) oraz zbieranie w systemie workowym (przy zabudowie jednorodzinnej). W mieście zlokalizowane są pojemniki na makulaturę, szkło i plastik oraz zbiorniki przeterminowanych leków oraz zużytych baterii. Pojemniki ustawiono w miejscach najbardziej dostępnych dla mieszkańców, z uwzględnieniem możliwości i bezpieczeństwa dojazdu samochodu specjalistycznego do ich opróżniania. Liczba pojemników jest zwiększana w miarę zgłaszanych przez mieszkańców potrzeb w tym zakresie, w tym dotyczących możliwości zbierania innych odpadów (np. zużytych baterii oraz odpadów biodegradowalnych). Pojemniki są zgodne z normą MGB,

ponieważ zbiórka odpadów odbywa się typowymi śmieciarkami (nie jest konieczny zakup dodatkowego sprzętu w postaci samochodów ciężarowych z HDS). Częstotliwość wywozu zgromadzonych odpadów nie jest ściśle określona. Wywozu dokonuje się w momencie zapełnienia pojemników określonego rodzaju.

Sortowane odpady są segregowane na 8 frakcji, tj. np. szkło białe, papier gazetowy, papier barwny itd. Tak posegregowane surowce wtórne są poddane tzw. prasowaniu i przekazywane do recyklingu.

9. Uwarunkowania rozwoju jednostek strukturalno - przestrzennych miasta

Analizowany obszar można podzielić na sześć stref polityki przestrzennej oraz obszary wyłączone spod zabudowy, określając różne form zagospodarowania.

Do **stref polityki przestrzennej** należą:

- 1) strefa mieszkalnictwa i usług podstawowych,
- 2) strefa przemysłowo - składowa,
- 3) strefa usług publicznych i rzemiosła,
- 4) strefa uzdrowiskowa,
- 5) strefa śródmiejska,
- 6) tereny zamknięte.

Strefa mieszkalnictwa i usług podstawowych

Na obszarze tej strefy można realizować:

- zabudowę mieszkaniową wraz z urządzeniami infrastruktury technicznej,
- ulice lokalne i zbiorcze - powiązane z istniejącym układem komunikacyjnym,
- usługi podstawowe, usługi komercyjne i usługi publiczne ponadpodstawowe (m.in. usługi oświaty, kultury, zdrowia i opieki społecznej, obiekty administracji publicznej, obiekty sakralne) oraz nieuciążliwe rzemiosło usługowe i produkcyjne,
- zieleń urządzoną oraz urządzenia sportu i rekreacji o charakterze ogólnodostępnym,

- parkingi i stacje benzynowe.

W obrębie tej strefy powinien obowiązywać zakaz lokalizacji obiektów przemysłowych i magazynowych oraz usługowych mogących powodować uciążliwości dla podstawowej funkcji terenu jaką jest mieszkalnictwo.

W sąsiedztwie terenów przemysłowo - składowych i wzdłuż ważniejszych tras komunikacyjnych należy w maksymalnym stopniu wprowadzić zieleń izolacyjną.

Strefa przemysłowo - składowa

Jest to strefa z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod zakłady produkcyjne, rzemieślnicze, bazy, składy i magazyny.

W obrębie tej strefy dopuszcza się:

- dotychczasowe użytkowanie gruntów i budynków do czasu realizacji obiektów związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu,
- modernizację oraz rozbudowę istniejącej zabudowy zgodnej z podstawowym przeznaczeniem terenu,
- zadrzewienia oraz zakrzewienia,
- lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń komunikacji,
- lokalizację obiektów o charakterze usługowym, których funkcja nie będzie kolidowała z funkcją strefy i przemysłu,
- w wyjątkowych przypadkach lokalizację mieszkań bezpośrednio związanych z obiektami przemysłowo - składowymi, na którą wyrażą zgodę władze sanitarne.

Do warunków realizacji zabudowy należą:

- uciążliwość obiektów istniejących i nowoprojektowanych nie może wykraczać poza granicę terenu, do którego jednostka organizacyjna ma tytuł prawny,
- bezwzględny zakaz odprowadzania ścieków do rzeki Noteć i rowów, bez ich uprzedniego oczyszczenia,

- z uwagi na funkcję uzdrowiskową miasta zakaz realizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi,
- w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych należy wprowadzić maksymalną ilość zieleni o charakterze izolacyjnym.

Strefa usług publicznych i rzemiosła

Jest to strefa z podstawowym przeznaczeniem terenów pod:

- usługi oświaty, kultury, zdrowia i opieki społecznej,
- obiekty administracji publicznej,
- obiekty sakralne,
- rzemiosło usługowe i produkcyjne,
- inne obiekty usług publicznych.

W obrębie strefy dopuszcza się lokalizację:

- terenów zieleni i sportu,
- urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń komunikacji, w tym parkingów i stacji benzynowych,
- usług komercyjnych,
- mieszkań i obiektów mieszkalnych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu.

Strefa uzdrowiskowa

Jest to strefa z podstawowym przeznaczeniem pod obiekty lecznictwa sanatoryjnego i tereny zieleni.

Na terenie strefy dopuszcza się:

- zabudowę mieszkaniową wraz z budynkami garażowymi,
- obiekty o charakterze usługowym, nieuciążliwe, których funkcja nie będzie kolidowała z funkcją uzdrowiskową,
- parkingi w zależności od występujących potrzeb,

- urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji.

Na terenie strefy obowiązuje zakaz:

- budowy lub rozbudowy zakładów przemysłowych i rzemieślniczych oraz wszelkich inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi lub mogących pogorszyć stan środowiska,
- inwestycji związanych z hodowlą zwierząt, mogących pogorszyć stan środowiska (poza urządzonym ogrodem fauny),
- stosowania pieców na paliwo stałe o dużej zawartości siarki

W pobliżu obiektów sanatoryjnych powinien obowiązywać zakaz poruszania się pojazdów niezwiązanych z uzdrowiskiem.

Szczególną ochroną należy otoczyć wszelkie tereny istniejącej zieleni.

Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu strefy uzdrowiskowej powinny być określone na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Strefa śródmiejska

Obszar strefy stanowią tereny mieszkalnictwa i usług oraz zieleni.

Na terenie strefy dopuszcza się modernizację, przebudowę i kształtowanie nowych elementów układu przestrzennego pod warunkiem:

- zachowania historycznego przebiegu ulic,
- dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali i bryły,
- usunięcia obiektów dysharmonizujących przestrzeń, np. budynki gospodarcze,
- podtrzymania istniejącego centralnego ośrodka usługowego (rynek miasta wraz z przyległymi ulicami),
- utrzymania nielicznych terenów zieleni parkowej oraz tworzenia nowych.

Na terenie strefy należy dążyć do ograniczenia ruchu kołowego.

Obszary wyłączone spod zabudowy to obszary zieleni urządzonej - parki, ogrody działkowe, cmentarze oraz obszary łąk i nieużytków (tereny podmokłe).

Na obszarach wyłączonych z zabudowy dopuszcza się wszelką działalność związaną z urządzeniem zespołów zielonych, ogrodów i sadów.

Na terenie Parku Solankowego, w strefie uzdrowiskowej, dopuszcza się budowę obiektów i urządzeń związanych z lecznictwem sanatoryjnym oraz urządzenie ogrodu flory i fauny. Ogród fauny należy zlokalizować w przepisowej odległości od obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Powiązanie wydzielonych głównych stref przestrzennych miasta warunkuje jego zrównoważony przestrzennie rozwój.

10. Tereny zamknięte

Są to tereny zamknięte Wojska Polskiego i PKP których wykaz działek znajduje się w oddzielnym załączniku pt. „Spis nr ewidencyjnych działek terenów zamkniętych”.

CZĘŚĆ III

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Główne kierunki rozwoju przestrzennego miasta

W kierunkach rozwoju miasta kontynuuje się dotychczasowe przyjęte zasady rozwoju przestrzennego, a zwłaszcza:

- ochronę i rozwój funkcji uzdrowiskowej miasta jako jednej z wiodących funkcji miasta,
- utrzymanie pozostałych wiodących funkcji miasta (administracyjnej, mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej),
- utrzymanie takiego rozwoju miasta, które by stwarzało dogodne warunki do poprawy jakości życia ludności, poprzez wzrost i lepsze rozmieszczenie wszystkich elementów składających się na strukturę miasta, tj. usług, mieszkań, miejsc pracy, terenów zieleni i wypoczynku, infrastruktury technicznej i komunikacji, dążenie do ukształtowania układu funkcjonalno - przestrzennego, gwarantującego harmonijne funkcjonowanie.

Główne postulowane zmiany funkcjonalno - przestrzenne miasta:

- **określa się obszar uzdrowiska z jednoczesnym wydzieleniem „Dzielnicy Uzdrowiskowej”, której granice ustalono zgodnie z Uchwałą nr XVII/259/08 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 31.03.2008r. oraz wydziela się trzy rodzaje stref ochronnych uzdrowiska, oznaczone literami "A", "B" i "C" (wg załączonego rysunku), zmienionej na „Osiedle Uzdrowiskowe” zgodnie z Uchwałą nr XX/306/08 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 25.06.2008r**
- **ścieżka rowerowa prowadząca z Inowrocławia w kierunku Dąbrowy Biskupiej przez kompleks leśny Balczewo,**
- **modernizacja i wykorzystanie dwóch stacji kolejowych Inowrocław – Rąbinek oraz Inowrocław – Mątwy,**
- **wykorzystanie Szlaku Bursztynowego i Piastowskiego, które przebiegały przez miasto,**
- **rewitalizacja Rynku Inowrocławskiego z terenami sąsiadującymi ,**
- **projekt klinów zieleni łączących miasto z Puszcą Bydgoską, Ciechocinkiem oraz Notecią,**
- **plan rozwoju nowej części Parku Solankowego.**

2. Koncepcja rozwoju miasta Inowrocławia

2.1 Strategiczne cele rozwoju

Założenia rozwoju społeczno – gospodarczego miasta Inowrocławia zostały wyznaczone w oparciu o „*Strategię rozwoju Miasta Inowrocławia 2003-2013*”. „Strategia rozwoju Miasta Inowrocławia 2003-2013” jest to opracowanie programowo -planistyczne wyznaczające kierunki działań inwestycyjnych i społecznych w odniesieniu do regionu i miasta. Zapisy planistyczne takiego dokumentu pozwalają w dalszym etapie pracy samorządów dokonywać właściwych decyzji z możliwością analizy perspektywicznych skutków, a także zaplanować ekonomiczne aspekty realizacji zadań w perspektywie kilku lat.

Strategia rozwoju miasta Inowrocławia na podstawie diagnozy czynników społeczno - gospodarczych obszaru miasta określa misję rozwoju miasta oraz cele strategiczne, których realizacja do roku 2013 pozwoli osiągnąć przyszły stan pożądany.

Misja miasta Inowrocławia zakłada:

Harmonijny rozwój społeczny i gospodarczy miasta prowadzący do wzrostu jakości życia mieszkańców.

Inowrocław to:

nowoczesne miasto uzdrowiskowe

- *nowoczesne miasto uzdrowiskowe, w którym rozwija się wiodąca funkcja uzdrowiskowa*
- *nowoczesne miasto uzdrowiskowe, w którym rozwija się gospodarka i turystyka, nauka i kultura,*
- *miasto, w którym warto uczyć się, mieszkać i pracować,*
- *miasto z wykształconym, otwartym społeczeństwem żyjącym zgodnie ze środowiskiem naturalnym.*

Osiągnięcie misji miasta będzie możliwe za sprawą realizacji poszczególnych celów. Nadrzędnym celem wyznaczonym w „Strategii Rozwoju Miasta Inowrocławia” jest: „*Trwały, akceptowalny społecznie i bezpieczny ekologicznie rozwój Inowrocławia w ramach regionu Kujaw, pozwalający osiągnąć europejskie standardy dzięki optymalnemu wykorzystaniu przedsiębiorczości, wiedzy i kwalifikacji, umiejętności współpracy, aktywności obywatelskiej, wspólnoty kulturowej, tradycji i solidarności mieszkańców Inowrocławia*”.

Założono w Strategii, że osiągnięcie celu nadrzędnego (ogólnego) będzie możliwe poprzez realizację wyznaczonych trzech priorytetowych kierunków działań, do których należą:

- 1) priorytet pierwszy – strefa przestrzenna, uzdrowiskowa, ekologiczna i infrastrukturalna – obejmuje działania zmierzające do uporządkowania przestrzeni uzdrowiskowej i miejskiej,
- 2) priorytet drugi – strefa społeczna – precyzuje działania związane z poziomem życia, wiedzy i kwalifikacji miejscowej społeczności w myśl hasła: „*Inowrocław ośrodkiem wzrostu gospodarczego oraz miastem bezpiecznym i wygodnym*”,
- 3) priorytet trzeci – strefa gospodarcza – obejmuje działania związane z potencjałem ekonomicznym miasta.

W ramach poszczególnych priorytetów wyznaczono cele strategiczne, a w ich ramach kierunki działań oraz projekty i zadania. Najważniejsze z nich zawiera poniższa Tabela 22.

Tabela 22. Cele strategiczne rozwoju miasta Inowrocławia.

Cele strategiczne	Kierunki działań
<i>Strefa przestrzenna, uzdrowiskowa, ekologiczna i infrastrukturalna</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój funkcji uzdrowiskowej miasta, zwłaszcza projektowanej „Dzielnicy Uzdrowiskowej” • Wykreowanie śródmieścia Inowrocławia jako strefy zabytkowo – usługowej miasta i Kujaw; • Rozwój osiedli – uporządkowanie i zagospodarowanie stref mieszkaniowych miasta; • Poprawa warunków komunikacyjnych i zapewnienie sprawnego miejskiego systemu komunikacyjnego; • Zarządzanie przestrzenią. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyeksponowanie walorów uzdrowiskowych miasta, w tym zadania i projekty: <ul style="list-style-type: none"> □ zagospodarowanie przestrzenne Parku Solankowego i Strefy Uzdrowiskowej (tężnia, ścieżki rowerowe, uporządkowanie ruchu samochodowego, parkingi), □ pozyskiwanie nowych gruntów pod inwestycje jako zabezpieczenie strefy uzdrowiskowej, □ rekultywacja i pielęgnacja zieleni, • wspieranie wszelkich nowych form aktywizacji strefy uzdrowiskowej zmierzających do jej uatrakcyjnienia; • Uporządkowanie i rewitalizacja historycznego centrum Inowrocławia; • Ożywienie śródmieścia; • Rewitalizacja blokowisk i rozwijanie wielofunkcyjności osiedli; • Rozwój budownictwa mieszkaniowego; • Rozwijanie i modernizacja sieci drogowej w mieście; • Poprawa dostępności miasta poprzez rozwój infrastruktury połączeń komunikacyjnych; • Uporządkowanie systemu zbiorowej autobusowej komunikacji miejskiej;

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój inwestycji proekologicznych w tym zadania i projekty: <ul style="list-style-type: none"> □ likwidacja i zabezpieczenie tzw. dzikich składowisk odpadów, □ utrzymanie i rekultywacja terenów zielonych, □ zalesienia i utworzenie lasów ochronnych dla uzdrowiska □ stały monitoring zanieczyszczeń, □ edukacja ekologiczna mieszkańców, □ modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłowniczej, □ ekologiczne źródła zasilania w MPK, □ ekologiczne źródła ciepła; • Budowanie ładu przestrzennego; • Stworzenie zbiorczego systemu informacji o nieruchomościach.
<i>Strefa społeczna</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie aktywności zawodowej; • Wzmacnianie aktywności obywatelskiej; • Zapewnienie wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców; • Wspieranie podmiotowości i samodzielności inowrocławskich rodzin; • Poprawa stanu bezpieczeństwa w mieście; • Zwiększenie znaczenia Inowrocławia jako istotnego kujawskiego ośrodka kulturalnego; • Promocji zdrowia i aktywności sportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie elastycznych struktur placówek oświatowych i ofert edukacyjnych; • Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej; • Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców i organizacji pozarządowych w realizacji zadań miasta; • Stworzenie wysokich standardów pracy urzędów i instytucji publicznych; • Kontrola warunków życia w mieście; • Przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy instytucjonalnej; • Wspieranie osób o niskim statusie materialnym, starszych i niepełnosprawnych; • Zapewnienie mieszkańcom, kuracjom i turystom dostępu do zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty kulturalnej; • Pielęgnowanie folkloru kujawskiego i rozwoju kultury; • Promocja wśród mieszkańców zdrowego stylu życia; • Rozwój bazy sportowej i wspieranie działalności sportowej.
<i>Strefa gospodarcza</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost potencjału ekonomicznego Inowrocławia; • Wspieranie rozwoju turystyki; 	<ul style="list-style-type: none"> • Inspirowanie i pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości; • Wzmocnienie poziomu nowoczesności

<ul style="list-style-type: none">• Rozwój współpracy regionalnej i międzynarodowej.	<ul style="list-style-type: none">i innowacyjności inowrocławskiej gospodarki;• Rozbudowa infrastruktury dla rozwoju turystyki;• Tworzenie nowoczesnych mechanizmów rozwoju turystyki;• Wspieranie kontaktów partnerskich;• Integracja z miastami regionu;• Aktywny udział w procesie integracji europejskiej.
---	---

Źródło: Strategia rozwoju Miasta Inowrocławia 2003-2013.

2.2 Struktura morfologiczna miasta

Na terenie Inowrocławia zostało wydzielonych 13 jednostek morfologicznych. Za jednostki morfologiczne zostały przyjęte takie części miasta, które mają wspólne cechy planu, podobny charakter wypełnienia zabudowy i powstały lub zostały założone w jednym okresie osadniczo – morfologicznym.

Nowe obiekty mieszkaniowe w postaci bloków oraz domków jednorodzinnych rozwijają się w ramach istniejących już osiedli. Osiedla: Nowe, Piastowskie, a szczególnie Osiedle Rąbin II, ulegają ciągłej rozbudowie. Z kolei mniejsze osiedla, tj. Cegielnia i Solno powiększają się w kierunku zabudowy jednorodzinnej. Najnowszymi jednostkami osadniczymi, jakie powstały na terenie miasta, są osiedla jednorodzinne, do których należą osiedla: Szymborze i tak zwane Bajka oraz w rej.ul.Lotniczej,.

Rozwój zabudowy wielorodzinnej obserwuje się na Osiedlu Rąbin II w jego południowej części (Al. 800-lecia Inowrocławia) oraz przy ulicy Wojska Polskiego, gdzie obecnie powstają także bloki socjalne. Drugim miejscem, gdzie rozwija się tego typu zabudowa jest teren graniczący z Osiedlem Solno przy ulicy Szymborskiej. Pojedyncze bloki budowane są także na Osiedlu Mątwy oraz w południowo - wschodniej części Starego Miasta.

Dokonane zmiany i realizacje w zabudowie mieszkaniowej są powolne, fragmentaryczne, niepełne i wymagają powiązań z innymi realizacjami związanymi z ogólnym rozwojem gospodarczym miasta.

Zmiany rozwojowe mieszkalnictwa nastąpiły bez relacji przestrzennych między poszczególnymi osiedlami i enklawami zabudowy mieszkaniowej oraz miejscami węzłowymi i funkcjonalnymi miasta. W niewielkim stopniu nastąpił rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego z tradycyjną zabudową rzemieślniczą oraz zabudową związaną z aktywizacją działalności gospodarczej.

Możliwości rozwojowe Inowrocławia warunkuje w znacznym stopniu układ komunikacyjny. Tereny przylegające do głównych tras komunikacyjnych mają najkorzystniejsze położenie do powstawania nowych i rozwijania istniejących działalności gospodarczych, które również uatrakcyjnią walory krajobrazowe terenu.

Ponadto planowana budowa obwodnicy odciąży miasto z uciążliwości związanych z ruchem drogowym (osobowym, a w szczególności ciężarowym), hałasem oraz emisją spalin, a tym samym spowoduje poprawę jakości wszystkich elementów środowiska w mieście. Zmniejszy się prawdopodobieństwo wystąpienia wypadków, czy awarii oraz nastąpi intensywny rozwój inwestycji poza miastem na nowych, atrakcyjnych terenach.

Korzystnie na rozwój miasta wpłynie też rewitalizacja Rynku Inowrocławskiego i terenów sąsiadujących. Poprawa estetyki i użyteczności najbardziej reprezentacyjnych części miasta ma silny związek z oczekiwanym ożywieniem gospodarczym tego kluczowego obszaru - centrum miasta. Odnowione centrum stanie się miejscem atrakcyjnym dla mieszkańców, inwestorów oraz znacznie zwiększy potencjał turystyczny miasta.

Tabela 23. Funkcje miasta Inowrocławia.

Funkcja	Stopień przydatności	Czynniki sprzyjające	Ograniczenia, zagrożenia i uciążliwości
Uzdrowiskowa	Obszar wysoce przydatny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyodrębniona dzielnica uzdrowiskowa, ▪ występowanie tężni solankowych, ▪ Park Solankowy, ▪ wysokie walory klimatyczne, krajobrazowe i przyrodnicze ▪ projektowanie terenów zielonych, terenów zieleni izolacyjnej lub zalesień 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak istniejących terenów leśnych
Rekreacyjna (turystyczna)	Obszar wysoce przydatny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ centralne położenie geograficzne, ▪ dobre połączenia komunikacyjne z Bydgoszczą i Toruniem, ▪ wyodrębniona dzielnica uzdrowiskowa, ▪ występowanie tężni solankowych, ▪ Park Solankowy, ▪ wysokie walory krajobrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niska przepustowość miejskiej sieci drogowej, ▪ zły stan dróg, ▪ uboga oferta gruntów pod inwestycje.

		<p>i przyrodnicze,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zabytki architektury sakralnej, ▪ atrakcyjność Kujaw - obyczajowość, folklor, ▪ możliwość wytyczania ścieżek rowerowych, ciągów pieszych, wędrówek konnych, ▪ możliwość tworzenia baz turystycznych, ▪ bogate lokalne zaplecze surowców mineralnych - solanki, ▪ dobrze wyposażona baza sportowa - baseny, ośrodek jeździecki, korty tenisowe, lotnisko, stadiony, ▪ dobrze rozwinięta baza noclegowa. 	
Zieleni izolacyjnej	Obszar wysoce przydatny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konieczne zadrzewienia lub zalesienia powierzchni zagrożonych spłukiwaniem i erozją . ▪ konieczne utworzenia terenów zieleni izolacyjnej lub zalesień w nowoprojektowanej Dzielnicy Uzdrowskiej zwłaszcza w Strefie „B” i „C” (proponowane utworzenie lasów ochronnych uzdrowiska) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie gleb I, II, III i IV klasy bonitacyjnej.
Mieszkaniowo - usługowo - przemysłowa	Obszar przydatny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lokalne środki masowego przekazu, ▪ dobra infrastruktura techniczna, ▪ rezerwy terenowe pod mieszkalnictwo, usługi i gospodarkę, ▪ potrzeba rozbudowy bazy usługowej dla rekreacji i wypoczynku, ▪ występowanie najważniejszych urzędów i instytucji o zasięgu lokalnym i subregionalnym, zarówno w zakresie ochrony zdrowia, oświaty, kultury, jak i administracji, handlu, bankowości, ubezpieczeń, sądownictwa itd., ▪ istnienie szkół z dużymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek inwestycji, ▪ niedostateczna ilość mieszkań.

		tradycjami.	
Rolnicza	Obszar nieprzydatny	▪ grunty zakwalifikowane do I - III klasy bonitacyjnej.	▪ nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Turystyka to funkcja przewidywana do aktywnego rozwoju. Funkcja turystyczna ma możliwości rozwoju w nawiązaniu do walorów środowiska przyrodniczego i zasobów kulturowych na terenie miasta oraz w nawiązaniu do atrakcji turystycznych położonych poza Inowrocławiem, w jego najbliższym otoczeniu. Szlaki turystyki pieszej i rowerowej w powiązaniu z otaczającymi gminami, to kierunek rozwoju funkcji turystycznej. Również rzeka Noteć w perspektywie ma szansę stanowienia atrakcyjności turystycznej - jako szlak turystyki wodnej. Ponadto tereny zielone, do których można zaliczyć m.in. teren budowy placu zabaw przy ulicy Błazka, teren Skateparku w rejonie ulicy Staszica świadczą o wysokich walorach miasta i poprawiają wizerunek Inowrocławia w oczach przyszłych inwestorów, turystów, kuracjuszy i samych mieszkańców.

Mieszkalnictwo to aktywizująca, rozwojowa funkcja miasta, która jest odpowiedzią na zachodzące przemiany w kształtowaniu się nowych potrzeb mieszkaniowych ludności. Uruchamianie nowych terenów mieszkaniowych i rozwój budownictwa mieszkaniowego przyczyni się pośrednio do przemian, aktywizujących sferę społeczną i gospodarczą Inowrocławia, a także do wzrostu dobrobytu w mieście. Nowe tereny zabudowy jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych znajdują się przy ulicy Cichej.

Tereny zabudowy wielorodzinnej - blokowej i budynki socjalne zlokalizowane są przy ulicy Wojska Polskiego oraz w rejonie ulicy Szymborskiej, w bliskiej odległości od zabudowy jednorodzinnej.

Tereny rezerwowane na mieszkalnictwo i aktywizację gospodarczą określono na rysunku studium. Działalność gospodarcza winna zachować charakter nieuciążliwy dla środowiska .

3. Zagadnienia demograficzne

Liczba ludności miasta Inowrocławia w ostatnich latach systematycznie maleje, co spowodowane jest ujemnym przyrostem naturalnym oraz faktem, iż więcej osób wyprowadza się z miasta niż się w nim osiedla. Zjawisko to związane jest przede wszystkim z emigracją młodych ludzi do większych ośrodków w poszukiwaniu pracy. Przewiduje się powolny spadek liczby ludności miasta.

4. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Kierunki rozwoju przestrzennego miasta Inowrocławia wymagają zachowania zasad ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody, a także zasobów kultury.

Równowaga przyrodnicza oraz trwałość podstawowych procesów przyrodniczych stanowią podstawę zrównoważonego rozwoju, który wraz z uwzględnieniem wymagań ładu przestrzennego stanowi podstawę optymalnego rozwoju społeczno - gospodarczego miasta.

4.1 Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

4.1.1 Tereny i obiekty chronione na podstawie przepisów szczególnych

Wyodrębniono obszary i obiekty prawnie chronione warunkujące stabilność systemu przyrodniczego, o małym lub znikomym przekształceniu zarówno roślinności, jak i sieci rzecznej oraz morfologii:

- Park Solankowy,
- pomniki przyrody.

Ww. obiekty zostały szczegółowo opisane w punkcie 4.1.7 i 4.2.1 niniejszego opracowania.

Inowrocław jest miastem o statusie uzdrowiska. Zgodnie z ustawą o lecznictwie uzdrowiskowym z terenu miasta zostało wydzielono trzy strefy ochronne uzdrowiska. Strefa, która bezpośrednio przylega do Parku Solankowego jest strefą „A” i posiada ona swego rodzaju otuliny, którą stanowi strefa „B” i strefa „C”. Zgodnie z przepisami wynikającymi z ww. ustawy, w każdej ze stref obowiązują odrębne przepisy dotyczące między innymi zabudowy, zieleni i ochrony środowiska. Na obszarze uzdrowiska - obszarze ochrony uzdrowiskowej („Dzielnicy Uzdrowiskowej”, której granice określono zgodnie z Uchwałą nr XVII/259/08 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 31.03.2008r.), wydziela się trzy rodzaje stref ochronnych uzdrowiska, oznaczone literami "A", "B" i "C" :

W związku z potrzebą uchwalenia statutu uzdrowiska, miasto przystąpiło do utworzenia na terenie miasta odrębnej jednostki administracyjnej w postaci ww. „Dzielnicy Uzdrowiskowej” o powierzchni około 1050 ha (co zostało przedstawione na załączonym do „Zmiany Studium...” rysunku). Swym zasięgiem ma ona obejmować obecną całą strefę „A” oraz „B” oraz strefę „C”. Granica strefy „C” będzie jednocześnie granicą „Dzielnicy Uzdrowiskowej”.

Strefa ochronna „A” będzie miała powierzchnię około 111 ha, Strefa ochronna „B” – powierzchnię około 226 ha, natomiast Strefa ochronna „C” - powierzchnię około 668 ha. (Łącznie 1005 ha).

Strefa ochronna „C” uzdrowiska obejmuje część obszaru miasta oraz Osiedle Rąbin. Granica tej strefy będzie jednocześnie granicą dzielnicy uzdrowiskowej (której przebieg pokazano na załączniku graficznym).

Na obszarze uzdrowiska wydziela się trzy rodzaje stref ochronnych, oznaczone literami "A", "B" i "C":

- 1) strefę "A"** obejmującą obszar, na którym są zlokalizowane lub planowane zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta lub turysty, w szczególności: pensjonaty, restauracje lub kawiarnie, dla której procentowy udział terenów zielonych wynosi nie mniej niż 75%,

- 2) strefę "B"**, dla której procentowy udział terenów zielonych wynosi nie mniej niż 55%, obejmującą obszar przyległy do strefy "A" i stanowiący jej otoczenie, który jest przeznaczony dla niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz nieuciążliwych w procesie leczenia obiektów usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty granicami parku narodowego lub rezerwatu przyrody albo jest lasem, morzem lub jeziorem,

- 3) strefę "C"** przyległą do strefy "B" i stanowiącą jej otoczenie, obejmującą obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

4.1.2 Tereny i obiekty proponowane do ochrony

Przewiduje się uznać za pomniki przyrody następujące drzewa:

- topola czarna o obwodzie w pierśnicy 438 cm, zlokalizowana przy ulicy Roosevelta (park) - nr RW 812,
- jesion wyniosły o obwodzie w pierśnicy 300 cm, zlokalizowany w Parku Solankowym, przed budynkiem dyrekcji Uzdrawiska - nr 157/3,
- dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 284 cm, zlokalizowany w Parku Solankowym, w kierunku budynku dyrekcji Uzdrawiska, po prawej od „pawia” - nr 157/3,
- dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 276 cm, zlokalizowany przy ulicy Średniej, obok Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stefana Żeromskiego - nr 12/9,
- wiąz szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 280 cm, zlokalizowany przy ulicy Średniej, obok Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stefana Żeromskiego - nr 12/9,
- topola biała o obwodzie w pierśnicy 293 cm, zlokalizowana w Parku Solankowym przy Al. Powst. Włkp., w ½ długości między ulicą Narutowicza a muszlą koncertową - nr 151/1,
- robinia akacjowa (grochodrzew) o obwodzie w pierśnicy 292 cm, zlokalizowana w Parku Solankowym w sąsiedztwie Zakładu Przyrodoleczniczego, od strony Zakładu Borowinowego - nr 157/3,
- topola czarna o obwodzie w pierśnicy 433 cm, zlokalizowana w Parku Solankowym, od wschodniej części 1 stawu - nr RW 814,
- topola biała o obwodzie w pierśnicy 284 cm, zlokalizowana w Parku Solankowym, we wschodniej części 1 stawu - nr 67-139,
- dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 338 cm, zlokalizowany przy ulicy Marulewskiej 10 - nr 6/1,
- dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 215 cm, zlokalizowany przy ulicy Marulewskiej 12 - nr 8,
- kasztan zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 280 cm, zlokalizowany przy ulicy Daszyńskiego 9 (na chodniku) - nr 26/1,
- kasztan zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 320 cm, zlokalizowany przy ulicy Daszyńskiego 19 (na chodniku) - nr 155/1,
- topola biała o obwodzie w pierśnicy 375 cm, zlokalizowana przy ulicy Marulewskiej (cmentarz) - nr 15/1,
- robinia akacjowa (grochodrzew) o obwodzie w pierśnicy 278 cm, zlokalizowana przy ulicy Szymborskiej, na wysokości nr 192, w pasie drogowym - nr 43.

4.2 Kształtowanie wybranych komponentów środowiska przyrodniczego

Miasto Inowrocław posiada obszary o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym objęte prawnymi formami ochrony przyrody.

Dla zachowania tych walorów przewiduje się następujące kierunki działań:

- Rozbudowę sieci ścieżek rowerowych i szlaków spacerowych pieszych w celu uniknięcia samowolnych wędrowek turystów, które prowadzą najczęściej do dewastacji terenów cennych pod względem przyrodniczym i kulturowym.
- Renowację terenów zielonych.
- Podejmowanie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (pomniki przyrody).
- Wspieranie przedsięwzięć mających na celu utrzymanie i powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień, parków miejskich.
- Opracowanie programu ochrony i ekspozycji wartości przyrodniczych i kulturowych, waloryzacji środowiska przyrodniczego.
- Wykorzystanie, bez szkody dla środowiska przyrodniczego, atutów przyrodniczo – uzdrowiskowych.
- Określenie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów wrażliwych na antropopresję.
- Restrykcyjny nadzór nad przestrzeganiem zakazu wypalania traw, ściernisk, rowów itp.
- Wydawanie zezwoleń wyłącznie na uzasadnione wycinki drzew oraz konsekwentne stosowanie sankcji karnych w przypadku ujawnienia samowoli przy wycięciu drzew lub krzewów, a także ich zniszczeniu.
- Podjęcie rekultywacji obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych.
- Bieżąca kontrola realizacji przez mieszkańców obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku.
- Propagowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej polegającej na stosowaniu właściwych dawek nawozów sztucznych i naturalnych.
- Eksploatacja ujęć wód podziemnych w sposób nie naruszający ich zasobów .
- Zabezpieczenie studni, stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczenia zbiorników wód podziemnych (obecnie istnieje na terenie miasta 8 studni służące wyłącznie celom p.poż. i obronie cywilnej).
- Opracowanie i wdrażanie programu ograniczania poboru wody na cele przemysłowe.

-
- Zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na ciekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości poprzez likwidację nielegalnych spływów ścieków oraz nawozów.
 - Działania na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód płynących.
 - Współpraca z zarządem powiatu przy opracowaniu koncepcji programowej małej retencji.
 - Na terenach stref wododziałowych należy ograniczać lokalizację inwestycji oraz budowę urządzeń i sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. W otoczeniu tych stref należy wzbogacać zasoby zieleni (zadrzewienia) w celu powstrzymania szybkiego spływu wód opadowych.
 - Dna terenów doliny Noteci powinny być wyłączone z zabudowy. W obszary te należy wprowadzać łąkowe zadrzewienia i zieleni.
 - Występujące mokradła i podmokłości powinny być wyłączone z zabudowy ze względu na zapewnienie prawidłowego funkcjonowania ciągu ekologicznego.
 - Wyłączenie, w planach zagospodarowania przestrzennego, z zabudowy terenów zalewowych, przestrzeganie zasad zagospodarowania tych terenów zapisanych w ustawie - Prawo wodne.
 - Obszary, w których znajdują się udokumentowane zasoby surowców mineralnych powinny być chronione przed zabudową (niezwiązaną z wykorzystaniem tych surowców).
 - Ścieki deszczowe mogą być kierowane do wód powierzchniowych poprzez zorganizowane systemy kanałów lub rowów, tworzonych wyłącznie dla terenów utwardzonych. W tych przypadkach konieczne jest stosowanie separatorów u źródła ścieków. Ścieki deszczowe z innych terenów powinny być przechwytywane przez zorganizowaną retencję powierzchniową.
 - Remonty i modernizacje systemów odprowadzania wód opadowych z ulic i dróg gminnych.
 - Kontynuacja kontroli szczelności, częstotliwości ich opróżniania i likwidowanie niesprawnych szamb (wg prowadzonego rejestru zbiorników bezodpływowych jest obecnie na terenie miasta 230 sztuk).
 - Kierowania wytwarzanych ścieków do projektowanych systemów kanalizacyjnych. Należy wykluczyć tzw. rozwiązania tymczasowe, które wobec warunków hydrograficznych i hydrogeologicznych miasta są nie do przyjęcia.
 - Modernizacja sieci wodociągowych celem eliminacji starych, przestarzałych i nie odpowiadających normom sanitarnym instalacji wodociągowych, co pozwoli na

- zmniejszenie strat wody, a tym samym racjonalizację wykorzystania zasobów wód podziemnych.
- Systematyczne rozszerzanie zasięgu selektywnej zbiórki odpadów.
 - Podejmowanie przedsięwzięć na rzecz eliminowania ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych.
 - Podjęcie działań na rzecz efektywnego zagospodarowania odpadów problemowych (niebezpiecznych, ogumienia pojazdów, wielkogabarytowych itp.).
 - Wyposażania nowych obiektów w takie systemy usuwania i utylizacji odpadów, które zagwarantują ochronę terenu miasta przed ich wpływem.
 - Stosowania we wznoszonych obiektach systemów grzewczych opartych o paliwa ekologiczne.
 - Kontynuacja ograniczania emisji zanieczyszczeń i ograniczania wytwarzania odpadów zmieszanych, poprzez działania własne i kompetencje służb zewnętrznych (WIOŚ).
 - Wspieranie inicjatyw w zakresie wykorzystania energii odnawialnej (stworzenie punktu konsultacyjnego).
 - Opracowanie miejskiej strategii wykorzystania odnawialnych źródeł energii (zbilansowanie potrzeb energetycznych wraz ze wskazaniem do wykorzystania kolektorów słonecznych).
 - Projektowane na obszarze miasta obiekty usługowe i ewentualnie produkcyjne, powinny być lokalizowane między innymi w sąsiedztwie tras komunikacyjnych. Będą one w takim usytuowaniu pełniły rolę ekranów akustycznych wobec obszarów i obiektów chronionych usytuowanych w dalszej odległości.
 - W strefy przylegające do tras komunikacyjnych, w przypadku ich nie zabudowywania, należy wprowadzać pasy zieleni izolacyjnej.
 - Na terenach wchodzących w skład obszarów cennych pod względem przyrodniczym powinny zdecydowanie przeważać funkcje ochronne. Funkcje innego typu mogą być wprowadzane wyłącznie pod warunkiem respektowania ustanowionych dla tego obszaru zakazów i nakazów, które nie naruszają w istotnym zakresie zasobów biosfery, geosfery, hydrosfery i atmosfery.
 - Wyklucza się jakiegokolwiek uszczuplenie powierzchni przeznaczonych na tereny zieleni.
 - Pozostałe gleby w większości podatne na erozję, powinny być gruntami chronionymi.

-
- Pod zainwestowanie powinny zostać przeznaczone przede wszystkim tereny o mało urozmaiconej rzeźbie, o dobrej nośności gruntu, dobrej spoiwości, a także wodzie gruntowej zalegającej ponad 3 m pod powierzchnią terenu.

5. Kierunki zagospodarowania terenów pogórnich.

Konieczne jest właściwe zagospodarowanie byłego terenu górniczego uwzględniające wymogi istniejących warunków geologiczno górniczych.

Na terenach po wydobyciu soli kamiennej w przypadku wystąpienia zapadlisk i szkód górniczych, proponuje się rekultywację szczegółową (biologiczną). W ramach rekultywacji szczegółowej wykonuje się następujące zabiegi: neutralizację gruntu, hydroobsiew, zalesianie, nawożenie podstawowe i uzupełniające.

Zalesienia stanowią fazę zagospodarowania porekultywacyjnego.

Skład gatunkowy, więźba i forma zmieszania gatunków muszą być tak zaprojektowane, aby zadrzewienia spełniały funkcje: przeciwerozyjną, glebotwórczą, glebochronną, sanitarną.

6. Ochrona przed hałasem

W celu ochrony przed hałasem, wzdłuż torów kolejowych, proponuje się pas zieleni izolacyjnej - nasadzenia dość gęsto gatunków odpornych na zanieczyszczenia.

7. Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego

Zasoby dziedzictwa kulturowego są trwałym elementem struktury funkcjonalno - przestrzennej, a także krajobrazu rozpatrywanego kompleksowo z innymi komponentami zagospodarowania przestrzennego miasta i podlegają opiece i ochronie – zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Walory środowiska kulturowego Inowrocławia tkwią w jego historii. Szczególnej ochronie podlega układ urbanistyczny, na terenie którego zachowało się szereg budynków i obiektów o dużej wartości zabytkowej (wymienione w pkt 4.3 części II „Zmiany studium...”). Relikty kulturowe znajdują się w strefie ochrony konserwatorskiej i podlegają ochronie. Wszelkie planowane prace w Strefie „A”, „B” i „E” należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Z kolei w Strefie „W” wszystkie prace ziemne powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Układ i rozplanowanie miasta Inowrocławia wraz z liniami zabudowy i historycznym zespołem budowlanym (który powinien być wpisany do rejestru zabytków) należy zachować w dobrym stanie oraz bez zmian. Należy dążyć też do zachowania historycznego podziału działek.

Remonty obiektów historycznych winny być prowadzone z użyciem tradycyjnych technik budowlanych, należy dążyć do utrzymania pokrycia dachów wysokich dachówką ceramiczną lub do wymiany wtórnych pokryć na dachówkę. Nowo wznoszone budynki powinny być dostosowane do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji, powierzchni murów i otworów i uwzględniać sąsiedztwo obiektów historycznych w szczególności tych wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską. Wykończenie nowych budynków winno być kontynuacją tradycyjnych technik budowlanych.

Bardzo ważna jest też renowacja i restauracja obiektów zabytkowych - m.in. zabytkowych fragmentów murów miejskich.

Historyczne zespoły budowlane w przyszłości, poprzez właściwe użytkowanie i ochronę, będą stanowiły formułę przekazania następnym pokoleniom skarbów dziedzictwa kulturowego.

Wszelkie prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków posiadać pozwolenie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Dla obiektów znajdujących się w ewidencji WKZ należy uzyskać uzgodnienie WUOZ na prace związane ze zmianą formy zewnętrznej obiektów m.in. na wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarek okiennych i drzwiowych, rozbudowę, instalowanie tablic i reklam na budynkach, itp.

8. Kierunki rozwoju strefy nieurbanizowanej

8.1 Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej stanowią rezerwę terenową dla przyszłego rozwoju miasta.

W na tych terenach przewiduje się:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej wraz z urządzeniami infrastruktury technicznej,
- rozwój usług, nieuciążliwy przemysł, rzemiosło usługowe i produkcyjne,

-
- utworzenie zieleni urządzonej, która będzie stanowiła zielen izolacyjną bądź zielen niezbędną do utrzymania odpowiedniego mikroklimatu walorów uzdrowiska.

8.2 Kształtowanie rozwoju turystyki

Bardzo ważną inwestycją dla rozwoju miasta jest rozbudowa Parku Zdrojowego. Obszar przeznaczony pod nową część parku zlokalizowany jest w obrębie linii kolejowej - od strony zachodniej, stadniny koni oraz sanatorium „Modrzew” - od strony wschodniej. Granicę północną stanowi obszar zajmowany przez łąki, a południową - ulica Wierzbńskiego od skrzyżowania z ulicą Rąbińską, aż po jej koniec.

Na obszarze „nowego parku” zostaną stworzone duże obszary trawiaste, przez które będą przebiegały alejki parkowe. Zostaną one wyposażone w oświetlenie i naturalną nawierzchnię.

W części północnej zostanie przywrócony do użytkowania obszar zadrzewiony, zwany „Małpim Gajem”.

Planuje się także przeprowadzenie ścieżki dla koni wzdłuż granic nowej części parku. Takie usytuowanie ma zapewnić ład przestrzenny oraz wyeliminować konflikty użytkowników ścieżki z pieszymi, czy rowerzystami.

Część południowo – wschodnia przeznaczona jest pod usługi zdrowotne typu sanatoria, a część północno – wschodnia pod usługi sportowe.

Dla osób preferujących aktywny wypoczynek z pewnością najatrakcyjniejsze okażą się szlaki turystyczne piesze („Szlak Jana Kasprowicza”, „Szlak Stanisława Przybyszewskiego”, „Szlak Gen. Władysława Sikorskiego”, „Szlak Powstania Wielkopolskiego”) oraz rowerowe (Krajowy Szlak Rowerowy). Turystyka zwłaszcza rowerowa w przyszłości ma dalsze możliwości rozwoju.

Ponadto wykorzystanie Szlaku Bursztynowego i Piastowskiego, które przebiegały przez miasto stanowi ogromny walor dla rozwoju turystyki - program „Bursztynowy Szlak Greenways”. Program ten ma na celu inicjowanie, wspieranie i wzmacnianie działań społeczności lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju regionów leżących na szlaku oraz w jego obrębie, wzdłuż korytarza biegnącego

od granicy polsko - słowackiej po Morze Bałtyckie. Osia działań jest projektowany i wytyczany szlak rowerowy, pieszy, kajakowy, czy konny. W oparciu o atrakcyjną trasę turystyczną, która pod wspólnym znakiem promocyjnym łączy ciekawe miejsca ludzi i ich

inicjatywy, wspiera się praktyczne działania związane z turystyką dziedzictwa, ekoturystyką i turystyką industrialną oraz produktem lokalnym.

Wszystkie działania łączą ochronę przyrody oraz poszanowanie dziedzictwa kulturowego na rzecz rozwoju społeczno - gospodarczego.

Bursztynowy Szlak należy do środkowoeuropejskiej sieci szlaków Greenways (Central European Greenways). Program "Central and Eastern European Greenways" (CEG) jest inicjatywą środkowo - wschodnioeuropejskiego Stowarzyszenia "Environmental Partnership for Sustainable Development" zrzeszającego sześć niezależnych Fundacji: Fundację Partnerstwo dla Środowiska w Polsce, Nadace Partnerství w Republice Czeskiej, Nadácia Ekopolis na Słowacji, Ökotárs Alapítvány na Węgrzech, Fundatia pentru Parteneriat w Rumunii oraz Фондация „ЕкоОбщност” w Bułgarii.

To partnerskie przedsięwzięcie na rzecz tworzenia sieci zielonych szlaków w Europie Środkowo - Wschodniej jest budowane w oparciu o współpracę organizacji pozarządowych, samorządów, instytucji rządowych i przedsiębiorców poprzez realizację lokalnych inicjatyw na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. W 2005 roku do sieci Greenways CEG dołączyły także organizacje z Serbii (Zelena mreža Vojvodine w Nowym Sadzie) i Białorusi (Organizacja Społeczna „Eko i Agroturystyka” w Mińsku, ОБЩЕСТВЕННОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ «АГРО- И ЭКОТУРИЗМ»). Program CEG jest członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Greenways (European Greenways Association - EGWA) z siedzibą w Namur (Belgia).

Należy również wspomnieć, że na terenie miasta Inowrocławia istnieje baza noclegowa, która stanowi niezbędny element zagospodarowania turystycznego i ma kluczowe znaczenie dla rozwoju turystyki na tym obszarze.

Inny walor dla rozwoju turystyki w Inowrocławiu mają tereny objęte formą ochrony przyrody.

Niestety wskutek zjawisk antropogenicznych wiele cech przyrodniczo cennych zostało zatartych, a nawet zniszczonych.

9. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

9.1. Rozwój układu drogowego

Tereny komunikacyjne stanowią osnowę układu przestrzennego miasta i w ich skład wchodzi wszystkie arterie drogowe na terenie miasta oraz ich zaplecze w postaci parkingów,

zatozeczek, przystanków. Wyróżnić tu można także tereny należące do PKP oraz PKS, czyli wszystkie torowiska, zajezdnie oraz dworce na terenie Inowrocławia. Obecnie w granicach administracyjnych miasta ma przebieg około 137 km dróg publicznych. Miasto posiada jeden dworzec autobusowy, jeden dworzec kolejowy i dwa przystanki - stacje kolejowe.

Stan dróg na terenie miasta jest bardzo zróżnicowany, wyróżnić można drogi o bardzo dobrej jakości jak i te, które w ogóle nie powinny być dopuszczone do użytkowania. Taka sytuacja spowodowana jest głównie brakiem pieniędzy, ale także tym, że nie wszystkie drogi należą do miasta (głównie te najważniejsze w strukturze komunikacyjnej miasta).

Aktualnie cały czas miasto zajmuje się modernizacją istniejących odcinków drogowych oraz budową nowych.

Drogi krajowe

- projektowane obejście miasta w ciągu drogi krajowej międzyregionalnej Nr 25 ([Bobolice](#) - [Bydgoszcz](#) – Inowrocław - [Konin](#) - [Kalisz](#) - [Ostrów Wielkopolski](#) -[Oleśnica](#)) i drogi krajowej Nr 15 ([Ostróda](#) - [Toruń](#) – Inowrocław - [Gniezno](#) -[Jarocin](#) - [Krotoszyn](#) - [Trzebnica](#)) w klasie ulicy głównej ruchu przyspieszonego (GP), o przekroju dwujezdniowym.

Ulice miejskie

- projektowana budowa w północno - wschodniej części miasta tzw. „małej obwodnicy” (ciągu drogi gminnej) modernizacja i przedłużenie ulicy Metalowców w klasie ulicy zbiorczej /Z/, spinającej ulicę Dworcową z ulicą Toruńską i z ul. Św Ducha ,
- realizacja planowanych ulic zbiorczych /Z/ głównie na Osiedlu Rąbin,
- modernizacja istniejących ulic zbiorczych /Z/ ,
- projektowane połączenie ulicy Budowlanej z ulicą Batkowską w ciągu drogi powiatowej ,
- projektowane połączenie ulicy Bagiennej z ulicą Wielkopolską w ciągu drogi powiatowej ,
- projektowane połączenie ulicy Św Ducha z ulicą Długą w ciągu drogi powiatowej (w proponowane połączenie ul.Długiej z ulicą Wielkopolską
- planowane utwardzenie wszystkich ulic lokalnych miejskich o nawierzchni nieutwardzonej .

W celu wyeliminowania ruchu tranzytowego zaprojektowano obwodnicę (patrz rysunek do „Studium...”- południowo - wschodnia część miasta). Trasa obwodowa ominęłaby w ten sposób zagospodarowane tereny. Planowana inwestycja będzie miała pozytywny wpływ na rozwój miasta, ale zmiany jakie wywoła w zagospodarowaniu przestrzennym będą nieodwołalne. Na te zmiany miasto powinno być przygotowane. Dlatego należy przyjąć nową, odpowiednią hierarchię kategorii ulic (w stosunku do obwodnicy), stref i parkingów. Ponadto budowa obwodnicy odciąży miasto z uciążliwości związanych z ruchem drogowym (osobowym, a w szczególności ciężarowym), hałasem oraz emisją spalin, a tym samym spowoduje poprawę jakości wszystkich elementów środowiska w mieście.

Wpływ powyższych inwestycji na środowisko będzie polegał przede wszystkim na:

- zmianie wizerunku miasta,
- poprawie estetyki i bezpieczeństwa reprezentatywnej części miasta,
- zmniejszeniu lokalnych podtopień,
- zmniejszeniu podatności na erozję (wodną, wietrzną),
- zwiększeniu bezpieczeństwa mieszkańców.

9.2 Komunikacja kolejowa

W aspekcie rozwoju komunikacji kolejowej przyszłe kierunki zagospodarowania przedstawiają się następująco:

- planuje się rozwój linii kolejowej o dużym znaczeniu transportowym. Na liniach znaczenia krajowego, magistrali Tczew - Katowice i linii pierwszorzędnej Poznań - Olsztyn w sektorze pasażerskim przewiduje się przewozy międzyregionalne, w tym pociągi kwalifikowane (pociągi ekspresowe), a w sektorze towarowym przewozy całopociągowe i kombinowane,
- linia Tczew - Katowice /C-E 65/ jest ujęta w systemie AGTC (Europejskie, międzynarodowe linie dla transportu kombinowanego) i jest uzupełniającą systemy AGC (Europejskie, międzynarodowe linie kolejowe). Linia Poznań - Olsztyn przewidziana jest do systemu AGTC,

- **na linii drugorzędnej Inowrocław - Wągrowiec przewiduje się regionalne przewozy pasażerskie, a przewozy towarowe, całopociągowe tylko na odcinku Inowrocław - Wapienno,**
- **linia znaczenia miejscowego Inowrocław - Mogilno ma funkcjonować wyłącznie w sektorze przewozów towarowych na odcinku Inowrocław – Kruszwica, jako linia dowozowa do stacji manewrowej,**

Planuje się także modernizację i wykorzystanie dwóch stacji kolejowych: Inowrocław – Rąbinek oraz Inowrocław – Mątwy.

W granicach administracyjnych miasta znajdują się tereny PKP, które stanowią tereny zamknięte i zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie powinny być opracowywane w studium i w planach miasta. Natomiast konieczne jest precyzyjne wyznaczenie ich granic i stref ochronnych na etapie wykonywania planów miejscowych.

Zagospodarowanie terenów sąsiadujących z terenami kolejowymi musi spełniać wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 10 listopada 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie budowli i budynków, drzew lub krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych i pasów przeciwpożarowych (Dz. U. Nr 249 z 2004 r., poz. 2500).

Wszelkie obiekty budowlane, lokalizowane na gruntach będących w sąsiedztwie terenów kolejowych lub ewentualnie przebiegające przez tereny PKP (np. inwestycje liniowe) należy przed ich realizacją, na etapie opracowywania projektów, uzgadniać z jednostkami PKP S.A.

W przypadkach ewentualnego kolidowania z planowanym zagospodarowaniem przestrzennym istniejących obiektów budowlanych np. liniowych, będących własnością PKP S.A. usunięcie tych kolizji nastąpi na warunkach podanych przez właściciela danego obiektu oraz staraniem i na koszt przyszłego inwestora realizującego inwestycje, według nowego, zgodnego ze studium planu zagospodarowania przestrzennego terenu.

9.3 Inne systemy komunikacji

Należy wydzielić więcej terenów pod budowę ścieżek rowerowych i szlaków pieszych ze względu na obsługę turystyczną. **Proponuje się wydzielenie ścieżki rowerowej prowadzącej z Inowrocławia w kierunku Dąbrowy Biskupiej przez kompleks leśny Balczewo.**

Proponuje się też utrzymanie funkcji sportowo – usługowej lotniska w Inowrocławiu i uruchomienie komunikacji lotniczej o małym zasięgu.

10. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Polityka przestrzenna miasta uwzględnia istniejące uzbrojenie w sieć wodociagową i kanalizacyjną. Tereny rozwojowe dla budownictwa mieszkaniowego, jak również przemysłowo - składowe, zależnie od ich lokalizacji, będą wymagały rozbudowy sieci wodociagowej bądź kanalizacyjnej lub budowy całego uzbrojenia wodno - kanalizacyjnego. Realizacja kolektorów i kanałów kanalizacji komunalnej sanitarnej i deszczowej będzie wymagała budowy przepompowni ścieków.

Wraz z powstawaniem nowych obiektów nastąpi wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, czy instalacje gazowe.

Ważna jest też wymiana oświetlenia.

Uwagi ogólne dotyczące sieci wodociągowo – kanalizacyjnej:

- **Tereny, dla których zaistnieją zmiany w zabudowie mieszkaniowej powinny zostać zbilansowane pod względem ilości mieszkańców. Nowy bilans należy uwzględnić przy doborze średnic w projektach sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.**
- **Dla terenów, do których Program Wodociągowania i Kanalizowania Gminy Miejskiej Inowrocław nie przewiduje szczegółowych rozwiązań zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków należy opracować odrębne rozwiązania koncepcyjne.**
- **W ulicach nowo projektowanych należy przewidzieć miejsca na ułożenie nowych przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych, poza pasami jezdni, natomiast w pasie drogowym na terenie stanowiącym własność Skarbu Państwa lub Miasta.**
- **Wszystkie sieci wodociągowe i kanalizacyjne, zarówno istniejące jak i programowane i projektowane, powinny znajdować się na terenie ogólnodostępnym dla czynności eksploatacyjnych z możliwością dojazdu sprzętu specjalistycznego.**
- **W planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić strefy ochronne – teren wolny od zabudowy i wysokich zasadzeń – które wynoszą odpowiednio:**
 - ~ dla wodociągów w zależności od średnicy 3-8 m od skraju przewodu w obie strony,
 - ~ dla kanałów sanitarnych - 3 m od krawędzi kanału w obie strony.

10.1 Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie ludności i przedsiębiorstw w wodę opisano w rozdziale Uwarunkowania Rozwoju Miasta p. 8.2. Obecnie poza uzupełnieniami i sukcesywnym włączaniem do nowych zabudowań, zaopatrzenie w wodę komunalną zostało zrealizowane. Wymianie ulega sieć wodociągowa - w szczególności azbestowo - cementowa. Zasadniczym celem dalszej modernizacji i rozbudowy systemu wodociągowego będzie poprawienie jego niezawodności działania. Szczególnie ważne jest podejmowanie działań inwestycyjnych w celu utrzymania jakości wody pitnej.

10.2 Odprowadzanie ścieków

Gospodarka ściekowa w Inowrocławiu jest obecnie niemal całkowicie uporządkowana. Dla projektowanych nowych terenów inwestycyjnych konieczne jest opracowanie kompleksowego, miejskiego programu rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Zaleca się żeby program rozwoju sieci kanalizacyjnej objął swym zasięgiem również tereny sąsiadujące z miastem Inowrocław. Rozbudowa systemu odprowadzania ścieków powinna być realizowana wyprzedzająco dla nowoprojektowanych obszarów inwestycyjnych.

10.3 Odprowadzanie wód deszczowych

W Inowrocławiu istnieje problem z odprowadzaniem ścieków deszczowych. Z uwagi na powstawanie nowych obiektów oczywistą inwestycją jest przyłączanie budynków do sieci rozdzielczej.

Na terenach zainwestowanych dopuszcza się przykrycia odprowadzeń wód deszczowych i cieków wodnych pod warunkiem przygotowania zbiorników wyrównawczych w celu przechwycenia katastrofalnych wód powodziowych. Ww. zbiornikami mogą być stawy lub zbiorniki suche - w postaci łąk okresowo zalewanych.

10.4 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Obecnie w Inowrocławiu jest modernizowana i rozbudowywana infrastruktura energetyczna w zakresie wynikającym z potrzeb inwestycyjnych miasta .

W zakresie elektroenergetyki przyjmuje się następujące ustalenia:

- o adaptacja istniejących głównych punktów zasilania 110/15 kV „Rąbinek”(2x16MVA), „Marulewska” (2x25MVA), z możliwością wymiany transformatorów na jednostki odpowiednio większe,
- o docelowo realizacja głównego punktu zasilania (GPZ) w północnej części miasta (teren proponowanej lokalizacji pokazano na rysunku zmiany studium kolorem szarym – położony na granicy przy ulicy Karola Marcinkowskiego),
- o budowa linii WN-110 kV dla zasilania projektowanego ww.GPZ (po za granicami miasta),
- o budowa nowych wyprowadzeń linii średniego napięcia z istniejących i projektowanego głównego punktu zasilania,
- o budowa nowych odcinków sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych dla zasilania nowych inwestycji na terenie miasta,
- o realizacja stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikająca ze zwiększonego obciążenia.

10.5 Sieć telefoniczna

Planuje się:

- budowę i rozbudowę sieci telekomunikacyjnej wynikającej z programu rozwoju systemu telekomunikacji na terenie miasta,
- dalsze unowocześnianie sieci i urządzeń z docelową wymianą linii napowietrznych i kablowych na rzecz kabli światłowodowych.

10.6 Zaopatrzenie w gaz ziemny

Zapotrzebowanie w gaz będzie rosło wraz z rozbudową istniejącej sieci.

W zakresie gazownictwa przyjmuje się następujące ustalenia:

- pozostawienie stacji redukcyjno - pomiarowej gazu I^o przy ulicy Jacewskiej jako podstawowego źródła zaopatrzenia miasta w gaz,
- realizacja drugiej stacji redukcyjno – pomiarowej gazu I^o w południowo -wschodniej części miasta,
- realizacja kolejnych stacji redukcyjno - pomiarowych gazu II° , wynikających z programu gazyfikacji opracowanego dla dzielnicy Mątwy,
- spięcie istniejącej sieci średnioprężnej na terenie miasta z projektowaną siecią średnioprężną w dzielnicy Mątwy,
- sukcesywna rozbudowa istniejącej sieci gazowej niskiego ciśnienia oraz budowa nowej na terenie miasta.

10.7 Zaopatrzenie w ciepło

W zakresie ciepłownictwa przyjmuje się następujące ustalenia:

- pozostawienie ciepłowni „Rąbin” jako podstawowego źródła ciepła dla miasta, z możliwością jej dalszej rozbudowy,
- pozostawienie ciepłowni przy ulicy Św. Ducha na potrzeby bytowo - komunalne miasta, do czasu zakończenia prac modernizacyjnych ciepłowni „Rąbin”,
- adaptacja źródeł ciepła pracujących na potrzeby przemysłu,
- stopniowa likwidacja lokalnych kotłowni,
- sukcesywna rozbudowa sieci ciepłych magistralnych i rozdzielczych,
- w zabudowie jednorodzinnej przechodzenie na paliwa ekologiczne - celem maksymalnej eliminacji zanieczyszczeń atmosfery.

W przyszłości do celów ciepłowniczych proponuje się wykorzystanie potencjału energii słonecznej. Na terenie miasta Inowrocławia potencjał energii słonecznej jest mniejszy niż średnia dla kraju. Na obszarze miasta według A. Wosia „Klimat Polski” całkowite promieniowanie słoneczne wynosi około 9,75 MJ/m² w ciągu doby. Pozwala to jednak na stosowanie z powodzeniem urządzeń do pozyskiwania, przetwarzania w ciepło użytkowe i magazynowania energii słonecznej.

Można rozważyć pozyskiwanie energii z biogazu lokalnie na potrzeby obsługi obiektów oczyszczalni.

10.8 Gospodarka odpadami

Pomimo iż gospodarka w Inowrocławiu jest uregulowana, niezbędne jest uzupełnianie składowiska odpadów pasem zieleni izolacyjnej.

W celu zabezpieczenia zdrowia i życia ludzi oraz ochrony środowiska obiekt ten wymaga prowadzenia monitoringu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Szczególnie ważne jest monitorowanie wód spływających ze składowiska (odcieków).

Miasto realizuje przyjęte kierunki gospodarowania odpadami w ramach programu krajowego i lokalnego programu ochrony środowiska i gospodarki odpadami zatwierdzonego Uchwałą Rady Miejskiej w 2004 r.

Należy w zakresie gospodarowania odpadami:

- zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało zapobiec się powstaniu odpadów,
- zapewniać zgodnie z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

Zbieranie odpadów polega na umieszczaniu w odpowiednich pojemnikach, segregowaniu i magazynowaniu odpadów, które ma na celu przygotowanie ich do transportu do miejsc odzysku lub ich unieszkodliwiania.

Przez magazynowanie odpadów należy rozumieć czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub ich unieszkodliwianiem w miejscach, zgodnych z obowiązującą ustawą o odpadach.

Bardzo ważna jest również likwidacja i zabezpieczenie tzw. dzikich składowisk odpadów, stały monitoring zanieczyszczeń, czy edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie segregacji zbiórki odpadów.

11. Kształtowanie rozwoju strefy zurbanizowanej

11.1 Mieszkalnictwo

Obecnie na terenie miasta realizuje się rozbudowę istniejących osiedli mieszkaniowych. Sytuacja demograficzna w mieście (wyludnianie się miasta) nie powoduje mniejszego zapotrzebowania na inwestycje mieszkaniowe.

Nowe obiekty mieszkaniowe w postaci bloków oraz domków jednorodzinnych budowane są w ramach istniejących już osiedli. Osiedla: Nowe, Piastowskie, a szczególnie Osiedle Rąbin, ulegają ciągłej rozbudowie, co wynika z dużego zasobu w tereny pod zabudowę. Z kolei mniejsze osiedla, tj. Cegielnia i Solno powiększają się w kierunku zabudowy jednorodzinnej.

Najnowszymi jednostkami osadniczymi, jakie powstały na terenie miasta, są osiedla jednorodzinne, do których należą Osiedla: zwane potocznie Bajka przy ul. Miechowickiej i Osiedle domków jednorodzinnych w rejonie ulicy Lotniczej.

Jeżeli chodzi o zabudowę wielorodzinną to największy jej rozwój obserwuje się na Osiedlu Rąbin- w jego południowej części (Al. 800-lecia Inowrocławia) oraz przy ulicy Wojska Polskiego, gdzie obecnie powstają także bloki socjalne. Drugim miejscem, gdzie rozwija się tego typu zabudowa jest teren graniczący z Osiedlem Solno, przy ulicy Szymborskiej.

Typ zabudowy jednorodzinnej w Inowrocławiu rozwija się na Osiedlu w rejonie ul. Lotniczej. Nowo powstała zabudowa ma charakter głównie domów wolnostojących i szeregowych 2-3 kondygnacyjnych.

Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca rozwija się na całym odcinku ulicy Szymborskiej. Pojedyncze obiekty budowane są także w Szymborzu, czy w Mątwach.

Dokonane zmiany i realizacje w zabudowie mieszkaniowej są powolne, fragmentaryczne, niepełne i wymagają powiązań z innymi realizacjami związanymi z ogólnym rozwojem gospodarczym miasta. Zmiany rozwojowe mieszkalnictwa nastąpiły bez relacji przestrzennych między poszczególnymi osiedlami i enklawami zabudowy mieszkaniowej oraz miejscami węzłowymi i funkcjonalnymi miasta.

Istotne są odpowiednio prowadzone zainwestowania modernizacyjne istniejącej tkanki mieszkaniowej zwłaszcza na terenie centrum miasta. Konieczne jest przestrzeganie przepisów i zasad funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej oraz zachowanie obowiązku usuwania odpadów stałych z pojemników zlokalizowanych na poszczególnych posesjach.

Przy nowoprojektowanych terenach mieszkaniowych należy przewidzieć co najmniej jedno miejsce parkingowe na jedno mieszkanie.

11.2 Kierunki i zasady rozwoju zabudowy usługowej i produkcyjno - usługowej

Na obszarze Inowrocławia zlokalizowane są następujące obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²:

1. AD IMMOBILIEN Sp. z o.o.

Obiekt zlokalizowany jest przy ul. Emilii Plater 10 na Osiedlu Rąbin. W budynku zlokalizowany jest pasaż handlowy oraz supermarket – „Polomarket”. Powierzchnia sprzedaży 2023,10 m².

2. USS FPROP (3) Sp. z o.o. (wg danych w przekazanych do projektowania zmiany studium w 2008r.)

Obiekt handlowy sieci Nomi usytuowany jest przy al. Niepodległości 35 na Osiedlu Rąbin. W budynku oprócz wcześniej wspomnianego marketu znajdują się inne placówki handlowe, które tworzą pasaż. Obiekt ponadto wyposażony jest w ogólnodostępny parking samochodowy. Powierzchnia sprzedaży 2744,59 m² (obecnie 1784,34 m²).

3. POLIMAR 3 Sp. z o. o.

Obiekt handlowy zlokalizowany przy ul. Niepodległości 100 w pobliżu zabudowy wielorodzinnej oraz budynku Powiatowej Straży Pożarnej. W budynku mieści się hipermarket Kaufland oraz inne mniejsze placówki handlowe. Powierzchnia sprzedaży 3285m².

4. SWPF Fairway Sp. z o. o.

Obiekt zlokalizowany w centrum miasta przy ul. Laubitza 3, która stanowi jedną z głównych arterii miasta. W obiekcie zlokalizowane są dwa markety (Tesco, Domar Bydgoszcz) oraz inne mniejsze obiekty handlowe. W najbliższym otoczeniu obiektu znajduje się stacja benzynowa, restauracja oraz największy inowrocławski Kościół pw. ZNMP. Powierzchnia sprzedaży 2868 m².

5. Carrefour Polska Sp. z o. o.

Obiekt zlokalizowany na ul. Wojska Polskiego 10 na Osiedlu Rąbin. W budynku zlokalizowany jest supermarket sieci Carrefour oraz inne mniejsze obiekty handlowe. W najbliższym otoczeniu obiektu znajduje się duży, ogólnodostępny parking oraz zabudowa mieszkalna. Powierzchnia sprzedaży 2659,64 m².

Na obszarze Inowrocławia zlokalizowane są 27 obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m² do 2000 m².

Oprócz obiektów usługowych wielkopowierzchniowych, na terenie miasta Inowrocławia możemy wyróżnić trzy inne obszary usług. Pierwszy i największy obszar to tereny Parku Solankowego – „Solanki”, gdzie znajdują się sanatoria, które świadczą usługi zdrowotne oraz szeroką bazę gastronomiczną i hotelową. Dwa pozostałe obszary zostały wydzielone ze Starego Miasta- jest to ulica Królowej Jadwigi oraz Rynek.

Zabudowa usługowo - produkcyjna w Inowrocławiu występuje głównie w dwóch miejscach. W pierwszym przypadku jest to Osiedle Mątwy, a w zasadzie jego południowy skrawek. Na tym terenie znajduje się największy kompleks przemysłowy – Zakłady Chemiczne „Soda Mątwy SA”. Drugi obszar stanowi kompleks przemysłowo – produkcyjny znajdujący się w północnej części miasta. Znajdują się tu zakłady : „Inofama SA”, Huta Szkła „Irena”, a także duża ilość magazynów oraz mniejszych zakładów produkcyjnych.

Szczególnym przypadkiem są tereny zakładów chemicznych, ponieważ jest to obszar, gdzie nie występują inne funkcje niż produkcyjne.

Innym dużym zakładem usługowo – produkcyjnym, stanowiącym swoistą dominantę w otaczającej go zabudowie jest Kujawska Drukarnia „Pozkal”, która zlokalizowana jest na Osiedlu Piastowskim, przy ulicy Cegielnej.

Wnioskowane są nowe tereny pod zabudowę usługową z obiektami handlowymi o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² m.in. są to tereny przy ulicy Wojska Polskiego (obok istniejących obiektów), ulicy Poznańskiej, Solna (przy supermarkecie Albert) oraz tereny przy ulicy Szymborskiej (w sąsiedztwie ulicy Jesionowej), przy ulicy Toruńskiej.

Przy nowoprojektowanych terenach usługowych należy przewidzieć trzy miejsca parkingowe na każde 100m² powierzchni usług.

Na nowoprojektowanych terenach zabudowy usługowej z obiektami handlowymi o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² przy ulicy Wojska Polskiego dopuszcza się zabudowę mieszkaniową.

Teren usług określony w nn. zmianie przy ul.Plebanka, Bpa.A. Laubitza, Przypadek został zaprojektowany alternatywnie z możliwością zamiany na funkcję mieszkaniową,

Największe możliwości rozwoju ma działalność małych i średnich firm o charakterze nieuciążliwym, o profilu usługowo – naprawczym i handlowo – magazynowym, z uwagi na walory i zasoby środowiska przyrodniczego, istniejące zagospodarowanie i określoną przestrzeń rozwojową miasta. Działalność gospodarcza o charakterze nieuciążliwym może się rozwijać w ramach wyznaczonych stref rozwojowych miasta pod warunkiem zachowania niekolizyjności z otoczeniem i uwzględnienia uwarunkowań wynikających z walorów środowiska przyrodniczego.

Realizacja kilku nowych obiektów usługowych i produkcyjno - usługowych nie będzie wprowadzało dysharmonii w krajobrazie pod warunkiem, że zostaną wkomponowane w istniejącą i projektowaną zielen.

12. Zadania ponadlokalne służące realizacji celów publicznych:

- a) w zakresie usług sportu i rekreacji:
 - utworzenie ścieżki rowerowej prowadzącej z Inowrocławia w kierunku Dąbrowy Biskupiej przez kompleks leśny Balczewo,
 - wykorzystanie Szlaku Bursztynowego i Piastowskiego, które przebiegały przez Inowrocław,
 - wkomponowanie łączników ekologicznych łączących Inowrocław z puszcą bydgoską, Kruszwicą oraz Notecią,
 - rozbudowa Parku Zdrojowego,
- b) w zakresie komunikacji:
 - budowa obwodnicy miasta Inowrocławia- zadanie ujęte jest w wykazie ponadlokalnych zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu krajowym – zadanie nr 12(przebudowa drogi krajowej nr 15 – budowa obwodnicy miasta Inowrocław), zadanie nr14(przebudowa drogi krajowej nr 25 – budowa obwodnicy miasta Inowrocław) oraz zadanie nr 83 ujęte jest w wykazie ponadlokalnych zadań

-
- realizujących cele publiczne o znaczeniu wojewódzkim (przebudowa drogi wojewódzkiej nr 251 – budowa obwodnicy miasta Inowrocław), zawartym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego,
- modernizacja dwóch stacji kolejowych: Inowrocław - Rąbinek i Inowrocław - Mątwy,
- c) w zakresie elektroenergetyki:
- wybudowanie nowych linii napowietrznych średniego napięcia 15 kV, stacji transformatorowych 15/0,4 kV oraz linii niskiego napięcia,
- d) miasto Inowrocław ujęte jest w wykazie ponadlokalnych zadań realizujących cele publiczne (zadania o znaczeniu wojewódzkim: nr 53- Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych, nr 58 – Tworzenie i rozwój zamiejscowych placówek regionalnych uczelni, nr 64 – Utworzenie wyższych szkół zawodowych) zawartym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

13. Zagadnienia nie uwzględnione w studium

W "Zmianie Studium..." nie uwzględniono obszarów, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.), ponieważ tego rodzaju obszary nie występują na terenie miasta Inowrocławia.

14. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu „Zmiany studium...”

"Zmiana studium..." jest dokumentem koordynującym politykę w zakresie gospodarki przestrzennej oraz określającym działania na rzecz rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta Inowrocławia.

"Zmiana studium..." nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydania decyzji o warunkach zabudowy.

Na podstawie "Zmiany studium..." określany będzie zakres przedmiotowy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

"Zmiana studium..." jest najważniejszym punktem odniesienia i źródłem informacji koordynujących materiały z zakresu rozwoju przestrzennego dla:

- opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opracowania koncepcji rozwojowych i prac studialnych.

Ujednolicony zapis i rysunek "Zmiany studium..." podkreśliły główne kierunki rozwoju przestrzennego miasta Inowrocławia:

- wspieranie rozwoju gospodarczego miasta,
- rozbudowa infrastruktury technicznej i poprawa wizerunku miasta,
- rozwój usług społecznych.

Rozwój ten wynika ze skonkretyzowanych zapotrzebowań społeczności miasta oraz presji inwestycyjnej potencjalnych inwestorów, w tym także deweloperów.

Ustalenia "Zmiany studium..." są wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dzielnice zostały wyznaczone w nn. opracowaniu dla potrzeb określenia obszarów problemowych zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasto Inowrocław. Dzielnica Uzdrowska pokrywa się obszarowo z jednostką pomocniczą „Osiedle Uzdrowskie”.

Zaproponowano cztery dzielnice miasta :

- **DZIELNICA CENTRUM** - ściśle centrum miasta z terenami wokół Rynku przeznaczonymi do rewitalizacji,
- o **dominująca funkcja mieszkaniowa z usługową, turystyczną w uzupełnieniu funkcji uzdrowskiej (jako priorytetowej miasta),**
- o **zaleca się lokalizację ogrodów zimowych, oranżerii i palmiarni,**
- o **istniejące i projektowane zagospodarowanie przestrzenne o różnych funkcjach nie może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza na walory uzdrowskie miasta.**

(Granica biegnie ulicą Bp Antoniego Laubitza od skrzyżowania z ulicą Dworcową oraz Stanisława Staszica do Ronda „Solidarności”. Następnie skręca ona na południe i ulicą Najświętszej Marii Panny ciągnie się aż do skrzyżowania z ul. Świętego Ducha. Dalej w kierunku południowym ulicą Andrzeja oraz Szymborską dociera do skrzyżowania z ulic Górniczej i Szymborskiej. W tym miejscu granica skręca na zachód i biegnie ulicą Górniczą do skrzyżowania z ulicami Poznańską oraz Stanisława Staszica gdzie skręca z powrotem na północ i biegnie ulicą Stanisława Staszica do skrzyżowania z ulicą

Świętokrzyską. Granica skręca na zachód i biegnie ulicą Świętokrzyską i wschodnią granicą Skweru Leona Wyczółkowskiego w kierunku północnym do Zofiówki. Dalej Zofiówką do ulicy Studziennej, a następnie ulicą Studzienną do ulicy Stanisława Staszica. Nadal ulicą Stanisława Staszica w kierunku północnym do Banku Spółdzielczego i granicą nieruchomości (Bank Spółdzielczy) do skrzyżowania ulicy Solankowej z ulicą Stanisława Staszica. W kierunku północnym ulicą Stanisława Staszica do skrzyżowania z ulicami B-pa Antoniego Laubitza i Dworcową.)

- **DZIELNICA UZDROWISKOWA - tereny wg załącznika graficznego,**

- o **zasady zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne ze statutem uzdrowiska,**
- o **dla zachowania funkcji uzdrowiskowej konieczne działanie strategiczne w celu zachowanie istniejących zieleni i realizację projektowanych, zwłaszcza projektowanego łącznika ekologicznego w postaci pasma leśnego lub zieleni izolacyjnej o szerokości około 70m (zlokalizowanego od strony torów kolejowych – z zalecaniem wykonania wału ziemnego w nawiązaniu do już istniejącego za tężniami), zaleca się lokalizację ogrodów zimowych, oranżerii i palmiarni.**

(Szczegółowy przebieg granic Dzielnicy Uzdrowiskowej wygląda następująco - linia rozgraniczająca ten obszar przebiega ulicą Poznańską od skrzyżowania z ulicą Cichą i Transportowca w kierunku północnym do skrzyżowania z ulicą Nową, którą biegnie dalej. Na wysokości granicy ogródków działkowych skręca w lewo i biegnie wschodnią granicą ogrodów przecinając ul. Miechowicką. Dalej biegnie wschodnią granicą kompleksu szpitalnego i ogrodów działkowych aż do ul. Poznańskiej w pobliżu skrzyżowania z ulicami Stanisława Staszica i Górnica. Następnie ulicą Stanisława Staszica w kierunku północnym do skrzyżowania z ulicą Świętokrzyską. Granica skręca na zachód i biegnie ulicą Świętokrzyską i wschodnią granicą Skweru Leona Wyczółkowskiego w kierunku północnym do Zofiówki. Dalej Zofiówką do ulicy Studziennej, a następnie ulicą Studzienną do ulicy Stanisława Staszica. Nadal ulicą Stanisława Staszica w kierunku północnym do Banku Spółdzielczego i granicą nieruchomości (Bank Spółdzielczy) do skrzyżowania ulicy Solankowej z ulicą Stanisława Staszica. W kierunku północnym ulicą Stanisława Staszica do skrzyżowania z ulicami B-pa Antoniego Laubitza i Dworcową. Dalej ulicą Dworcową do skrzyżowania z Al. Mikołaja Kopernika. Następnie Al. Mikołaja

Kopernika do ulicy Ks. Piotra Wawrzyniaka i dalej tą ulicą do ulicy Gen. Władysława Sikorskiego. Wówczas granica skręca na południe i biegnie ulicą Gen. Władysława Sikorskiego do południowej granicy Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego. Następnie wzdłuż granic przedsiębiorstwa do Al. Okrężnej i dalej tą aleją do granicy nieruchomości 77 przy ulicy Magazynowej i wzdłuż północnej granicy tej nieruchomości skręca na zachód i biegnie do torów kolejowych (linia Herby Nowe - Gdynia) przecinając zwężenie ulicy Magazynowej. Torami kolejowymi (linia Herby Nowe - Gdynia) zataczając półkole w kierunku zachodnio - wschodnim mijając stację Inowrocław - Rąbinek aż do rozwidlenia torów w kierunku Kruszwicy. Następnie wzdłuż zachodnio - północnych granic terenów przemysłowych zlokalizowanych pomiędzy ulicą Staropoznańską a ulicą Budowlanej do ulicy Staropoznańskiej. Końcowy przebieg granicy planowanej dzielnicy wyznacza ulica Staropoznańska do skrzyżowania z ulicą Cichą, a następnie na zachód wzdłuż ulicy Cichej do skrzyżowania z ulicami Poznańską i Transportowca.)

Na obszarze uzdrowiska – Dzielnicy Uzdrowskiej, wydziela się trzy rodzaje stref ochronnych, oznaczone literami "A", "B" i "C":

1) strefę "A" obejmującą obszar, na którym są zlokalizowane lub planowane zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowskiego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowskiemu lub obsłudze pacjenta lub turysty, w szczególności: pensjonaty, (także obiekty wystawiennicze związane z promowaniem walorów kulturowych, turystycznych i uzdrowskich miasta), restauracje lub kawiarnie, dla której procentowy udział terenów zielonych wynosi nie mniej niż 75%;

- w strefie ochronnej "A" zabrania się:

- a) lokalizacji zakładów przemysłowych,**
- b) lokalizacji budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego, z wyjątkiem modernizacji obiektów istniejących, bez możliwości zwiększenia powierzchni ich zabudowy,**
- c) uruchamiania pól biwakowych i campingowych, lokalizacji domków turystycznych i campingowych,**
- d) prowadzenia targowisk, z wyjątkiem punktów sprzedaży pamiątek, wyrobów ludowych, produktów regionalnych lub towarów o podobnym charakterze, w formach i miejscach wyznaczonych przez gminę,**

-
- e) trzymania zwierząt gospodarskich, w rozumieniu ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz.U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1762 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 866),
- f) prowadzenia działalności rolniczej, w rozumieniu ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 oraz z 2005 r. Nr 14, poz. 113 i Nr 90, poz. 756),
- g) organizacji rajdów samochodowych i motorowych,
- h) lokalizacji stacji paliw, punktów dystrybucji produktów naftowych, nawozów sztucznych, składowisk odpadów stałych i płynnych, składów opału,
- i) lokalizacji parkingów w liczbie miejsc postojowych większej niż 10% miejsc sanatoryjnych w obiekcie,
- j) lokalizacji trwałych i tymczasowych obiektów i urządzeń, które mogą utrudniać lub zakłócać przebywanie pacjentów na tym obszarze, a w szczególności: stacji bazowych telefonii komórkowej, stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych, stacji radiolokacyjnych i innych emitujących fale elektromagnetyczne,
- k) organizowania imprez masowych, w rozumieniu ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 909), zakłócających proces leczenia uzdrowskiego i działalności o charakterze rozrywkowym zakłócającej ciszę nocną w godz. 22-6, z wyjątkiem imprez masowych znajdujących się w harmonogramie imprez gminnych,
- l) lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z odrębnymi przepisami, w szczególności takich jak: warsztaty samochodowe, wędzarnie ryb, garbarnie,
- m) wszystkich czynności zabronionych, ujętych w wykazie dla strefy ochronnej "B" i "C";
- 2) strefę "B", dla której procentowy udział terenów zielonych wynosi nie mniej niż 55%, obejmującą obszar przyległy do strefy "A" i stanowiący jej otoczenie, który jest przeznaczony dla nie mających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowskiej oraz nieuciążliwych w procesie leczenia obiektów usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze lub objęty granicami parku narodowego lub rezerwatu przyrody albo jest lasem, morzem lub jeziorem, przy czym w strefie ochronnej "B" zabrania się:

-
- a) lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących zakładów przemysłowych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych,
 - b) lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni większej niż 400 m² z obiektami towarzyszącymi,
 - c) lokalizacji i uruchamiania stacji paliw lub urządzeń emitujących fale elektromagnetyczne mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nie bliżej niż 500 m od granicy obszaru strefy ochronnej "A", uruchamiania punktów dystrybucji i składowania środków chemicznych, produktów naftowych i innych artykułów uciążliwych dla środowiska,
 - d) wycięcia drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć sanitarnych,
 - e) pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,
 - f) prowadzenia robót melioracyjnych mających na celu niekorzystną zmianę istniejących stosunków gruntowo-wodnych,
 - g) lokalizacji parkingów o wielkości powyżej 50 miejsc postojowych dla samochodów osobowych, dostawczych i autobusów,
 - h) wszystkich czynności zabronionych ujętych w wykazie dla strefy ochronnej "C";
- 3) strefę "C" przyległą do strefy "B" i stanowiącą jej otoczenie, obejmującą obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych;
- w strefie ochronnej "C" zabrania się:
- a) nieplanowanego wycięcia drzew,
 - b) prowadzenia działań powodujących niekorzystną zmianę stosunków wodnych,
 - c) lokalizacji nowych uciążliwych obiektów budowlanych i innych uciążliwych obiektów, w tym zakładów przemysłowych,
 - d) prowadzenia działań mających wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego założenia przestrzenne lub właściwości lecznicze klimatu.

Dla całego obszaru uzdrowiska – Dzielnicy Uzdrowskiej, konieczne jest sporządzenie i uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na zasadach określonych w odrębnych przepisach, w terminie do 2 lat od dnia uzyskania statusu.

Na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zostanie ustalona minimalna powierzchnia działek pod każdy rodzaj zabudowy.

Dla całego obszaru uzdrowiska – Dzielnicy Uzdrowskiej zabrania się:

- planowania budowy obiektów i usług uciążliwych dla środowiska,
- dokonywania nieplanowanych wyrębów drzew ,
- stosowania tradycyjnych paliw powodujących emisję zanieczyszczeń.

Dla całego obszaru uzdrowiska – Dzielnicy Uzdrowskiej konieczne jest wyposażenie w pełną infrastrukturę techniczną, wodno-kanalizacyjną.

Na terenie Parku Solankowego (istniejącego i projektowanego) dopuszcza się rozbudowę i budowę obiektów usług zdrowia oraz innych obiektów usługowych.

Na terenie Dzielnicy Uzdrowskiej, na terenie zabudowy mieszkaniowej ekstensywnej z terenami zielonymi (w strefie ochronnej uzdrowiska "B" i "C") dopuszcza się lokalizację usług zdrowia oraz innych obiektów usługowych. Na obszarze zawartym pomiędzy ul. Wierzbińskiego, projektowaną drogą gminną, ul. Batkowską i linią energetyczną dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej w postaci tzw. „apartamentowców”- budynków mieszkalnych, wielorodzinnych z preferowaną formą budynków tarasowych.

- **DZIELNICA PÓŁNOCNO-WSCHODNIA (z enklawą terenów położonych za torami w północno-zachodniej części miasta) – tereny wg załącznika graficznego.**

(Granica w północnej i wschodniej części przebiega zgodnie z granicą administracyjną miasta, od skrzyżowania drogi lokalnej z drogą krajową Inowrocław-Bydgoszcz i przesuwa się w kierunku wschodnim północną krawędzią tej drogi lokalnej dochodząc do przejazdu kolejowego linii Inowrocław - Bydgoszcz. Na tym odcinku przecina prostopadle linię kolejową Inowrocław - Bydgoszcz, w kierunku wschodnim, od północy granicząc z gruntami wsi Sławęcinem. W dalszym odcinku pokrywa się z przebiegiem drogi gruntowej w kierunku wschodnim do skrzyżowania z ul. Karola Marcinkowskiego, od północy granicząc z gruntami wsi Gnojno. Od ul. Karola Marcinkowskiego granica przebiega prostopadle w kierunku wschodnim przecinając linię kolejową Inowrocław - Toruń. Po osiągnięciu linii kolejowej przebiega równoległe do ul. Karola Marcinkowskiego w kierunku południowym od wschodu granicząc z

gruntami wsi Kłopot. Po zbliżeniu się do projektowanego odcinka obwodnicy przebiega w kierunku wschodnim prostopadle przecinając ul. Orłowską.

W pobliżu terenu byłego wysypiska odpadów komunalnych zmienia przebieg w kierunku południowym przecinając drogę krajową Inowrocław – Toruń i granicząc od wschodu z gruntami wsi Jacewo. Granica w dalszym odcinku styka się od zachodu ze zbiornikami wody stojącej „Kozłówka.” Po przecięciu ul. Jacewskiej biegnie zachodnią stroną ul. Bursztynowej i przecina prostopadle ul. Świętego Ducha (droga wojewódzka Inowrocław - Włocławek). Po przecięciu ul. Świętego Ducha zmienia przebieg w kierunku zachodnim do ul. Długiej. W dalszym przebiegu przechodzi południkowo wschodnią krawędzią ul. Długiej do cmentarza „Marulewy” granicząc od wschodu z gruntami wsi Jacewo.

Po osiągnięciu wschodniej krawędzi cmentarza „Marulewy” i przecięciu ul. Marulewskiej przebiega południkowo wzdłuż pasa drogi gruntowej. Następnie zmienia przebieg w kierunku zachodnim do ul. Szymborskiej.

Docierając do ulicy Szymborskiej granica na niewielkim dystansie biegnie w kierunku północnym do skrzyżowania z ulicą Miechowicką. Następnie skręca na zachód i dalej ulicą Miechowicką biegnie aż do wysokości wschodniej granicy kompleksu szpitalnego. Następnie skręca na północ i biegnie wschodnią granicą kompleksu i ogrodów działkowych aż do ul. Poznańskiej w pobliżu skrzyżowania z ulicami Stanisława Staszica i Górnicy. Na skrzyżowaniu skręca w ulicę Górnicy, którą przebiega aż do skrzyżowania z Szymborską. W tym miejscu skręca na północ i dalej ulicą Szymborską, Andrzeja i Najświętszej Marii Panny dociera do Ronda „Solidarności” Na rondzie skręca na wschód i ulicą Bp Antoniego Laubitza osiąga skrzyżowanie z ulicą Dworcową oraz Stanisława Staszica. Dalej ulicą Dworcową do skrzyżowania z Al. Mikołaja Kopernika. Następnie Al. Mikołaja Kopernika do ulicy Ks. Piotra Wawrzyniaka i dalej tą ulicą do ulicy Gen. Władysława Sikorskiego. Wówczas granica skręca na południe i biegnie ulicą Gen. Władysława Sikorskiego do południowej granicy Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego. Następnie wzdłuż granic przedsiębiorstwa do Al. Okrężnej i dalej tą aleją do granicy nieruchomości 77 przy ulicy Magazynowej i wzdłuż północnej granicy tej nieruchomości skręca na

zachód i biegnie do torów kolejowych (linia Herby Nowe - Gdynia) przecinając zwiężenie ulicy Magazynowej. W tym miejscu dociera ona do granicy administracyjnej miasta i biegnie nią w kierunku północnym. Następnie wzdłuż zachodniej krawędzi ul. Kruśliwieckiej w kierunku północno-wschodnim dochodzi do ogródków działkowych PKP. Skrajem tych ogródków działkowych zmienia kierunek początkowo na zachodni następnie na północny do połączenia z ul. Szosa Bydgoska.)

- **zasady zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z uchwalonymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i ustaleniami proekologicznymi nn. opracowania,**
- **dominująca funkcja mieszkaniowa z usługową oraz przemysłową i rzemieślniczą z zachowaniem istniejącego lotniska (z możliwością jego poszerzenia w kierunku wschodnim) i jego stref ograniczeń wysokości obiektów,**
- **istniejące i projektowane zagospodarowanie przestrzenne o różnych funkcjach nie może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza na walory uzdrowiskowe miasta.**
- **dla terenów sportu i rekreacji przylegających do lotniska od strony południowej obowiązuje zachowanie ograniczeń wynikających z jego sąsiedztwa**

- **DZIELNICA POŁUDNIOWA - tereny wg załącznika graficznego,**

(granica tej dzielnicy w części wschodniej, południowej i zachodniej przebiega zgodnie z granicą administracyjną miasta. Zaczyna się w miejscu gdzie granica miasta dochodzi do ulicy Szymborskiej. Dalej przebiega wzdłuż wschodniej krawędzi ul. Szymborskiej granicząc od wschodu z ul. Władysława Reymonta. Następnie północną krawędzią ul. Władysława Reymonta w kierunku wschodnim.

Na wysokości skrzyżowania z ul. Dybalskiego zmienia przebieg w kierunku południowym wzdłuż wschodniej krawędzi ul. Dybalskiego. Następnie przesuwa się w kierunku wschodnim równoległe do ulicy Kujawskiej, od strony północnej granicząc z gruntami wsi Miechowice. W dalszym odcinku linia graniczna zmienia kierunek na południowy przecinając linię kolejową Inowrocław - Karsznice. Po przecięciu linii kolejowej granica biegnie w kierunku południowo-zachodnim do ulicy Wielkopolskiej. Następnie przebiega wzdłuż wschodniej granicy krawędzi ul. Wielkopolskiej w kierunku południowym do skrzyżowania z ul. Mąteńską. Od skrzyżowania z ul.

Mątewką przebiega południową krawędzią ul. Pokojowej granicząc od południa z gruntami wsi Kłopot. Po osiągnięciu południowej krawędzi skrzyżowania ulic: Pokojowej, Mątewskiej i Rzeczej przebiega w kierunku południowym wschodnią krawędzią ul. Rzeczej w kierunku rzeki Noteć. Południowy odcinek granicy przebiega środkiem koryta rzeki Noteć od strony południowej granicząc z gruntami wsi Tupadły. Na wysokości Zakładów Chemicznych „Mątwy II” zmienia przebieg w kierunku północnym równoległe do ul. Bagiennej granicząc od zachodu z gruntami wsi Popowice. Na tym odcinku granica przecina teren oczyszczalni ścieków i ul. Popowicką. W rejonie stacji kolejowej Inowrocław Rąbinek granica skręca w lewo i biegnie wzdłuż torów. W miejscu rozwidlenia torów w kierunku Kruszwicy granica biegnie wzdłuż zachodnio - północnych granic terenów przemysłowych zlokalizowanych pomiędzy ulicą Staropoznańską, a ulicą Budowlaną do ulicy Staropoznańskiej. Dalej przebieg granicy planowanej dzielnicy wyznacza ulica Staropoznańska do skrzyżowania z ulicą Cichą, a następnie na zachód wzdłuż ulicy Cichej do skrzyżowania z ulicami Poznańską i Transportowca. Na skrzyżowaniu granica skręca na północ i biegnie ulicą Poznańską do skrzyżowania z ulicą Nową. W tym miejscu skręca na wschód i na wysokości wschodniej granicy ogródków działkowych skręca w lewo. Dalej biegnie wschodnią granicą ogrodów do ulicy Miechowskiej. Następnie skręca na wschód i ulicą Miechowską dociera do skrzyżowania z ulicą Szymborską.)

- o **zasady zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z ustaleniami proekologicznymi nn. opracowania (zwłaszcza określającymi tereny przeznaczone na zieleń i zalesienia),**
- o **dominująca funkcja przemysłowa i rzemieślnicza z zachowaniem istniejącej zabudowy mieszkaniowej z usługową i możliwością realizacji projektowanej,**
- o **istniejące i projektowane zagospodarowanie przestrzenne o funkcji przemysłowej i rzemieślniczej nie może negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza na walory uzdrowiskowe miasta, na terenie ogrodów działkowych dopuszcza się, alternatywnie lokalizację przemysłu, usług lub zabudowy mieszkaniowej, a także lokalizację rozbudowy istniejącego cmentarza. Na terenach**

położonych między ww. ogrodami działkowymi, a rzeką Notecią dopuszcza się alternatywnie funkcje przemysłowe lub przeznaczenie na funkcje rekreacji i sportu .

**WYJAŚNIENIA I USTALENIA DOTYCZĄCE PRZYJĘTYCH OKREŚLEŃ
NA RYSUNKU I W TEKŚCIE NN. ZMIANY STUDIUM :**

Na terenach przeznaczonych na lokalizację handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m², zaleca się i preferuje się obiekty o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m², (dopuszczając jednocześnie obiekty o powierzchni sprzedaży mniejszej niż 2000m²).

Na terenach przeznaczonych pod usługi dopuszcza się zabudowę mieszkaniową w przypadkach w których nie będzie kolidowała z funkcją podstawową.

Na rysunku zmiany studium oznaczono tereny usług- są to tereny usług handlu, usług gastronomii, usług ochrony zdrowia i ochrony socjalnej, usług kultury, usług kultu religijnego, usług oświaty, usług administracji, usług finansowych, usług łączności, usług bytowych, tereny usług komunikacyjnych, usług turystyki, tereny usług poligrafii, tereny usług rzemieślniczych.

Jako usługi uznaje się również rzemiosło – np. usługi rzemieślnicze szewskie, krawieckie, elektrotechniczne.

Na terenach przemysłu dopuszcza się lokalizację usług i rzemiosła.

Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową dopuszcza się usługi pod warunkiem, że nie będzie kolidowała z funkcją podstawową.

Na terenach zabudowy mieszkaniowej z usługami centrotwórczymi, proponuje się lokalizację różnych funkcji charakterystycznych dla centrum osiedlowego takich jak banki, poczta, apteki, ośrodki zdrowia, handel.

Na etapie sporządzania planów miejscowych zostaną ustalone szerokości pasów drogowych projektowanych dróg.

**Przewodniczący
Rady Miejskiej Inowrocławia**

Tomasz Marcinkowski

Spis tabel

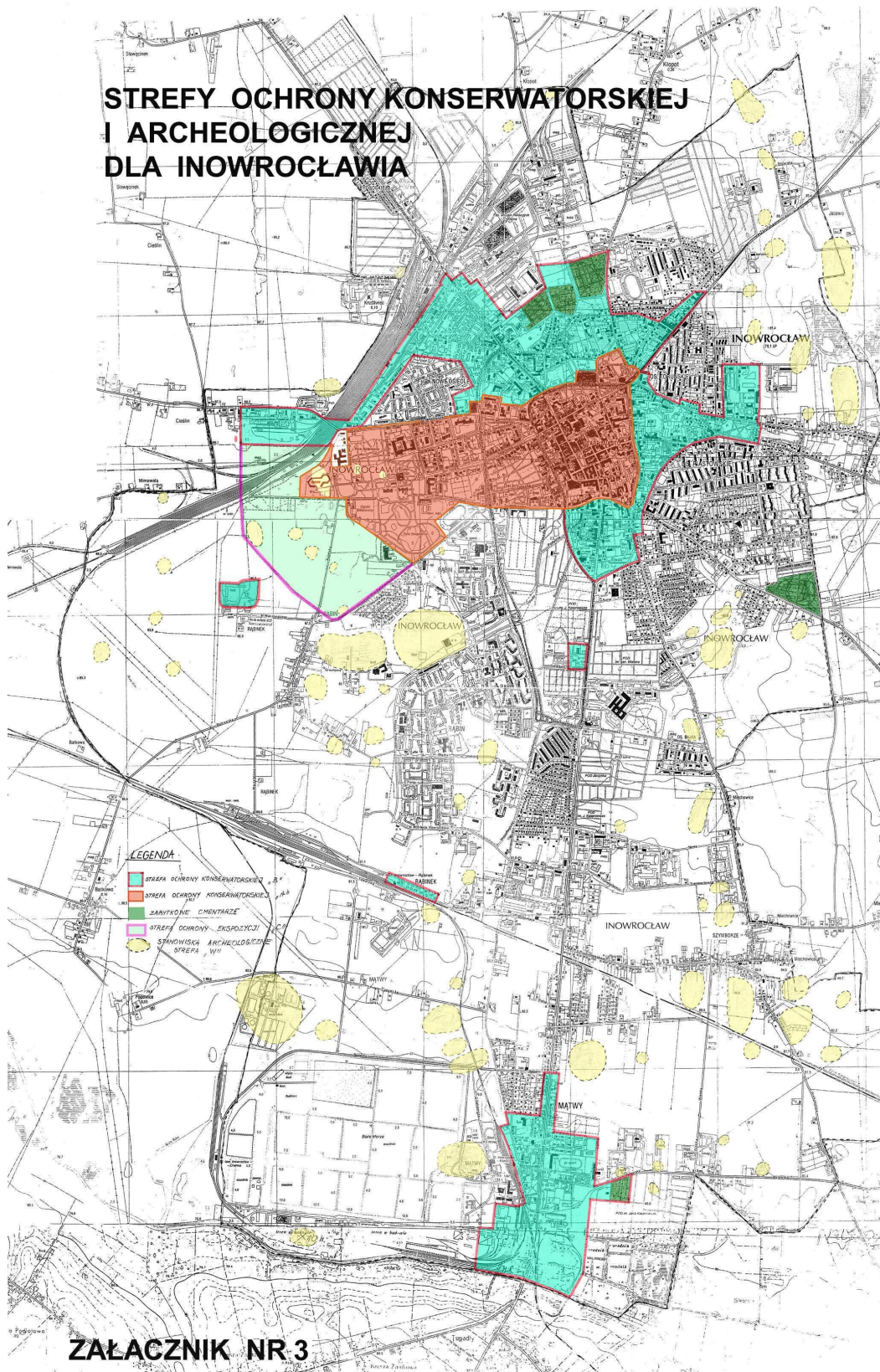
1. Parametry GZWP, str. 28.
2. Tereny zieleni miejskiej w Inowrocławiu, str. 40.
3. Powierzchnia terenów zieleni w układzie poszczególnych administracji, str. 41.
4. Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich przechodzących przez miasto Inowrocław, str. 106.
5. Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony zanotowane na stacji pomiarowej - Plac Klasztorny 1b, str. 109.
6. Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony zanotowane na stacji pomiarowej - ulica Kleeberga 1, str. 110.
7. Zanieczyszczenia gazowe i pył zawieszony zanotowane na stacji pomiarowej - ulica Solankowa 68 (Uzdrowisko - Inowrocław), str. 111.
8. Zanieczyszczenia gazowe zanotowane na stacji pomiarowej - ulica Solankowa 68 (Uzdrowisko - Inowrocław), str. 112.
9. Opad pyłu na różnych stanowiskach pomiarowych w Inowrocławiu, str. 112.
10. Opad pyłu w rejonie Uzdrowiska - Inowrocław, str. 113.
11. Zestawienie danych o dopuszczalnym poziomie hałasu dla następujących zakładów przemysłowych, str. 117.
12. Jakość wód podziemnych w sieci regionalnej w latach 2000 – 2002, str. 122.
13. Parametry klimatyczne na stacji klimatycznej w Inowrocławiu. Lata 1957 – 1971 oraz 1956 – 1981, str. 129.
14. Parametry klimatyczne na stacji klimatycznej w Inowrocławiu. Lata 1989 – 1998 oraz rok 2003, str. 130.
15. Zestawienie liczby ludności w latach 2000 – 2006, str. 131.
16. Przyrost naturalny w Inowrocławiu w latach 2000 – 2006, str. 132.
17. Struktura ludności według grup wiekowych na koniec roku 2006, str. 134.
18. Liczba podmiotów gospodarczych w sekcjach na koniec 2006 r., str. 137.

19. Zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta Inowrocławia na koniec roku 2005, str. 138.
20. Dane dotyczące dróg na terenie Inowrocławia, str. 141.
21. Natężenie ruchu pojazdów samochodowych na drogach krajowych i wojewódzkich w 2000 r. str. 153.
22. Cele strategiczne rozwoju miasta Inowrocławia, str. 180.
23. Funkcje miasta Inowrocławia, str. 183.

Spis rysunków :

1. Położenie Inowrocławia, (zamieszczony w tekście na str. 13).
2. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN MIASTO INOWROCŁAW (w skali pomniejszonej).
3. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ I ARCHEOLOGICZNEJ DLA INOWROCŁAWIA.
4. STREFY OCHRONY BYŁEGO TERENU GÓRNICZEGO.
5. WYJAŚNIENIA DO PRZYJĘTYCH OZNACZEŃ W LEGENDZIE.

**STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
I ARCHEOLOGICZNEJ
DLA INOWROCLAWIA**

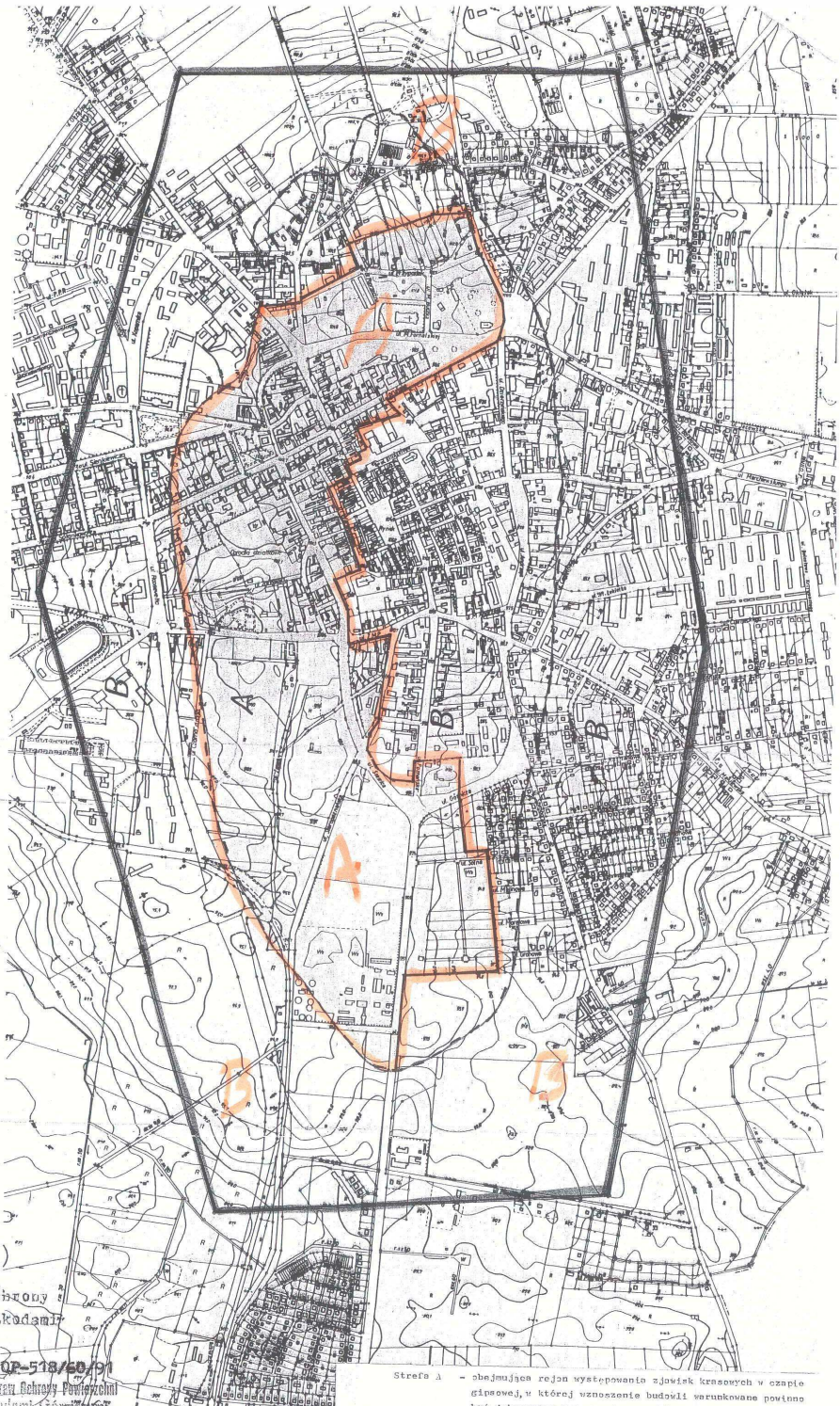

ZMIANA STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
MIASTO INOWROCLAW

Mapa
sytuacyjno-wysokościowa

m. INOWROCLAW
woj. bydgoskie

1:10 000

[Handwritten signature]

[Handwritten text]

Załącznik do pisma
Komisji dla Spraw Obrony
Powierzchni przed Akademią
Górnictwami przy WUG
z dn. 9.07.1992 L.dz. GP-518/60/91

Komisja dla Spraw Obrony Powierzchni
przed Akademią Górnictwami
przy Wydziale Urządztwa Górnictwami
ul. Pabliwskiego Nr 31
40-950 KATOWICE
Tel. 511-471

ZALĄCZNIK NR 4

Strefa A - obejmująca rejon występowania zjawisk krasowych w czynie gipsowej, w której wzniesienie budowli warunkowane powinno być dokonaniem rozpoznanie warunków geologicznych do głębokości rzędu 30m i zastosowaniem odpowiednio do wyników rozpoznania zabezpieczeń wynikających z indywidualnych opinii konstrukcyjno-budowlanych.

Strefa B - obejmująca pozostałą część terenu górniczego, w granicach której wzniesienie obiektów jest możliwe jednak z uwzględnieniem przeciwwodnych środków technicznych.

WYJAŚNIENIA DO PRZYJĘTYCH OZNACZEŃ W LEGENDZIE

KIERUNKI ROZWOJU TERENÓW

	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ (TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JAKO FUNKCJA PODSTAWOWA Z DOPUSZCZENIEM USŁUG TOWARZYSZĄCYCH NIE KOLIDUJĄCYCH Z FUNKCJĄ PODSTAWOWĄ)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ Z DOPUSZCZENIEM FUNKCJI USŁUGOWEJ, RZEMIEŚNICZEJ I PRZEMYSŁOWEJ (W RAMACH USŁUG TAKŻE USŁUGI HANDLU)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ Z USŁUGAMI
	TEREN ZABUDOWY USŁUGOWEJ Z MIESZKANIOWĄ
	TEREN ZABUDOWY USŁUGOWEJ I MIESZKANIOWEJ Z ZIELENIĄ IZOLACYJNĄ
	TEREN ZIELENI Z DOPUSZCZENIEM ZABUDOWY USŁUGOWEJ
	TEREN USŁUG Z HANDELEM O POW. SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m ² (DOPUSZCZA SIĘ HANDELM O POW. SPRZEDAŻY MNIEJSZEJ NIŻ 2000 M ²)
	TEREN PRZEMYSŁU LUB USŁUG Z HANDELEM O POW. SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m ² (DOPUSZCZA SIĘ HANDELM O POW. SPRZEDAŻY MNIEJSZEJ NIŻ 2000 M ²)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ Z USŁUGAMI Z HANDELEM O POW. SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m ² (DOPUSZCZA SIĘ HANDELM O POW. SPRZEDAŻY MNIEJSZEJ NIŻ 2000 M ²)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ Z USŁUGAMI CENTROWÓRCZYMI (USŁUGI CENTROWÓRCZE ZWŁASZCZA TAKIE JAK HANDELM, BANKI, POCZTA, OŚRODKI OCHRONY ZDROWIA)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ PRZEMYSŁU I USŁUG
	TEREN USŁUG (DOPUSZCZA SIĘ FUNKCJĘ MIESZKANIOWĄ JAKO UZUPEŁNIENIE FUNKCJI PODSTAWOWEJ USŁUG)
	TEREN USŁUG Z KONCENTRACJĄ HANDLU (DOPUSZCZA SIĘ ROZBUDOWĘ I PRZEBUDOWĘ ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH Z MOŻLIWOŚCIĄ LOKALIZACJI INNYCH USŁUG)
	TEREN SPORTU I REKREACJI (DOPUSZCZA SIĘ FUNKCJĘ MIESZKANIOWĄ JAKO UZUPEŁNIENIE FUNKCJI PODSTAWOWEJ NA TERENIE BYŁEGO LOK PRZY UL. WIERZBIŃSKIEJ)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ EKSTENSYWNEJ Z TERENAMI ZIELONYMI (DOPUSZCZA SIĘ LOKALIZACJI ZABUDOWY WIELORODZINNEJ - "APARTAMENTOWCÓW W REJONIE UL. WIERZBIŃSKIEGO, BATKOWSKIEJ, I NOWOPROJEKTOWANEJ ULICY (PRZEDŁUŻENIE UL. WIERZBIŃSKIEGO), A LINIA ENERGETYCZNA ŚREDNIEGO NAPIĘCIA. MOŻLIWA JEST ZABUDOWA MIESZKANIOWA EKSTENSYWNA Z USŁUGAMI UZUPEŁNIAJĄCYMI FUNKCJĘ PODSTAWOWĄ Z ZASTRZEŻENIEM ŻE NIE BĘDĄ UCIAŻLIWE. DOPUSZCZA SIĘ LOKALIZACJĘ OBIEKTÓW USŁUG OCHRONY ZDROWIA)
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ I USŁUG Z TERENAMI ZIELONYMI (TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ I USŁUG Z TERENAMI ZIELONYMI Z DOPUSZCZENIEM USŁUG (W TYM HANDLU I USŁUG POLIGRAFII) NIEKOLIDUJĄCYCH Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ)
	TEREN PRZEMYSŁU (TEREN PRZEMYSŁU Z DOPUSZCZENIEM USŁUG W TYM TAKŻE HANDLU I RZEMIOSŁA)
	TEREN PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA (TEREN PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA Z DOPUSZCZENIEM INNYCH USŁUG W TYM TAKŻE HANDLU Z ZASTRZEŻENIEM MOŻLIWOŚCI WYSTĘPOWANIA FUNKCJI PRZEMYSŁOWEJ NA TERENIE USŁUG)

KIERUNKI ROZWOJU TERENÓW

	TEREN LOTNISKA
	TERENY USŁUG I RZEMIOSŁA Z FUNKCJĄ MIESZKANIOWĄ
	TEREN SPORTU I REKREACJI -DOPUSZCZA SIĘ PRZEMYSŁ ALTERNATYWNE
	TEREN ZIELENI Z DOPUSZCZENIEM ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ PO LIKWIDACJI GAZOCIĄGU I LINII EN. LUB ZMIANIE LOKALIZACJI OBWODNICZY MIASTA
	TEREN USŁUG I ZALESIEŃ
	TEREN PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA Z HANDLEM
	TEREN OGRODÓW DZIAŁKOWYCH Z PROJEKTOWANYM PARKINGIEM DLA CENTRUM HANDLOWEGO

OZNACZENIA

	GRANICA OPRACOWANIA GRANICA MIASTA	
	GRANICA OPRACOWANIA REWITALIZACJI CENTRUM MIASTA	
	PARK SOLANKOWY (ISTNIEJĄCY / PROJEKTOWANY)	(DOPUSZCZA SIĘ LOKALIZACJĘ OBIEKTÓW USŁUG OCHRONY ZDROWIA, ZAKŁADÓW I URZĄDZEŃ LECZNICTWA UZDROWISKOWEGO, BUDOWĘ I ROZBUDOWĘ OBIEKTÓW SANATORYJNYCH, UZDROWISKOWYCH I INNYCH OBIEKTÓW TOWARZYSZĄCYCH WW. FUNKCJI)
	OBIEKTY UZDROWISKOWE	
	WODY POWIERZCHNIOWE	(ZALECA SIĘ DOCELOWE PRZYKRYCIE I SKANALIZOWANIE)
	TERENY ZAMKNIĘTE	
	TERENY ZIELENI PARKOWEJ, IZOLACYJNEJ I TOWARZYSZĄCEJ OBIEKTOM BUDOWLANYM	(DOPUSZCZA SIĘ CIĄGI KOMUNIKACJI PIESZEJ I ROWEROWEJ)
	TERENY ZIELENI OGRODOWEJ I OGRODÓW DZIAŁKOWYCH	(W PRZYPADKU LIKWIDACJI OGRODÓW DZIAŁOWYCH PRZY PRZY UL. MĄTEWSKIEJ DOPUSZCZA SIĘ LOKALIZACJĘ TERENÓW PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA, USŁUG I ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ ORAZ TERENU NA ROZBUDOWĘ ISTNIEJĄCEGO CMENTARZA TEREN OGRODÓW DZIAŁKOWYCH W REJONIE UL. MARUREWSKIEJ OKREŚLA SIĘ ALTERNATYWNIE JAKO ZIELEŃ IZOLACYJNA, PARKING I DROGA)
	CMENTARZE	
	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ DO LIKWIDACJI	

**KIERUNKI OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZEGO**

	PROJEKTOWANE ZALESIENIA LUB ZIELEŃ MIEJSKA -TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY
	PROJEKTOWANE ZALESIENIA LUB ZIELEŃ MIEJSKA Z TERENAMI REKREACJI I SPORTU
	PROJEKTOWANE ZALESIENIA LUB ZIELEŃ MIEJSKA Z DOPUSZCZENIEM ZABUDOWY ZWIĄZANEJ Z ŻEGLUGĄ
	PROJEKTOWANY ŁĄCZNIK EKOLOGICZNY Z ZIELENIĄ IZOLACYJNĄ
	STREFY KRAWĘDZIOWE WYMAGAJĄCE OCHRONY PRZED EROZJĄ NA STOKACH
	POMNIK PRZYRODY ISTNIEJĄCY
	SZPALERY I ALEJE DRZEW WYMAGAJĄCE OCHRONY PRZED DEGRADACJĄ
	PROJEKTOWANA ZIELEŃ IZOLACYJNA

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

	OBWODNICA MIASTA
	DROGI GMINNE ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE
	PROJEKTOWANA TRASA ROWEROWA I DROGA JAZDY KONNEJ

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

	LINIA ENERGETYCZNA 110 kV
	LINIA ENERGETYCZNA 15 kV
	TEREN GPZ
	TEREN STACJI REDUKCYJNEJ GAZU
	TEREN SKŁADOWISKA ODPADÓW - ZAKŁADU UTYLIZACJI ODPADÓW KOMUNALNYCH
	TEREN PRZEMYSŁU I PROJEKTOWANY TEREN ZAKŁADU UTYLIZACJI ODPADÓW KOMUNALNYCH
	PROJEKTOWANE OTWORY EKSPLOATACYJNE WÓD LECZNICZYCH PROJEKTOWANE OTWORY OBSERWACYJNE WÓD
	ISTNIEJĄCE STUDNIE WODY LECZNICZEJ DLA SZPITALA
	TERENY ENERGETYKI CIEPLNEJ
	TEREN OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW
	TEREN PRZEPOMPOWNI ŚCIEKÓW

OZNACZENIA DODATKOWE

A		GRANICE STREF OCHRONNYCH
B		UZDROWISKA (STREFA A, STREFA B
C		STREFA C)
		STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ "A"
		STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ "B"
		STREFA OCHRONY EKSPOZYCJI "E"
		STREFA "W"- STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE (STREFA "W" OCHRONY ARCHEOLOGICZNEJ POKRYWA SIĘ ZE STREFA "A" I "B" OCHRONY KONSERWATORSKIEJ)
		TERENY ZIELENI PO BYŁYM CMENTARZU
		TERENY PRZEMYSŁU ALTERNATYWNIE OKREŚLONE JAKO TERENY REKREACJI I SPORTU
		TEREN OGRODÓW DZIAŁKOWYCH ALTERNATYWNIE JAKO ZIELEŃ IZOLACYJNA, PARKING I DROGA
		TEREN USŁUG Z DOPUSZCZENIEM PRZEMYSŁU